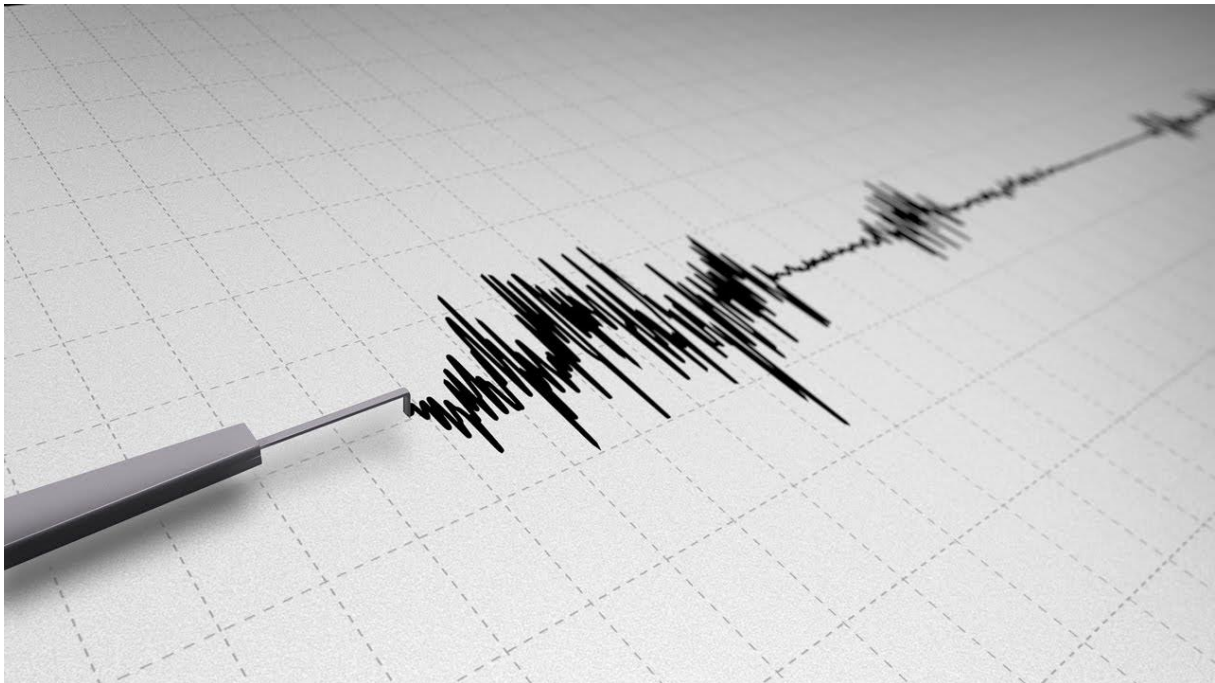

Aardbevingsproblematiek in Groningen

Eline de Flines
V6

Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt worden in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of door fotokopieën, opname, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

Inhoud

Voorwoord	3
Inleiding.....	5
De NAM	6
Aardbevingen	7
Meetmogelijkheden	9
Feiten en cijfers	11
Veiligheid.....	13
Schadeprocedure	17
Aansprakelijkheid van de NAM	21
Aangifte Groninger Bodem Beweging.....	22
Naar de rechter	26
Rechtsbescherming en rechtszekerheid zijn ver te zoeken in Groningen	27
Gevolgen voor de inwoners	29
Enquête	32
Inleiding	33
Deel 1 Inwoners	34
Deel 2 Schadeproces, communicatie en vertrouwen	43
Deel 3 Hoe kijken niet-inwoners aan tegen de aardbevingsproblematiek?	52
Deel 4 Persoonlijke toevoegingen	53
Interviews.....	55
Annemarie Heite.....	55
Lida Bakker.....	64
Nawoord.....	67
Bronvermelding.....	68

Voorwoord

Het laat iedereen beven, letterlijk en figuurlijk, de aardbevingsproblematiek. U zult er allemaal mee te maken hebben of hebben gehad en anders vast iemand die u kent. Het is een actueel onderwerp en de invloed op het leven van de Groningers wordt steeds groter, zowel maatschappelijk als psychisch.

Ikzelf zit er midden in. Ons huis, een oude kleinere woonboerderij, heeft ernstige schade opgelopen door de aardbevingen en de achtergevel staat in de stutten (zie foto volgende bladzijde), volgens de NAM was dit niet omdat de schade door de aardbevingen kwam, maar voor de 'zekerheid'. Er zitten overal scheuren en er komen er steeds meer bij. Af en toe vraag ik aan mijn ouders: "Hé, zat die scheur daar al?" Dan weten zij zelf ook niet altijd meer of die er nou al zat of niet. Door middel van foto's leggen ze zoveel mogelijk van de schade vast. Op deze foto's is te zien welke scheuren er zijn en of deze zijn verergerd in de loop van de tijd.

Ik ben er niet zo emotioneel bij betrokken als mijn ouders, die hebben er wel veel last van. Ze hebben expres een oud huis gekocht, omdat ze van die charmes houden. Toen ze het 10 jaar geleden kochten, hebben ze een bouwkundig onderzoek uit laten voeren om de staat van het huis te bekijken, op dat moment bevond het huis zich in een best goede staat. Nu, na 10 jaar, is de staat van ons huis zo erg verslechterd, dat het in de afgelopen 10 jaar bij wijze van spreken 100 jaar ouder is geworden.

Ons proces met de NAM duurt al 2 jaar. Ondertussen zijn er al 5 inspecteurs bij ons over de vloer geweest. De eerste inspecteur van de NAM kwam met een schaderapport aan waarin stond dat de schade die aardbevingsgerelateerd was een waarde had van €3.710,86. Hier zijn mijn ouders niet mee akkoord gegaan en hebben een contra-expertise aangevraagd. Uit dit rapport kwam volkomen onverwachts dat herstellen en versterken geen zin zouden hebben, het huis was namelijk economisch total loss. De NAM ging hier uiteraard niet mee akkoord. Nu zijn we nog steeds bezig. Mijn ouders hebben verschillende onderzoeken geëist en op deze resultaten zijn we nu aan het wachten. Ze hopen heel erg dat ze ons huis kunnen redden, want een nieuw huis zouden ze verschrikkelijk vinden. Ikzelf vind een nieuw huis wel mooi, maar ik hoop ook heel erg dat het huis gered kan worden voor mijn ouders. Ik ben namelijk over een paar jaar het huis uit.

Ik zie dat het zwaarder wordt voor mijn ouders. Mijn stiefvader kan niet meer over de aardbevingsproblematiek praten zonder boos te worden. Mijn moeder is psychisch heel sterk en zelfs zij heeft het er ook erg moeilijk mee. Ik hoorde ook veel om me heen over en van mensen die het proces heel naar vinden en zelfs psychische klachten hebben gekregen door de aardbevingsproblematiek.

Om zo'n nogal heftig proces door te komen is goede communicatie belangrijk. Veel inspecteurs lijken willekeurige argumenten te hebben over scheuren en waarom ze wel of niet aardbevingsgerelateerd zijn. Voor de inwoners kan het overkomen alsof de inspecteur 'maar iets roept'. Het komt namelijk regelmatig voor dat bij bijvoorbeeld een twee-onder-één-kapwoning met vergelijkbare schade, maar beide een andere inspecteur, de ene schade wel aardbevingsgerelateerd is en de andere niet. Een ander mooi voorbeeld is dat er bij ons het argument zettingsschade erg veel is gebruikt, maar uit de onderzoeken is gebleken dat de fundering nog helemaal heel is. Van zettingsschade is dus helemaal geen sprake. De argumentatie van de inspecteurs kan dus heel willekeurig zijn en niet altijd goed onderbouwd. Dat is één van de redenen waarom de mensen er zo moedeloos en boos van worden.

Dat de mensen zoveel last kunnen hebben van de aardbevingsproblematiek vind ik te gek voor woorden. Zo ga je niet met mensen om. Ik wilde dus gaan uitzoeken wat het nou eigenlijk met de mensen doet. Hier heb ik het dan vooral over de psychische klachten die kunnen ontstaan. Dit staat centraal in mijn profielwerkstuk. De hoofdvraag luidt:

“Hoe heeft het zo ver kunnen komen dat psychische klachten ten gevolge van de aardbevingsproblematiek ontstaan, in welke mate komen deze voor en hoe uiten deze zich?”

Het maken van dit profielwerkstuk vind ik belangrijk, op deze manier leer ik er ook nog eens veel over. In mijn profielwerkstuk worden allerlei verschillende onderwerpen behandeld die betrekking hebben op de aardbevingsproblematiek. Zoals het ontstaan van de aardbevingen, waarom de NAM aansprakelijk is, de mening en ervaring van mensen in en buiten het aardbevingsgebied en de psychische klachten. Ik heb een uitgebreide enquête gehouden die 164 mensen hebben ingevuld. De uitkomst daarvan en interviews met o.a. Annemarie Heite zijn ook verwerkt in het verslag.

Door het proces op een relatief eenvoudige manier weer te geven, hoop ik de rode draad van de problematiek zichtbaar te maken. Daarnaast kunnen mensen zich misschien herkennen in de uitkomsten van de enquête waardoor ze weten dat ze niet de enige zijn.

Al met al hoop ik hiermee een bijdrage te leveren en een informatiebron te zijn voor de inwoners van het aardbevingsgebied.

Met vriendelijke groeten,

Eline de Flines
VWO 6 A

Inleiding

Sinds de aardbeving in Huizinge in 2012 met een kracht van 3,6 op de schaal van Richter zijn Groningen en de politiek wakker geschud. De NAM moest haar verantwoordelijkheid nu echt gaan nemen. De aardbevingsproblematiek begon steeds meer te leven onder de inwoners van het aardbevingsgebied. Toen de aardbevingen vanuit Loppersum zich uitbreidden naar onder andere Appingedam, waar ikzelf dus woon, begonnen wij ook problemen te krijgen.

Om te begrijpen hoe het allemaal ongeveer in elkaar steekt heb ik hier mijn profielwerkstuk over gemaakt. De opbouw van mijn profielwerkstuk heeft een achterliggende gedachte. Ik begin bij de oorzaak en ga daar vanuit stapje voor stapje door het proces waar de inwoners mee te maken hebben. Dit proces kan verstrekkende gevolgen hebben, welke zich zelfs kunnen uiten in psychische klachten waaronder de mensen lijden.

Hieronder zal ik in het kort de inhoud van de hoofdstukken beschrijven.

Bij **de NAM** is het allemaal begonnen. NAM staat voor Nederlandse Aardolie Maatschappij en wint onder anderen aardgas. De NAM is dus de veroorzaker van alle schade ten gevolge van de gaswinning. Door de gaswinning ontstaan er geïnduceerde **aardbevingen**. Het gas wordt gewonnen door middel van bepaalde borningsprocessen. Om aardbevingen waar te nemen wordt gebruik gemaakt van verschillende soorten **meetmogelijkheden**. Het meten van aardbevingen kan met verschillende soorten apparatuur die verschillende doelen hebben. Sommigen meten alleen de kracht, maar bijvoorbeeld ook de grondsoort kan gemeten worden. De gaswinning heeft al enorm veel aardbevingen tot gevolg gehad, dat is met **feiten en cijfers** aan te tonen. Dit heeft gevolgen voor de huizen waarin de inwoners wonen, monumenten en andere gebouwen. Doordat de huizen/gebouwen beschadigd raken, kan de **veiligheid** van de burgers in het geding raken. De Onderzoeksraad voor Veiligheid heeft een onderzoek gedaan waaruit blijkt dat de NAM onvoldoende rekening heeft gehouden met de veiligheid van de inwoners. Hierop heeft de NAM uitgebreid gereageerd. De veiligheid kan in het geding raken door de schade die is ontstaan door de aardbevingen. In de **schadeprocedure** staat hoe de NAM de schademeldingen behandelt. De NAM heeft lang ontkent verantwoordelijk te zijn voor de aardbevingen en daarmee is de **aansprakelijkheid van de NAM** decennia lang door hen afgewezen. Verschillende wetten worden overtreden door de NAM. Hieruit blijkt ook dat zij wel degelijk aansprakelijk zijn voor de schade die is ontstaan ten gevolge van de gaswinning. In de **aangifte** van de **Groninger Bodem Beweging** en enkele particulieren heeft de advocaat, Gerard Spong, gesteld dat de NAM verantwoordelijk is voor het opzettelijk vernielen van huizen en gebouwen waarbij levensgevaar te duchten is geweest. Het is voor de inwoners bijna onmogelijk om zelf **naar de rechter** te stappen, want mede door de rol van de overheid in de aardbevingsproblematiek zijn **rechtsbescherming en rechtszekerheid ver te zoeken in Groningen**. Om een beeld te vormen over de **gevolgen voor de inwoners** heb ik naast literatuur onderzoek ook een **enquête** gehouden en een tweetal **interviews** gedaan.

De NAM

NAM staat voor Nederlandse Aardolie Maatschappij BV en werd opgericht op 19 september 1947 door Shell en Esso (energie/oliemaatschappijen). Het doel toen was dat dit bedrijf zich bezig zou gaan houden met het opsporen en winnen van aardolie.

Maar dan vindt de NAM voor het eerst in 1948 aardgas in Coevorden en in 1959 wordt het Groningenveld ontdekt bij Slochteren. Sinds de enorme vondst van het Groningenveld en dankzij de grote steun van de overheid om het gewonnen aardgas te gebruiken in Nederland (later ook voor export), zijn de werkzaamheden van de NAM grotendeels verschoven naar gaswinning in plaats van de oorspronkelijke aardolie. Het Groningenveld behoort tot één van de grootste gasvelden ter wereld en zou oorspronkelijk 2.800 miljard m³ kunnen opleveren. Tegenwoordig is tweederde van het aardgas dat in Nederland wordt geproduceerd afkomstig uit het Groningenveld.

In 1963 werd een eeuwigdurende concessie afgegeven door de rijksoverheid aan de NAM. Dit betekent dat de NAM een vergunning heeft om in Groningen gas uit de grond te halen en eigenaar is van het gas in het Groningenveld. De rijksoverheid heeft deze vergunning verstrekt op de voorwaarde dat de NAM het gas op een veilige en verantwoorde wijze uit de grond haalt.

In Nederland is het zo geregeld dat alleen de grond tot 100 meter diepte onder het eigendom van de grondeigenaar valt. Alles wat daaronder zit is op grond van de Mijnbouwwet eigendom van de staat. Dus ook de delfstoffen die in de bodem zitten, zoals het Groninger gas. Door de concessie die is afgegeven aan de NAM, wordt het gas dat de NAM uit de bodem haalt eigendom van de NAM.

De grondeigenaar kan zich niet verzetten tegen het gebruik van de diepe ondergrond tenzij hij er last van heeft, zoals in het geval van schade die voortvloeit uit het delven van het gas. Dit is in artikel 5.21 tweede lid van het Burgerlijk Wetboek bepaald. Dat is goed nieuws zou je denken maar helaas, in de Mijnbouwwet is een gedoogverplichting opgenomen. De grondeigenaar moet de winning toestaan, ook als hij er schade van ondervindt. De eigenaar heeft wel recht op een vergoeding van de schade. Maar dat krijgt hij alleen als hijzelf kan aantonen dat er een verband is tussen de gaswinning en de schade die hij heeft. En dat laatste is een groot, zeer onrechtvaardig, probleem in Groningen.

De Nederlandse staat heeft een groot belang bij de aardgaswinning in Groningen. Ongeveer 10% van het inkomen van de staat bestond in 2013 uit opbrengsten van de aardgaswinning. Dit bestaat onder andere uit winstuitkeringen en belastingen die betaald worden over de verkoop van het gewonnen gas. De rol die de overheid heeft in de aardbevingsproblematiek is dus erg groot en daarom wordt het economische belang boven het belang en de veiligheid van de Groningers geplaatst.

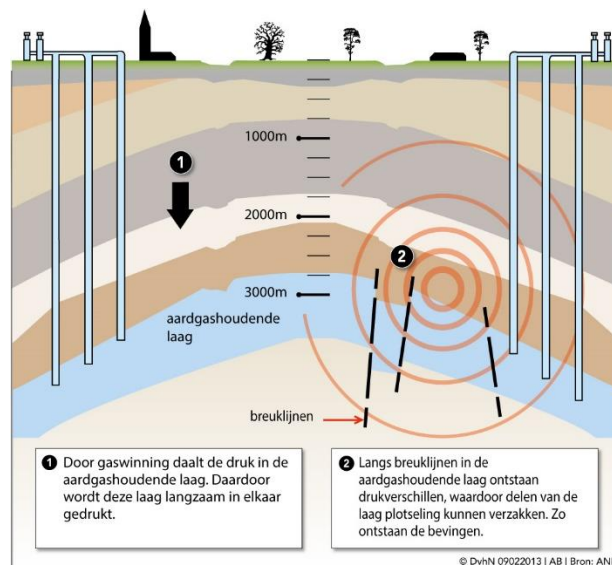
Aardbevingen

Aardbevingen komen voor in heel Nederland. De aardbevingen die in het zuiden van het land voorkomen zijn natuurlijke aardbevingen. De aardbevingen in Groningen ontstaan door de gaswinning en zijn dus niet-natuurlijk. Deze worden 'geïnduceerde bevingen' genoemd.

Aardbevingen door gaswinning

Aardgas zit onder hoge druk opgesloten in een poreuze zandsteenlaag onder een dikke ondoordringbare zoutlaag, op ongeveer drie kilometer diepte. De druk in de zandsteenlaag neemt af door gaswinning. Hierdoor wordt de aardlaag onder het gewicht van het bovenliggende gesteente ineen gedrukt. Dit wordt compactie genoemd. Compactie leidt op de lange termijn tot bodemdaling aan het oppervlak. Wanneer aardlagen bij een natuurlijke breuklijn in elkaar worden gedrukt, kan er spanning ontstaan waardoor die aardlagen schoksgewijs verschuiven: dit is een aardbeving.

De plek in de ondergrond waar dit gebeurt, noemen we het hypocentrum. Recht hierboven, aan het aardoppervlak, ligt het epicentrum. Het epicentrum is het punt waar de aardbeving het sterkst wordt gevoeld. Een stevige aardbeving op grote diepte hoeft niet direct veel effect te hebben aan de oppervlakte, maar deze kan wel tot ver in de omgeving gevoeld worden. Een lichte, ondiepe beving kan daarentegen een hoge intensiteit hebben aan het oppervlak en dus sterkere gevolgen hebben in een kleiner gebied.

Verskillende schalen voor het meten van aardbevingen

Voor het meten van de kracht van aardbevingen zijn in de loop der jaren diverse schalen opgesteld, meestal vernoemd naar de bedenkers ervan. De belangrijkste tweedeling in de schalen is het verschil tussen sterkte en intensiteit. Ofwel: de kracht van een aardbeving (sterkte) en de gevolgen ervan (intensiteit). Veel gebruikte schalen zijn:

- De schaal van Richter: meet de kracht, de magnitude, van een beving. De schaal van Richter meet alléén de kracht van de aardbeving zelf en de gemeten score is dus overal aan de oppervlakte hetzelfde. Hier wordt later op teruggekomen.
- De schaal van Mercalli: geeft de intensiteit van de trillingen van een aardbeving weer. De intensiteit van de trillingen wordt enerzijds bepaald door de afstand tot het epicentrum. Hoe groter de afstand, hoe minder de grond zal bewegen en hoe kleiner de intensiteit. Maar ook het type ondergrond kan de intensiteit van een aardbeving beïnvloeden. De gemeten waarden op de schaal van Mercalli kunnen dus per locatie verschillen.

- Een moderne versie van de schaal van Mercalli is de Europese Macroseismische Schaal (EMS-98). Deze schaal beschrijft de intensiteit van een beving in twaalf niveaus: van 'niet gevoeld' tot 'buitengewoon catastrofaal'.

De kracht van de aardbevingen neemt toe

Dat zich lange tijd geen aardbevingen voordeden in Groningen, komt omdat bodemdaling met een zekere vertraging optreedt. Die periode laat zich echter niet exact voorspellen. Na onderzoek in 2013 is we duidelijk geworden dat de kracht van aardbevingen toeneemt naarmate het gasveld leger raakt, dit komt doordat de druk afneemt. Het aantal aardbevingen in Noordoost-Groningen nam de afgelopen jaren dan ook toe, evenals de kracht ervan. Zo vonden er in 2000 zeven aardbevingen plaats met een kracht groter dan of gelijk aan 1.5 op de schaal van Richter. Bij twee van deze zeven aardbevingen werd een kracht geregistreerd van hoger dan 2 op de schaal van Richter. In 2013 blijkt het totaal aantal bevingen van 1.5 op de schaal van Richter of hoger gestegen naar 29. Acht van deze aardbevingen hadden een kracht 2 op de schaal van Richter of hoger.

Meetmogelijkheden

De schaal van Richter

Tot 1935 was er geen betrouwbare methode tot beschikking om de kracht van aardbevingen te meten. Charles Richter, een Amerikaanse seismoloog die aardbevingen bestudeerde heeft een schaal ontworpen waarin aardbevingen in verschillende categorieën konden worden verdeeld. De schaal heeft Charles Richter samen met Beno Gutenberg ontworpen. De schaal heet de schaal van Richter.

De schaal van Richter wordt benoemd met de magnitude. Oftewel, als er een aardbeving van 3,2 is voorgevallen, is de magnitude van de aardbeving 3,2. De magnitude is de eenheid van een aardbeving.

De schaal van Richter is een logaritmische schaal.

Het grondtal van de logaritmische schaal van Richter is 10. Elke hele verhoging is 10 keer zo sterk als de kracht van het eerste getal. Een aardbeving met een magnitude van 4 is 10 zo sterk als een aardbeving met een magnitude van 3. En een aardbeving met een magnitude van 5 is 10 keer zo sterk als een van 4. Dat maakt dat een aardbeving van 5, 100 keer zo sterk is als een aardbeving met een magnitude van 3. Eén van 6 is 1000 keer zo sterk als een van 3, enzovoort.

De schaal van Richter geeft alleen de sterkte van de aardbeving aan, de effecten hangen sterk af van verschillende meespelende factoren; de diepte van de aardbeving, de ondergrond, het aantal bewoners, de sterkte van de huizen, enzovoort. Deze factoren spelen bij de aardbevingen in Groningen grote rol. Dit leidt ertoe dat de gevolgen en de schade in Groningen vele malen groter zijn dan de algemene effecten van natuurlijke aardbevingen waar de schaal van Richter op gebaseerd is.

De algemene effecten van natuurlijke aardbevingen zijn namelijk:

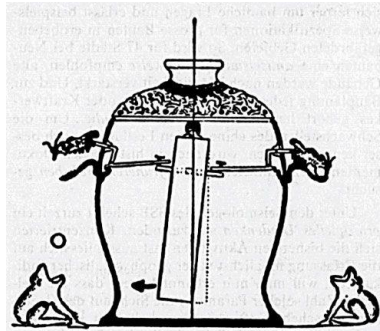
- < 2.0 Komen vaak voor, worden niet gevoeld door mensen
- 2.0 - 3.5 Worden geregistreerd maar amper gevoeld door mensen
- 3.5 - 5.0 Meestal gevoeld, maar amper schade
- 5.0 - 6.0 Gematigde aardbeving, lichte schade goede gebouwen, zware schade slechte gebouwen
- 6.0 - 7.0 Zware aardbeving, zware schade aan gebouwen
- 7.0 - 8.0 Zeer zware aardbeving, verwoestend
- > 8.0 Extreem zware aardbeving, verwoestend over grote gebieden

De geïnduceerde aardbevingen in Groningen zijn zwaarder en erger dan hierboven is weer gegeven. Een aardbeving met een magnitude van 2 op de schaal van Richter wordt vaak sterk gevoeld en kan dan ook veel schade veroorzaken.

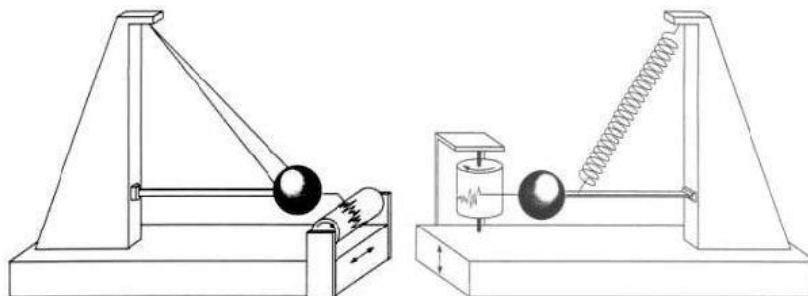
Seismometer

Seismologie is de studie van aardbevingen, hier komt de naam vandaan. Een seismometer, ook wel seismograaf, is een apparaat waarmee seismologen (aardbevingskundige) aardbevingen kunnen registreren op een seismogram. Hiermee is het ook mogelijk om de samenstelling van verschillende aardlagen te bestuderen.

De eerste seismograaf is uitgevonden in 132 na Christus in China door Zhang Heng. Er zijn geen tekeningen van de seismograaf, maar hoe het apparaat eruit zag is wel beschreven. De seismograaf bestond uit een grote cilinder waar omheen acht drakenkoppen zaten. Alle koppen hadden een metalen bal in hun bek. Onder de drakenkoppen zaten kikkers met een open bek. De bal zou dan uit de draak zijn bek in de bek van de kikker vallen als er een aardbeving plaatsvond. Hierbij ontstond een geluid wat als een klokslag aanhoorde, dan wisten de mensen dat er ergens een aardbeving had plaatsgevonden. Door te kijken naar welke kikkerbek de bal had gevangen, kon er worden vastgesteld in welke richting het epicentrum van de aardbeving lag.

Moderne seismometers bestaan uit een massa die zo is opgehangen dat hij ten opzichte van de omgeving in minstens één richting vrij kan bewegen. Als de aarde beweegt, blijft de massa op hetzelfde punt, waardoor de beweging van de aarde ten opzichte van de massa kan worden gemeten, als snelheid of als verplaatsing. De beweging werd vroeger door hefboomen mechanisch versterkt en door een pen op een langzaam draaiende rol papier overgebracht. Tegenwoordig wordt hiervoor meestal gebruik gemaakt van elektronische registratie met behulp van computers.

PGA

PGA staat voor Peak Ground Acceleration. In het Nederlands wordt het ook wel de piekgrondversnelling genoemd. Het is een schaal waarmee de sterkte van een aardbeving op een bepaald punt gemeten wordt. Dit wordt gedaan door te kijken naar de versnelling op een bepaald punt. De PGA geeft dus de versnelling van een punt op het oppervlakte aan op een bepaald moment. Hoe hoger de versnelling, hoe destructiever de aardbeving zal zijn. De sterkte wordt dus bepaald door de versnelling.

Feiten en cijfers

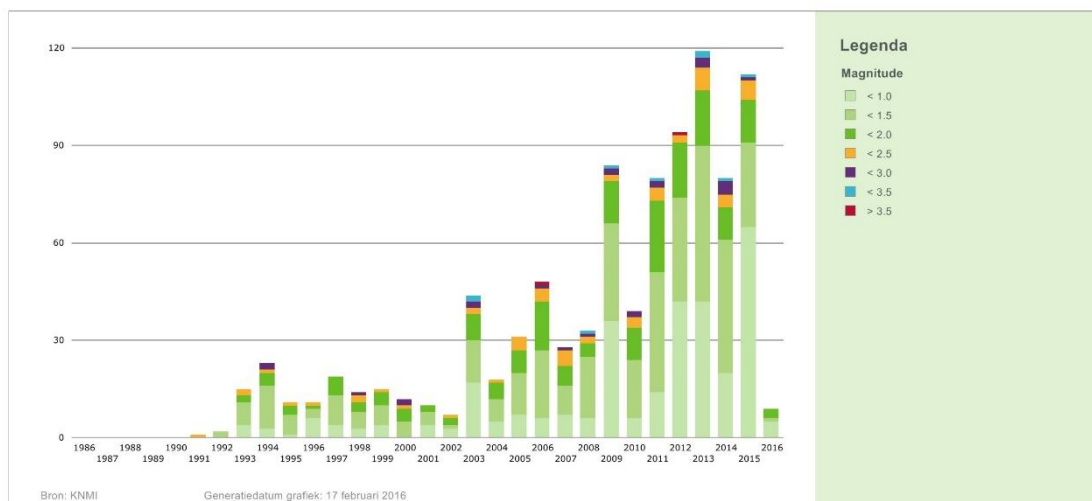
Aardbevingen

Het aantal (gemeten) aardbevingen sinds het begin van de gaswinning tot en met januari 2016 zijn weergegeven in onderstaande grafiek. Het totale aantal aardbevingen staat nu op 959.

Aantal aardbevingen in het Groningen-gasveld

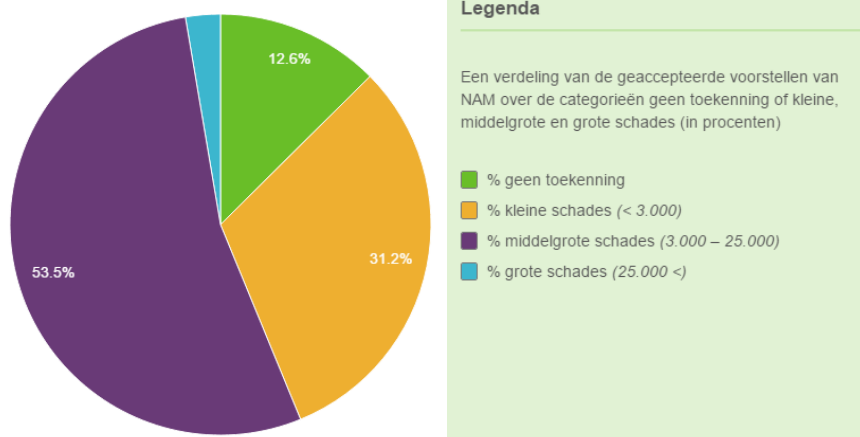
Van 1986 tot 2016

Schademeldingen

Het aantal schademeldingen is sinds week 33 van 2012 bijgehouden. Hiernaast is door de NAM bijgehouden hoe vaak de NAM een aanbod heeft gedaan voor herstel van het huis/gebouw en hoe vaak dit aanbod is geaccepteerd door de schadelijder. Hierbij is niet vermeld tot in hoeverre dit aanbod de daadwerkelijke aardbevingschade dekt. Hieronder staan de aantallen van week 33 van 2012 tot week 5 van 2016.

- Schademeldingen: 62.390
- Aanbod schadeherstel: 56.713
- Aanbod geaccepteerd: 45.116

In bovenstaande grafiek is de waarde van het aantal schades te zien.

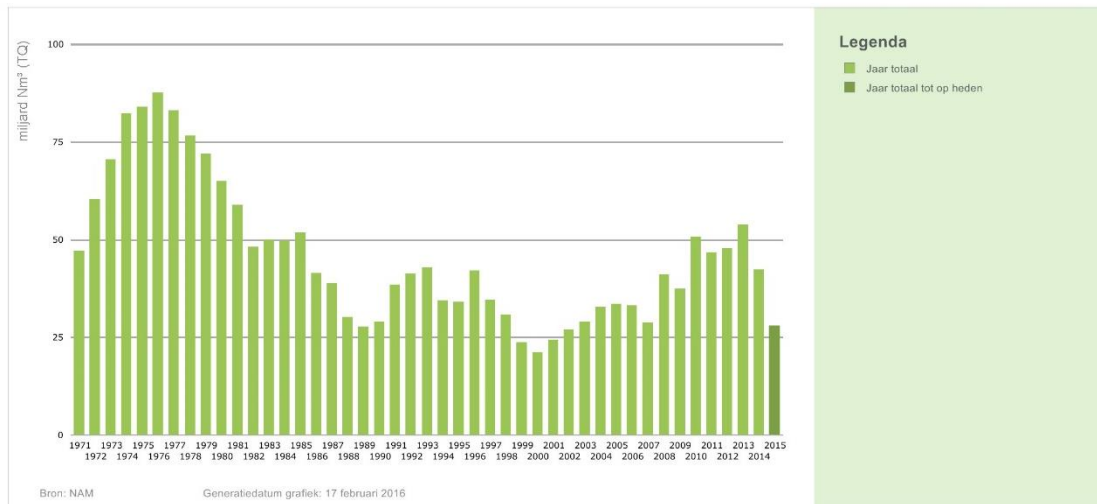
Gaswinning

Er is geen jaar waarin dezelfde hoeveelheid gas is gewonnen. Opvallend is de piek bij 2013. Na de beving is Huizinge heeft minister Kamp een plan opgesteld waarbij 11 onderzoeken moesten worden uitgevoerd om erachter te komen hoeveel gas er maximaal per jaar gewonnen kan worden. Uiteindelijk zijn dit in totaal 14 onderzoeken geworden. In dat jaar, 2013, hebben ze een 'recordhoogte' aan gas gewonnen van de laatste 20 jaar, met een totaal van 53,87 miljard Nm³. In de jaren 70 was de gaswinning echter nog veel hoger dan in 2013.

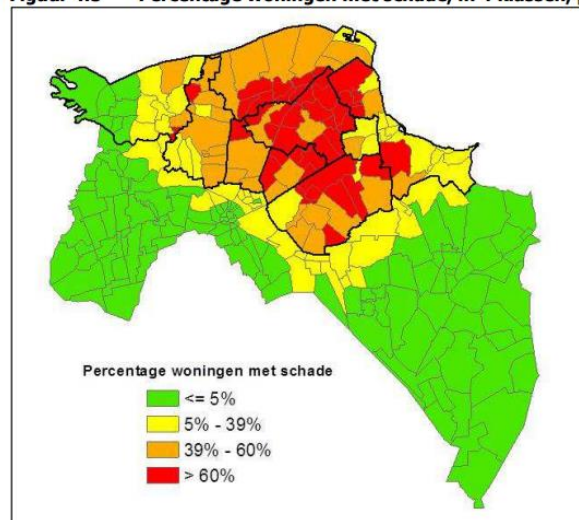
Totaal uit Groningen-gasveld gewonnen gas

Van kalenderjaar 1971 t/m kalenderjaar 2015

De grafiek van de NAM begint het gewonnen gas te meten sinds 1971. In de periode 1971 tot en met januari 2016 is er een totale hoeveelheid van 2.062,24 miljard Nm³ gewonnen.

Figuur 4.5 Percentage woningen met schade, in 4 klassen, per 4ppc-gebied

Uit bovenstaande figuur blijkt wat de schadelijke gevolgen zijn van de gaswinning.

Veiligheid

De NAM is tot de aardbeving in Huizingen in 2012 niet zorgvuldig omgegaan met de veiligheid van de burgers in Groningen. Dit is gebleken uit het onderzoek 'Aardbevingsrisico's in Groningen' van de Onderzoeksraad voor Veiligheid. Volgens de NAM waren de veiligheidsrisico's voor de inwoners verwaarloosbaar klein, waardoor verder en diepgaander onderzoek niet is uitgevoerd. Onderstaand het onderzoek van de Onderzoeksraad voor Veiligheid.

Aardbevingsrisico's in Groningen – Onderzoeksraad voor Veiligheid (18 februari 2015)
Onderzoek naar de rol van veiligheid van burgers in de besluitvorming over gaswinning (1959-2014)

Introductie

16 Augustus 2012, de aardbeving in Huizingen slaat toe met een kracht van 3,6 op de schaal van Richter. Dat was de zwaarste aardbeving waargenomen ten gevolge van de gaswinning. De aardbeving richtte veel schade aan en leidde tot grote bezorgdheid onder de bewoners van het gebied. Het vertrouwen van de bewoners in de veiligheid en in de daarbij betrokken partijen van de gaswinning zakte naar een dieptepunt.

De Onderzoeksraad voor Veiligheid hield het dossier al een langere tijd in de gaten. Begin 2014 besloot de Raad, mede op verzoek van de minister van Economische Zaken, een onderzoek te starten. Er zou onderzoek gedaan worden naar in hoeverre er rekening is gehouden met de veiligheid van de inwoners van het gebied bij de besluitvorming over de Groninger gaswinning. Uit het onderzoek blijkt dat de partijen die betrokken zijn bij de gaswinning niet zorgvuldig zijn omgegaan met de veiligheid van Groningse burgers in relatie tot de door de gaswinning veroorzaakte aardbevingen.

Het onderzoek

Het onderzoek richtte zich op de besluitvorming over de gaswinning in Groningen in de afgelopen 50 jaar: op welke manier is de veiligheid van inwoners van provincie Groningen meegewogen? De inwoners konden geen invloed uitoefenen op het voorkomen of beperken van risico's van aardbevingen en waren voor hun veiligheid geheel afhankelijk van degene die verantwoordelijk zijn voor de gaswinning. De Raad heeft niet alleen de besluitvorming in het onderzoek betrokken, maar ook de manier waarop betrokken partijen daarover communiceren. De drie pijlers van het onderzoek zijn; de verschillende belangen in de gaswinning, de manier waarop kennis over risico's is gebruikt in de besluitvorming en de manier waarop daarover verantwoording is afgelegd.

Het onderzoek is van toepassing op de gehele periode vanaf de ontdekking van het Groningenveld in 1959 tot aan 2014, het moment dat de minister van Economische Zaken maatregelen neemt om de gaswinning te reduceren. Het onderzoek richt zich niet op veiligheid van de gaswinning zelf, zoals arbeidsveiligheid of explosieveiligheid, maar op de veiligheid van de burgers. Inwoners van Groningen moeten veilig zijn en zich veilig voelen in hun dagelijkse leefomgeving.

Samenvatting bevindingen

- Bij de gaswinning uit het Groningenveld stond het belang van de winning voorop. Veiligheid van de burgers van Groningen in relatie tot de aardbevingen is tot begin 2013 niet van invloed geweest op de besluitvorming. Dit omdat de beslissers er van uitgingen dat de risico's beperkt waren.
- Kennisinstellingen zoals het KNMI, TNO en universiteiten meenden voldoende inzicht te hebben in de risico's. Dit bleek niet het geval. Exploitant NAM, toezichthouder SodM en het ministerie van EZ volgden het oordeel van de kennisinstellingen en hielden daarbij geen rekening met de onzekerheden.
- Gedurende de hele periode van gaswinning communiceerden de betrokken partijen op een bureaucratische manier. Dat betekende dat zij over en niet met de bevolking spraken over de besluiten en daarbij te weinig rekening hielden met de gevoelens van de bevolking.

Conclusie

De Onderzoeksraad concludeerde dat tot begin 2013 de veiligheid van de burgers van Groningen in relatie tot door gaswinning veroorzaakte aardbevingen niet van invloed is geweest op de besluitvorming over de exploitatie van het Groningenveld.

De betrokken partijen beschouwden het veiligheidsrisico voor de bevolking als verwaarloosbaar en gingen hiermee voorbij aan de onzekerheden waarmee deze risico-inschatting was omgeven, de Raad concludeerde dan ook dat de betrokken partijen niet zorgvuldig zijn omgegaan met de veiligheid van de Groningse burgers.

De NAM kan eigenlijk niet anders dan reageren en excuses aanbieden. In verschillende persberichten van bijvoorbeeld RTV Noord en Dagblad van het Noorden worden de woorden herhaald van NAM directeur Gerald Schotman. Hij zei dat de NAM het ten zeerste betreurt dat de aardbevingen voor zoveel Groningers tot problemen leiden. Hiervoor biedt hij zijn excuses aan. Later brengt de NAM een volledige reactie uit. Onderstaande de reactie van de NAM samengevat.

Reactie NAM op OvV-rapport (21 april 2015)

De aanbevelingen die OvV maakt gericht aan de NAM gaan kortgezegd over het sinds oktober 2012 lopende lange termijn onderzoeksprogramma en over de wijze waarop NAM communiceert met de omgeving. NAM neemt deze aanbevelingen ter harte.

De hoofdconclusie van het rapport luidt dat de betrokken partijen, waaronder de NAM, “niet zorgvuldig zijn omgegaan met de veiligheid van de Groningse burger in relatie tot de door gaswinning veroorzaakte aardbevingen”. NAM ziet dit anders en licht dit toe door middel van drie tijdsvakken.

Begin gaswinning in 1963 tot 1993

Al kort na het begin van de gaswinning in 1963 is NAM begonnen met het ontwikkelen van bodemdalingmodellen. De veronderstelling was dat de bodemdalingsschotel dusdanig uitgestrekt en de bodemdaling dusdanig gelijkmatig is, dat deze bodemdaling geen merkbare invloed heeft op gebouwen of infrastructuur. Modellen en prognoses van bodemdaling werden voortdurend gekalibreerd en aangepast aan de hand van nieuwe monitoringsgegevens, die werden verzameld door meetapparatuur die door de jaren heen steeds werd verbeterd.

De eerste geregistreerde aardbevingen die (later) aan gaswinning werden gerelateerd, vonden plaats vanaf 1986. In 1990 is in onafhankelijk wetenschappelijk advies van het Massachusetts Institute of Technology, in opdracht van NAM, gesteld dat het verband tussen de aardbevingen en de gaswinning hoogst waarschijnlijk was. Vervolgens is opnieuw een onderzoek ingesteld door de Rijksoverheid. In 1993 was het inzicht bij kennisinstututen zover gevorderd dat het verband nu aannemelijk werd geacht. NAM erkende dit verband en heeft daarna een regeling ingesteld voor afhandeling van schade als gevolg van aardbevingen.

1993 tot de beving bij Huizinge in augustus 2012

Tot augustus 2012 ging alle betrokken partijen, waaronder NAM, uit van twee aannames. De eerste aanname was dat een beving een maximale magnitude zou hebben van 3,9 op de schaal van Richter, met een bepaalde overschrijdingskans. De tweede aanname was dat aardbevingen met een dergelijke kracht schade aan gebouwen zouden kunnen opleveren, maar niet tot risico's zouden leiden voor de veiligheid. Een risico voor de veiligheid was naar de kennis van toen niet aan de orde.

De juistheid van deze aannames zijn in deze periode diverse malen getoets. Gedupeerde Staten van de Provincie Groningen hebben opdracht gegeven voor een onderzoek dat onder toezicht van TNO Bouw en Ondergrond is uitgevoerd. De aanleiding was een beving met een magitue van 3,5 op de

schaal van Richter in Westeremden op 8 augustus 2006. Verschillende betrokken partijen werden vertegenwoordigd. NAM steunde het onderzoek, maar was niet betrokken bij de uitvoering. De onderzoeksvragen waren gericht op het risico van en schade door aardgaswinning.

Uit de probleemstellingen blijkt hoe belangrijk de betrokkenen het vonden dat het onderzoek breed en kritisch naar de seismische risico's zou kijken. De uitkomsten van het onderzoek bevestigden het beeld dat bestond van de ernst en aard van eventuele schade. Daarmee herbevestigden zij de aannames die tot de beving bij Huizinge de beste beschikbare kennis vormden.

NAM stelt vast dat er daarom tot augustus 2012, gezien de inzichten van verschillende afhankelijke experts, geen aanknopingspunten waren om te vermoeden dat de veiligheid van burgers in het geding was of zou kunnen raken. Tot de beving bij Huizinge was er naar de beste beschikbare wetenschappelijke kennis geen grond om seismiciteit te zien als een potentieel risico voor de veiligheid. NAM vindt het belangrijk om dat uitdrukkelijk te melden, omdat het de intergriteit van haar bedrijf en haar medewerkers raakt. NAM en haar medewerkers hebben veiligheid niet genegeerd en evenmin ondergeschikt gemaakt aan andere belangen. De inzichten waarop NAM haar handelswijze baseerde, zijn altijd gebaseerd geweest op de op dat moment best beschikbare kennis.

Beving bij Huizinge en de daaropvolgende periode

De beving bij Huizinge was een kantelpunt. De beving bracht alle betrokken partijen het inzicht dat niet langer aangenomen mocht worden dat bevingen de sterkte van 3,9 op de schaal van Richter niet zouden kunnen overschrijden. Door het gewijzigde inzicht zijn de bevingen veranderd van een risico op schade in een potentieel risico voor de veiligheid. Ook het veiligheidsbesef van de bewoners van Groningen is sindsdien nadrukkelijk in beeld gekomen. De 'early warners' die worden aangedragen in het rapport van de OvV gaan met name over de relatie tussen gaswinning en aardbevingen of de relatie tussen aardbevingen en schade, maar vormen geen concrete signalen over veiligheid of het veiligheidsbesef.

Sinds de beving bij Huizinge en de wijziging in de aannames over aardbevingen en de gevolgen daarvan, is de wijze waarop NAM de bevingen benadert aanzienlijk veranderd. NAM heeft op basis van een eigen risicobenadering met vele acties ingezet op het vergroten van kennis over de ondergrond en op het nemen van maatregelen aan de bovengrond om de gevolgen van aardbevingen te beperken. Na de beving bij Huizinge is een additioneel uitgebreid meet- en monitoringsprogramma geïmplementeerd. Er is een breed pakket aan maatregelen getroffen, waaronder een programma ter identificatie en versterking van de meest kwetsbare gebouwen in het gebied. Een nieuw onderzoeksprogramma naar mogelijkheden voor versterkende maatregelen en een pragmatische uitvoering daarvan is in volle gang. In de communicatie met inwoners is een persoonlijker invalshoek gekozen. Er worden regelmatig informatieavonden en dorpenrondes georganiseerd, er worden gesprekken met individuele inwoners gevoerd, maandelijks informatie gepubliceerd op de website NAMplatform.nl, geheel gewijd aan aardbevingen als gevolg van gaswinning. Het actief betrekken van en spreken met bewoners is één van de pijlers van NAM's handelen geworden.

Hoe komt het dat de NAM het oneens is met de belangrijkste conclusie van het rapport?

Voor de periode tot de beving bij Huizinge geldt dat de best beschikbare wetenschappelijke inzichten geen concrete aanknopingspunten gaven voor NAM en andere betrokken partijen om te verwachten dat de veiligheid van burgers door aardbevingen als gevolg van de gaswinning in het geding zou zijn of geraakt zou kunnen worden. Veiligheid is dus niet ondergeschikt gemaakt aan andere belangen, laat staan dat veiligheid is genegeerd. Het rapport gaat wat NAM betreft in de kern over de vraag of de actieve rol die NAM sinds Huizinge en de nieuwe inzichten over de risico's die als gevolg daarvan ontstonden, ook vóór die beving door NAM had moeten worden vervuld. Die vraag beantwoordt de OvV bevestigend en daarbij stelt de OvV dat NAM, door dit onvoldoende te doen, haar zorgplicht als exploitant niet heeft nageleefd. NAM is het hiermee oneens.

Volgens NAM is het essentieel om te weten wat op welk moment de omvang van eventuele risico's en van de onzekerheidsmarges in prognoses waren en daarmee de noodzaak en urgentie van actie(s) van NAM bepaalden. De best beschikbare kennis van het moment en de onzekerheidsmarges die daaraan zijn verbonden, bepaalden met welke gevolgen rekening moest worden gehouden. Wat van NAM kon worden verlangd ter voorkoming of afhandeling van schade verschilt wezenlijk van hetgeen van NAM mag worden verwacht in een situatie waarin sprake is van een mogelijk risico voor de veiligheid, zoals die sinds de beving bij Huizinge aan de orde is. NAM heeft ook in de periode tot en met augustus 2012 gedaan wat, gelet op hetgeen bekend was over de risico's en onzekerheden daarin, van haar mocht worden verlangd.

Dat de OvV tot een andere conclusie komt, lijkt voort te vloeien uit de uitleg die de OvV geeft aan de begrippen 'veiligheid' en 'onzekerheid'. De OvV slaat geen acht op de omvang van risico's of op de grootte van onzekerheden op enig moment in de tijd. Volgens de OvV is veiligheid in het geding door de aard van de activiteit en doordat mensen zich onveilig voelen. Aan die twee elementen verbindt de OvV in het referentiekader een vergaande 'maatschappelijke verantwoordelijkheid'.

In het rapport wordt kritiek geuit op de wijze waarop NAM heeft gecommuniceerd. Het rapport noemt NAM's stijl "technocratisch". Daarnaast wordt op enkele punten in het rapport genoemd dat bij sommige mensen de indruk bestaat dat NAM niet open is geweest over risico's die met bevingen samenhangen of de gevolgen heeft gebagatalliseerd. De NAM ziet dat op het vlak van communicatie verbeteringen nodig zijn. Het klopt dat NAM het niet altijd makkelijk vindt om met een breed publiek te communiceren over technisch complexe zaken en de onzekerheden die daarmee zijn verbonden. NAM's indruk is lang geweest dat mensen daarin niet waren geïnteresseerd, met name omdat de onzekerheden een technisch wetenschappelijk concept waren zonder mogelijke gevolgen voor de veiligheid.

Schadeprocedure

Als er na een aardbeving schade ontstaat aan een huis/gebouw, dan moet/kan dit gemeld worden bij de schadeveroorzaker, de NAM (en sinds januari 2015 bij het Centrum Veilig Wonen). De NAM en het CVW hebben een schadeprotocol opgesteld. Na een schademelding wordt er een inspecteur naar de schademelder gestuurd om de schade op te nemen. De inspecteur bepaalt hoe de schade wordt gecategoriseerd, hoe hoog de waarde van de schade is en hoe het eventueel gerepareerd dient te worden. Hieronder is een samenvattende versie van het schadeprotocol van de NAM/CVW te lezen.

Schadeprotocol

Doel protocol schadeafhandeling

Aangezien we in Groningen te maken hebben met een unieke situatie is dit protocol specifiek ontwikkeld voor het afhandelen van schade aan gebouwen als gevolg van aardbevingen in het Groningen-gasveld. Dit protocol heeft tot doel om het proces van schadeafhandeling, voor schade als gevolg van aardbevingen door gaswinning, vast te leggen en inzichtelijk te maken voor iedereen uit het Groningen-gasveld.

Schade melden

Schade aan gebouwen door aardbevingen kan op de volgende manieren bij NAM gemeld worden:

- 1 Via het online schadeformulier op NAMplatform.
- 2 Per brief gericht aan NAM Afdeling Grondzaken.
- 3 Per formulier in het Regionaal Informatiepunt Gaswinning in het gemeentehuis van Loppersum.

Na ontvangst van de schademelding wordt de schademelder gebeld door een NAM-contactpersoon. Dit is de vaste contactpersoon voor de schademelder. De schade wordt met de schademelder besproken en de procedure voor de schadeafhandeling wordt stap voor stap toegelicht. Bij elke schademelding stelt de contactpersoon vragen om te kunnen beoordelen of er sprake is van een mogelijk onveilige situatie. Als dit het geval is, wordt met voorrang beoordeeld welke maatregelen er op korte termijn nodig zijn om deze onveilige situatie weg te nemen.

Voorwaarden voor in behandeling nemen van schademelding

Een schademelding wordt in de regel binnen twee weken in behandeling genomen als:

- A Het gebouw in de buurt van het epicentrum van de aardbeving ligt.
- B Er sprake is van schade aan roerende en/of onroerende goederen. Dit wordt zaakschade genoemd.
- C Het aannemelijk is dat de schade is ontstaan door een aardbeving die het gevolg is van gaswinning door NAM.
- D De schademelder (vertegenwoordiger van de) eigenaar is van de roerende of onroerende goederen waaraan schade is opgetreden.

Schadeafhandeling

Het proces van schadeafhandeling bestaat uit de volgende stappen.

Stap 1

De schade wordt gemeld.

Stap 2

NAM neemt contact op met de eigenaar. In het gesprek wordt de aard en omvang van de schade in kaart gebracht en wordt bepaald of een bezoek aan het gebouw met spoed moet plaatsvinden. In het gesprek wordt een termijn genoemd waarbinnen de schade-expert een afspraak zal maken voor een bezoek aan het gebouw.

Stap 3

De schade-expert brengt een bezoek aan het gebouw en inspecteert de schade. Tijdens het bezoek wordt geluisterd naar de toelichting van de schademelder en wordt gekeken naar de gemelde schade en eventuele veiligheidsrisico's. Daarnaast zal de schade-expert aan de hand van het schadebeeld, de bouwaard en het bouwjaar beoordelen of er andere niet gemelde schade verwacht kan worden die onderzocht moet worden.

Stap 4

De schade-expert maakt een rapport waarin de vastgestelde schade, het verband ("de causaliteit") met aardbevingen en de geadviseerde herstelmethode is beschreven. Het rapport bevat ook een berekening van de, met het herstel van de vastgestelde schade, samenhangende kosten. Het rapport wordt aan de eigenaar gestuurd en er wordt een afspraak gemaakt om het rapport te bespreken. De bespreking kan aanleiding geven voor de schade-expert om het rapport aan te passen. Vervolgens informeert de schade-expert NAM over het resultaat van de bespreking en geeft daarbij aan of de eigenaar zich wel/niet kan vinden in de inhoud van het (eventueel aangepaste) rapport. Indien de eigenaar niet akkoord is dan neemt contactpersoon contact op om de eigenaar te informeren over de mogelijkheid van contra expertise en de voorwaarden waaronder dat mogelijk is.

Stap 5

NAM doet een schriftelijk aanbod voor het herstel van de schade. De eigenaar heeft overigens het recht om zelf opdracht te geven voor schade herstel aan een aannemer van zijn/ haar keuze. Indien de eigenaar dat wenst kan NAM hulp bieden bij de selectie van een aannemer. Indien de eigenaar niet akkoord gaat met het aanbod, dan kan de eigenaar alsnog gebruik maken van een contra expertise. Een contra expertise kan ook plaatsvinden indien de aannemer van de eigenaar tot hogere kosten komt dan de calculatie genoemd bij de vorige stap. Wanneer de eigenaar dat wenst kan ook een uitkering in geld plaatsvinden.

Stap 6

Aannemer repareert de schade. Na schriftelijke acceptatie van de werkzaamheden, door de opdrachtgever van de aannemer, wordt de aannemer betaald.

Schade vaststellen

Bij het beoordelen of de gemelde schade verband houdt met de opgetreden aardbevingen ("causaliteit") wordt gebruik gemaakt van het handboek aardbevingsschade, waarbij er onderscheid gemaakt wordt tussen zogenaamde A-, B- en C-schades.

Schade categorie A

De aangetroffen schade is een direct gevolg van (een) aardbeving(en). Van A is sprake als de aardbeving heeft geleid tot het ontstaan van de schade. Het kan ook gebeuren dat door andere oorzaken spanning in een constructie aanwezig is en dat de aardbeving net het zetje is geweest om de schade (vaak scheurvorming) te laten ontstaan. In dat geval is ook sprake van categorie A.

Schade categorie B

De aangetroffen schade was aanwezig voor de beving én is door een aardbeving verergerd. De aangetroffen schade heeft primair een andere oorzaak dan aardbevingen en is bijvoorbeeld in de eerste plaats het gevolg van veroudering van het gebouw, verbouwingswerkzaamheden, bouwactiviteiten in de omgeving, wijzigingen in de grondwaterstand of verkeestrillingen.

Schade categorie C

De aangetroffen schade kan niet in verband worden gebracht met een aardbeving. De schade is door een beving niet (significant) verergerd. De initiële oorzaak is duidelijk ergens anders in gelegen en komt bijvoorbeeld voort uit één van de onder schade categorie B genoemde oorzaken.

Causaliteit

Met betrekking tot de beoordeling van de causaliteit wordt voorts nog het volgende opgemerkt:

1. De afstand tot het epicentrum en de kracht van de opgetreden aardbeving is een aspect dat meegenomen wordt in de beoordeling. Anders gezegd: de geconstateerde schade moet te verklaren zijn door opgetreden aardbeving(en).

2. Indien daar aanleiding voor is kan voor de beoordeling van de causaliteit wordt ook gebruik gemaakt van informatie die via de gemeente verkregen wordt zoals bijvoorbeeld: (aanvragen voor) onbewoonbaarverklaringen of sloopvergunning en aanschrijvingen van het bevoegd gezag om gebreken (die niet veroorzaakt zijn door aardbevingen) aan de gebouwen te verhelpen. Dit soort informatie is niet alleen van belang voor de vaststelling van de causaliteit, maar ook voor de bepaling van de hoogte van de schade.

Schadebedrag berekenen

De kosten voor herstel (van de in het schaderapport beschreven schade) worden in geval van kleine schades berekend door de schade-expert. Bij grotere en/of complexe schadegevallen doet de schade-expert een beroep op een calculator van een (onafhankelijk) extern calculatiebureau. De berekening vindt plaats op basis van de beschrijving van het door de schade-expert beschreven schadebeeld en op basis van daarbij behorende foto's. Bij omvangrijke schade inspecteert de calculator zelf het gebouw. Het resultaat van de berekening wordt in het schaderapport opgenomen in de vorm van een bestek, waarbij per besteksonderdeel de kosten worden gespecificeerd. De door de eigenaar gekozen aannemer kan aan de hand van het bestek beoordelen of herstel voor het berekende bedrag mogelijk is c.q. aangeven op welke elementen van het bestek zijn offerte afwijkt.

Contra expertise

De procedure zoals beschreven in de voorgaande hoofdstukken is er op gericht om de schade op een correcte en voor de eigenaar acceptabele wijze vast te stellen. Niettemin komt het in een beperkt percentage van de schadegevallen voor dat de eigenaar het niet eens is met het schaderapport. In dat geval bestaat de mogelijkheid om een contra expertise aan te vragen. NAM vergoedt de kosten van de contra expertise mits vooraf toestemming is gegeven en onder de volgende voorwaarden:

A De eigenaar geeft na het ontvangen van het schaderapport aan de NAM aan het niet eens te zijn met (delen van) het schaderapport en een contra-expertise te willen. In dit gesprek wordt vastgelegd met welke onderdelen van het schaderapport men het niet eens is. Dit is van belang omdat het vooraf duidelijk moet zijn met welk onderdeel(en) van het schaderapport de eigenaar niet tevreden is.

B De kosten van de contra expertise zijn (en dit ter beoordeling van NAM) redelijk en marktconform.

C De contra-expert (en dit ter beoordeling van NAM) is deskundig.

D NAM krijgt een kopie van het rapport van de contra expertise. De schade-expert en de contra-expert zullen de resultaten van de contra expertise bespreken. De resultaten van deze bespreking worden schriftelijk vastgelegd. Voor die delen van de contra expertise, waarover overeenstemming is, zal het schaderapport en de bijbehorende calculatie worden aangepast. Voor die delen waar geen overeenstemming is kan een derde onafhankelijke deskundige (op kosten van NAM) worden ingeschakeld die gezamenlijk wordt aangewezen door de schade-expert van NAM en de contra-expert van de eigenaar. De derde deskundige heeft ervaring met:

A Arbitrage, en/of

B Ervaring als rechtbankdeskundige

Indien de schade-expert en de contra-expert gezamenlijk tot een lagere calculatie komen van de schade, dan vervangt dit lagere bedrag de oorspronkelijke calculatie.

De eigenaar kan, als deze het niet eens is met de afhandeling van de schadeclaim door NAM, een beroep doen op de Technische Commissie Bodem Beweging. Deze onafhankelijke commissie adviseert burgers over het verband tussen schade en mijnbouwactiviteiten (zoals gaswinning door NAM) en de hoogte van het schadebedrag dat de mijnbouwonderneming zou moeten betalen.

Eigen gebrek en/of achterstallig onderhoud

Een eigen gebrek en/of achterstallig onderhoud valt veelal onder de categorie C-schade of eventueel in categorie B. In geval er een veiligheidsrisico geïdentificeerd wordt, dan zal NAM in ieder geval en in overleg met de eigenaar noodmaatregelen nemen om het veiligheidsrisico te beheersen. Tevens zal NAM samen met de eigenaar bezien welke mogelijkheden er zijn om de noodmaatregelen te vervangen door een definitieve oplossing. Omdat C-schade voor rekening en risico van de eigenaar komt, moet de eigenaar er van uit gaan dat (een deel van) de schade voor zijn/haar rekening komt. Indien de eigenaar niet bereid is om (dit deel van) de kosten voor zijn/haar rekening te nemen en schadeherstel is daardoor niet mogelijk dan vervalt het recht op herstel van de geïdentificeerde schade ook indien deze schade in de toekomst verergert door een nieuwe aardbeving.

Reparatiekosten in onredelijke verhouding tot waarde van het gebouw

Bij herstel van de schade zal NAM het gebouw weer terugbrengen in de staat van voor de aardbeving. Indien dat in redelijkheid niet gevegd kan worden dan zullen alternatieven worden besproken met de eigenaar, zoals aankoop of sloop en herbouw of herhuisvesting. Zo'n situatie kan optreden indien de schadeherstelkosten (eventueel in combinatie met de verwachte kosten van bouwkundig herstel) zodanig hoog zijn dat de er een onredelijke verhouding ontstaat met de waarde van het gebouw. Er kunnen ook bouwtechnische redenen zijn die het bespreken van alternatieven wenselijk maken.

Aansprakelijkheid van de NAM

Inwoners van Groningen hebben bijna wekelijks met aardbevingen te maken als gevolg van de gaswinning door de NAM. Zowel grote als kleine bevingen komen veel voor. Schade is of direct te zien, meestal als er sprake is van een grote beving, of komt pas later aan het licht. Kleinere bevingen kunnen ook schade veroorzaken, maar dat is niet altijd meteen zichtbaar.

Het is normaal in Nederland dat als je schade veroorzaakt dat je dan die schade vergoedt. Meestal gaat het om schade waarvoor je verzekerd bent. De hoogte van de schade wordt vastgesteld door onafhankelijke schade-experts. Valt de schade niet onder een verzekering, dan kun je degene die de schade heeft veroorzaakt aansprakelijk stellen. Dit is wettelijk allemaal geregeld.

Bij de schade die wordt veroorzaakt door de NAM is het heel raar dat de vaststelling van de schade en de afhandeling van de schade ook door de NAM worden gedaan. De NAM is dan “keurder van zijn eigen vlees” en dat is niet normaal in Nederland. Een slager mag immers ook zijn eigen vlees niet keuren, daar zijn speciale instanties voor. De NAM is een mijnbouwbedrijf en geen bouwbedrijf, ze hebben dus geen verstand van schade aan woningen of het herstel hiervan.

De NAM heeft tientallen jaren ontkent dat de gaswinning aardbevingen kon veroorzaken en dat dit gevaarlijk kan zijn voor de inwoners van Groningen. Wetenschappers die het tegendeel beweerden werden uitgelachen en genegeerd. De NAM heeft uiteindelijk moeten toegeven dat aardgaswinning wel degelijk aardbevingen als gevolg heeft en dat daardoor schade ontstaat aan gebouwen en het steeds onveiliger wordt voor de inwoners. Vervolgens hebben ze zelf een schaderegeling bedacht die echter niet aan de wet voldoet. De rechten van de NAM staan hierin centraal, niet die van de inwoners.

De overheid speelt hier ook een grote rol in, want die zijn afhankelijk van de miljarden die ze verdienen aan de gaswinning. In 2002 is de nieuwe Mijnbouwwet ingevoerd en daarin is de omkering van de bewijslast niet opgenomen (in de oude Mijnbouwwet was dit wel opgenomen). Nu moet de bewoner dus zelf bewijzen dat de schade veroorzaakt is als gevolg van de aardgaswinning. Hierdoor heeft de NAM alle ruimte om zo min mogelijk schade te vergoeden. Dit doen ze door de regie te nemen op een manier waardoor het lijkt alsof het geregeld is door de wet. Door kleinere schades snel op te lossen lijkt het of er veel gebeurt, maar juist de mensen met de grote schades worden op alle mogelijke manieren tegengewerkt. Als je je niet aan het protocol houdt, dan doen ze niets meer, afspraken worden niet nagekomen en aan termijnen houden ze zich vaak ook niet. Inspecteurs zijn vaak intimiderend, luisteren niet en verzinnen allerlei redenen waarom de schade niet veroorzaakt kan zijn door aardbevingen. Veel te veel schade wordt als “zettingsschade” afgedaan. De manier van werken door de NAM maakt dat de schadelijder eigenlijk zelf een bouwexpert moet zijn om goed en zinnig te kunnen reageren op de rapporten van de NAM. Dit is een frustrerende, tijdrovende en energievretende situatie die lang niet iedereen aankan. Het proces voedt het wantrouwen in de NAM en de mensen voelen zich niet serieus genomen en in een hoek gedrukt.

Het is voor de meeste mensen niet mogelijk om naar de rechter gaan, omdat dit vaak een veel te ingewikkeld en jarenlange ellende voor ze is en omdat ze dat meestal niet kunnen betalen. Als je al de mogelijkheid hebt om naar de rechter te gaan, dan komt de NAM vaak toch tot een overeenkomst met daarbij een strikte geheimhoudingsplicht. Hierdoor voorkomen ze dat er rechtszaken worden gevoerd waarmee jurisprudentie ontstaat die tegen de NAM gebruikt kan worden. Ze voorkomen er ook mee dat de mensen anderen kunnen informeren over hoe het bij hun is opgelost. Zo weet niemand waar hij aan toe is en houdt de NAM de controle.

Aangifte Groninger Bodem Beweging

De Groninger Bodem Beweging is opgericht op 6 november 2009 met als doel: het opkomen voor de belangen van de Groningers die schade ondervinden (financieel en/of emotioneel), ontstaan door de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning in het Groningenveld. Sinds de oprichting van de GBB is het aantal aardbevingen sterk toegenomen, met als hoogte- (of dieptepunt) de beving van 15 augustus 2012 in Huizinge en de beving van 30 september 2014 in Ten Boer die tot in de stad Groningen gevoeld werd. De complexiteit van de problematiek, en het aantal getroffen inwoners van Groningen, is daardoor in 2010 tot met heden explosief toegenomen. Door deze ontwikkelingen is de GBB zich meer gaan richten op de veiligheid van de inwoners, al is de schadeafhandeling onverminderd belangrijk gebleven. De GBB heeft ondertussen meer dan 3.200 leden.

De Groninger Bodem Beweging en een paar individuele inwoners hebben advocaat Gerard Spong ingehuurd om de NAM aansprakelijk te stellen. Spong heeft namens de GBB en inwoners aangifte gedaan tegen de NAM. Het Openbaar Ministerie heeft de aangifte niet ontvankelijk verklaard en op 4 februari jl. is door Spong een artikel 12Sr procedure gestart. Onderstaand staan beide persberichten.

Persbericht: Spong doet aangifte tegen de NAM

Vandaag (11 september 2015) doet Gerard Spong bij de hoofofficier van justitie van het parket Noord-Nederland aangifte tegen de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) vanwege het opzettelijk vernielen van huizen en gebouwen, waarbij levensgevaar te duchten is geweest. Spong doet de aangifte samen met kantoorgenoot Emile van Reydt namens de Groninger Bodem Beweging (GBB) en enkele individuele omwonenden. Spong: "De NAM heeft door het willens en wetens blijven boren in Groningen, terwijl zij dondersgoed doorhad welke risico's daarmee waren gemoeid, talloze mensenlevens in gevaar gebracht. Dat is schandalig en de strafrechter dient daar een oordeel over te vellen."

De aangifte ziet op het sinds 1963 winnen van gas in de Noordelijke provincie. De NAM heeft ervoor gekozen om de gaswinning door te zetten, ondanks dat zij bekend was met de gevaren die dat meebracht. Uit verschillende wetenschappelijke rapporten blijkt dat met deze boringen niet slechts materiële schade is ontstaan, maar dat ook een reëel risico op levensgevaar voor de bewoners op de koop toe is genomen. Spong: "Twee van mijn cliënten durven hun kind niet meer onder de dakkapel te laten slapen, omdat de aardbevingen het gruis uit het plafond klopten. Het is voor hen angstaanjagend."

De noodzaak tot een strafrechtelijk onderzoek en een rechterlijk oordeel is met name ingegeven door de positieve verplichting die de overheid heeft om haar burgers te beschermen tegen dreigend levensgevaar of gevaar voor letsel. Van Reydt: "Het Europese Hof voor de Rechten van de Mens heeft al veel vaker gezegd dat op de overheid de plicht rust om omwonenden actief tegen gevaarlijke industriële activiteiten te beschermen. Die bescherming vereist in bepaalde gevallen ook strafrechtelijk onderzoek naar de verantwoordelijken."

De advocaten verzoeken om strafrechtelijk onderzoek naar vernieling met levensgevaar door de gaswinning en het door de NAM witwassen van de daarmee verkregen opbrengst.

Op de site van Spong is de hele aangifte te lezen. In de aangifte komt Spong terug op verschillende wetten uit verschillende wetboeken. Al deze wetten overtreedt de NAM en in sommige gevallen is de overheid ook schuldig aan het overtreden van de wetten. Deze wetten staan hieronder benoemd om een beeld te geven van welke wetten door de NAM worden overtreden.

BW – Burgerlijk Wetboek - Boek 6. Algemeen gedeelte van het verbintenissenrecht

Titel 3. Onrechtmatige daad - Afdeling 2. Aansprakelijkheid voor personen en zaken

Artikel 177

1. De exploitant van een mijnbouwwerk als bedoeld in artikel 1, onderdeel n, van de Mijnbouwwet is aansprakelijk voor de schade die ontstaat door: uitstroming van delfstoffen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Mijnbouwwet als gevolg van het niet beheersen van de ondergrondse natuurkrachten die door de aanleg of bij de exploitatie van het werk zijn ontketend; beweging van de bodem als gevolg van de aanleg of de exploitatie van dat werk.

Mijnbouwwet

Artikel 1

a. Delfstoffen: in de ondergrond aanwezige mineralen of substanties van organische oorsprong, in een aldaar langs natuurlijke weg ontstane concentratie of afzetting, in vaste, vloeibare of gasvormige toestand, met uitzondering van brongas, kalksteen, grind, zand, klei, schelpen en mengsels daarvan.

n. Mijnbouwwerk: een werk dat behoort tot een bij algemene maatregel van bestuur aangewezen categorie van werken:

1. Ten behoeve van het opsporen of het winnen van delfstoffen of aardwarmte;
2. Ten behoeve van het opslaan van stoffen;
3. Die samenhangen met de in de onderdelen 1° en 2° bedoelde werken

Sr – Wetboek van Strafrecht

Tweede Boek. Misdrijven Titel VII

Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen wordt in gevaar gebracht

Artikel 170

Hij die enig gebouw, getimmerte, installatie ter zee of voor het publiek toegankelijke plaats opzettelijk vernielt of beschadigt, wordt gestraft:

- 1°. met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren of geldboete van de vijfde categorie, indien daarvan gemeen gevaar voor goederen te duchten is;
- 2°. met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren of geldboete van de vijfde categorie, indien daarvan levensgevaar voor een ander te duchten is;
- 3°. met levenslange gevangenisstraf of tijdelijke van ten hoogste dertig jaren of geldboete van de vijfde categorie, indien daarvan levensgevaar voor een ander te duchten is en het feit iemands dood ten gevolge heeft.

Tweede Boek. Misdrijven Titel XXVII

Vernieling of beschadiging

Artikel 350

1. Hij die opzettelijk en wederrechtelijk enig goed dat geheel of ten dele aan een ander toebehoort, vernielt, beschadigt, onbruikbaar maakt of wegmaakt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren of geldboete van de vierde categorie.
2. Met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren of een geldboete van de vierde categorie wordt gestraft hij die opzettelijk en wederrechtelijk een dier dat geheel of ten dele aan een ander toebehoort, doodt, beschadigt, onbruikbaar maakt of wegmaakt.

EVRM - Europese Verdrag voor de Rechten van de Mens

Artikel 1

Verplichting tot eerbiediging van de rechten van de mens

De Hoge Verdragsluitende Partijen verzekeren een ieder die ressorteert onder haar rechtsmacht de rechten en vrijheden die zijn vastgesteld in de Eerste Titel van dit Verdrag.

Titel I Rechten en vrijheden

Artikel 2

Recht op leven

1. Het recht van een ieder op leven wordt beschermd door de wet. Niemand mag opzettelijk van het leven worden beroofd, behoudens door de tenuitvoerlegging van een gerechtelijk vonnis wegens een misdrijf waarvoor de wet in de doodstraf voorziet.

2. De beroving van het leven wordt niet geacht in strijd met dit artikel te zijn geschied ingeval zij het gevolg is van het gebruik van geweld, dat absoluut noodzakelijk is:

(a) ter verdediging van wie dan ook tegen onrechtmatig geweld;

(b) teneinde een rechtmatige arrestatie te bewerkstelligen of het ontsnappen van iemand die op rechtmatige wijze is gedetineerd, te voorkomen;

(c) teneinde in overeenstemming met de wet een oproer of opstand te onderdrukken.

Artikel 3

Verbod van foltering

Niemand mag worden onderworpen aan foltering of aan onmenselijke of vernederende behandelingen of bestraffingen.

Artikel 8

Recht op eerbiediging van privé-, familie- en gezinsleven

1. Een ieder heeft recht op respect voor zijn privé leven, zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie.

2. Geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht, dan voor zover bij de wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.

Persbericht: Amsterdam, 4 februari 2016

Vandaag hebben de advocaten Gerard Spong en Emile van Reydt namens de Groninger Bodem Beweging (GBB) en enkele individuele gedupeerden het gerechtshof in Leeuwarden verzocht te bevelen dat de NAM strafrechtelijk wordt vervolgd. Eerder deden zij aangifte bij het openbaar ministerie, dat heeft besloten de zaak te seponeren. De klacht bij het gerechtshof kan het openbaar ministerie dwingen de vervolging alsnog door te zetten. De gedupeerden vinden dat de NAM en haar bestuurders moeten worden vervolgd voor het vernielen van gebouwen waarbij levensgevaar te duchten is, alsook voor het witwassen van de met de gasboringen verkregen opbrengsten.

Het gerechtshof oordeelde in een eerdere zaak dat de NAM niet hoefde te worden vervolgd omdat de gaswinning al onderwerp was van een maatschappelijk en politiek debat. Gerard Spong: 'Dat een onderwerp maatschappelijk controversieel is houdt het openbaar ministerie zelden tegen, kijk maar naar de vervolging van coffeeshops voor de bevoorrading aan de achterdeur. Het is een gelegenheidsargument, terwijl de belangen voor de gedupeerden bij een strafrechtelijke vervolging enorm zijn.' Bovendien ligt de zaak nu anders, vanwege Europese rechtspraak op dit punt.

De gedupeerden vinden dat de NAM door de gasboringen en de daardoor veroorzaakte aardbevingen de levens van de inwoners van het Groningerveld willens en wetens in gevaar heeft gebracht. Zowel de NAM als de overheid hebben deze reële risico's de gasboringen voor lief genomen. Dat oordeelde de Onderzoeksraad voor Veiligheid eerder ook al. Advocaat Emile van Reydt: 'In vergelijkbare gevallen heeft het Europese Hof voor de Rechten van de Mens geoordeeld dat strafrechtelijke vervolging geboden is, omdat de overheid de plicht heeft burgers tegen zulk gevaar te beschermen. Gelet op die verdragsrechtelijke verplichting is ook de gevraagde vervolging van de NAM geboden.' Het gerechtshof in Leeuwarden zal de zaak vermoedelijk in de loop van het voorjaar in behandeling nemen en beslissen of de NAM zich voor de strafrechter moet verantwoorden.

Quote Groninger Bodem Beweging

In feite zegt de NAM/Shell (en dus ook de Staat) tegen ons Groningers:

'Ik rijd (met mijn tankauto) uw auto aan en ik repareer – zoals het mij goeddunkt! – de schade die ik zelf aan uw auto wil constateren.

Uw oordeel dat ik u schade berokkend heb, deel ik niet. Maar uit coulance vergoed ik u. Ik behoud mij echter het recht voor om morgen weer tegen uw auto aan te rijden.

En wanneer de schade zo groot wordt dat u vindt dat uw auto niet meer te repareren is, dan wordt mijn coulance wel minder en bedenk ik voor u of u een goedkopere en kleinere auto aan mag schaffen. Uw huidige auto is immers minder waard geworden door de aanrijdingen.

Ik behoud mij vervolgens natuurlijk wel weer het recht voor om ook tegen deze nieuwe auto aan te rijden...'

Naar de rechter

Als je alles hebt gedaan wat er mogelijk is om je recht te krijgen binnen de kaders die de NAM heeft bepaald en dit is niet gelukt, dan heb je nog maar één mogelijkheid over en dat is naar de rechter stappen. Door naar de rechter te gaan, bestaat er voor de NAM het risico dat er jurisprudentie ontstaat die tegen hen gebruikt kan worden. Maar het is niet zo eenvoudig om een rechtszaak te voeren, het kost veel geld, veel tijd en levert heel veel stress op. Dit komt doordat de NAM een heleboel dure advocaten aan het werk heeft, waardoor het niet eenvoudig is om het op te nemen tegen de NAM.

De door de NAM bepaalde weg die de gedupeerde moet afleggen om uiteindelijk bij de rechter aan te kunnen komen, heeft een erg ontmoedigende werking. Dit is ook de bedoeling van de NAM.

De weg bevat een hoop obstakels. Deze obstakels zijn niet alleen ontmoedigend, maar ook nog eens lastig te doorstaan. Er zijn vier hoofdredenen waardoor de gang naar de rechter zo moeizaam is;

- De problemen rond zettingsschade;
- De problemen rond overige schade;
- De positie en regie van de NAM;
- De kosten van een rechtszaak.

Zettingsschade

Het is erg moeilijk voor gedupeerden om te bewijzen dat de oorzaak van schade aan hun pand gaswinning-gerelateerd is. Veel schade wordt door de NAM afgedaan als zettingsschade en zettingsschade wordt niet vergoed. Het is echter bijna onmogelijk om zonder dure onderzoeken te bewijzen dat zettingsschade wel degelijk aardbevingsgerelateerd is.

Daar komt nog bij dat de gang naar de rechter bij zettingsschade stapje voor stapje wordt ontmoedigd:

- Bij schade doen de mensen eerst een melding bij de NAM. Afhankelijk van in welk gebied je woont, binnen of buiten de contourlijnen die de NAM heeft bepaald, komt er een inspecteur, welke ook de hoogte van de schade bepaald.
- Als de inspecteur bepaalt dat de schade zettingsschade is, dan wordt deze meestal aangeduid als niet-aardbevingsgerelateerd, ook wel C-schade genoemd.
- Bij zettingsschade stuurt de NAM de schadelijders door naar het waterschap. Waterschappen verwijzen de schadelijders weer door naar de Commissie Bodemdaling Groningen. Deze commissie heeft op haar website staan dat zettingsschade geen gevolg is van gaswinning en dat schade daarvan dus niet vergoed hoeft te worden.
- Door bovenstaande gebeurtenissen gaan mensen zich 'onderdanig' en angstig voelen, waardoor de gang naar de rechter volledig is ontmoedigd. Veel mensen hebben geen vertrouwen meer in de rechtsstaat en de overheid.

Overige schade

- Niet alle aardbevingsgerelateerde schade wordt vergoed door de NAM. De NAM gebruikt achterstallig onderhoud en/of ouderdom van een woning/gebouw vaak als onterecht argument om geen of een lagere schadevergoeding toe te kennen.
- Als de schade zo erg is dat er een nieuwe woning moet worden gebouwd (nieuw voor oud), moet de schadelijder eigen geld toeleggen, omdat de NAM vindt dat een nieuwgebouwd huis een hogere waarde heeft dan de waarde hier het huis had vòòr de aardbevingen. Schadelijders accepteren dit vaak, omdat ze denken dat de NAM handelt volgens de wet. Daarbij weten ze niet dat ze in verweer kunnen gaan door naar de rechter te stappen.

Rechtsbescherming en rechtszekerheid zijn ver te zoeken in Groningen

Hoe is het mogelijk dat de eigenaar van een huis/gebouw in het aardbevingsgebied Groningen, dat schade heeft opgelopen door de aardgaswinning, niet juridisch wordt beschermd en moet vechten tegen de NAM en de overheid om zijn recht te halen? Waarom is er geen behoorlijke schaderegeling voor de Groningers die ruimhartige bescherming biedt? Omdat dit probleem een grote veroorzaker is van de ellende waar de Groninger in terecht komt als hij schade heeft, is het belangrijk om te snappen hoe het zo ver heeft kunnen komen.

In het Nederlands Juristenblad van december 2014 afl. 44/45 heeft Professor mr. J.M. van Dunné, emeritus hoogleraar Privaatrecht aan de Erasmus Universiteit Rotterdam, uitgelegd waarom het treurig gesteld is met het dossier Gaswinning Groningen. Op het gebied van bescherming van grondrechten zoals eigendom, recht op gezondheid en een gezond leefmilieu en recht op een eerlijk en rechtvaardig proces, is het slecht geregeld in Nederland.

Aardgaswinning veroorzaakt bodemdaling en aardbevingen. Veel schade wordt afgewezen als zijnde 'zettingsschade', omdat de schade aan het gebouw volgens de NAM inspecteurs komt doordat de fundering bouwkundig niet deugt, er sprake is van achterstallig onderhoud of dat de verandering in het grondwaterpeil de oorzaak is van de schade. Daar zijn volgens de NAM de Waterschappen verantwoordelijk voor, het peil wordt echter aangepast vanwege de bodemdaling. In ieder geval krijgt de eigenaar met 'zettingsschade' geen vergoeding en dit gaat om duizenden gevallen.

De nieuwe Mijnbouwwet en de Technische Commissie Bodembeweging

In 2002 is de nieuwe Mijnbouwwet in werking getreden. Ondanks de felle kritiek van diverse kanten, waren het Ministerie van Economische Zaken en de NAM absoluut tegen 'de omkering van de bewijslast'. Dit had als belangrijk gevolg dat deze niet in de nieuwe Mijnbouwwet is opgenomen. De bewoners moeten nu dus zelf bewijzen dat de schade aan hun huizen het gevolg is van de aardgaswinning in plaats van dat de NAM moet bewijzen dat de schade aan hun huizen niet het gevolg is van de aardgaswinning. De 2^e en 1^e Kamer gingen ermee akkoord dat de bewijslastomkering niet werd opgenomen, omdat de Technische Commissie Bodembeweging (Tcbb) als alternatief benoemd werd. Zij moeten ervoor zorgen dat de inwoners hier geen nadelige gevolgen van ondervinden.

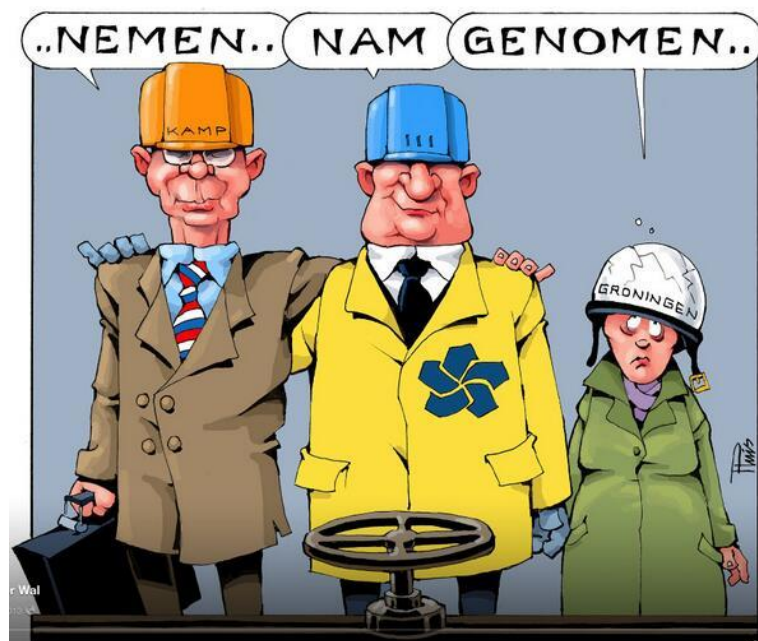
De bedoeling van de wetgever met de in 2002 vastgestelde regeling van de nieuwe Mijnbouwwet en de rol van de Tcbb kan als volgt samengevat worden:

- Bij mijnbouwschade heeft de burger recht op de bescherming van zijn rechten door de overheid; voor de vaststelling van het oorzakelijk verband en de schade kan de burger een advies van de Tcbb krijgen dat onpartijdig en deskundig is;
- Dit advies van de Tcbb zal in de praktijk door de NAM meestal worden opgevolgd bij de afhandeling van de schade;
- Mocht dat bij uitzondering niet het geval zijn, dan heeft de burger voor de rechtbank een 'ijzersterke positie' met het Tcbb-advies in de hand;
- Het advies van de Tcbb is (vrijwel) kosteloos en wordt snel uitgevoerd, en is dan ook niet te vergelijken met de dure en langdurige gang naar de rechter in het systeem waarbij van omkering van de bewijslast sprake is;
- In ieder geval zal de praktijk minstens even gunstig uitpakken als die met de gang naar de rechter.

Echter, in de afgelopen 12 jaar blijken de leden van de Tcbb vooral te bestaan uit mensen uit de mijnbouw(wetenschap) en komen dus uit dezelfde wereld als die waar de NAM in werkt, hierdoor is er sprake van belangenverstrengeling. Dit heeft als gevolg dat er van onafhankelijkheid en onpartijdigheid geen sprake is. Daarnaast zit er sinds 2005 geen jurist meer in de Tcbb, dit zorgt ervoor dat er geen juridische deskundigheid aanwezig is. In de nieuwe Mijnbouwwet zijn geen controle mogelijkheden opgenomen die ervoor moeten zorgen dat de bedoeling van de Tcbb die de wetgever voor ogen had, ook daadwerkelijk uitgevoerd en bereikt worden. Dit geeft minister Kamp, die wordt bijgestaan door Staatstoezicht op de Mijnen (SodM), te veel ruimte om zijn gang te gaan. Het is nu ook duidelijk dat zowel de visie van het Ministerie van Economische Zaken en het SodM al tientallen jaren hetzelfde is als de visie van de NAM. De NAM wordt daarom in geen enkel opzicht belemmerd en van de bedoelingen van de overheid komt weinig terecht.

Volgens het gewone aansprakelijkheidsrecht gaat het in Groningen om vermogensschade, dat is dus materiële schade inclusief waardevermindering en psychische schade. De inspecteur, soms nog in opleiding, die de NAM op een schademelding afstuurt, heeft geen enkele juridische kennis. Zeker als het om complexe schade gaat waar meerdere factoren een rol spelen, is dit heel belangrijk. De NAM maakt vaak gebruik van bedrijven die ingehuurd worden, architecten- en consultantbureaus of bedrijven met bekende namen in de onroerend goedwereld. Deze bedrijven zijn voor een groot deel van hun omzet afhankelijk zijn van de NAM. Daarmee komt hun onafhankelijkheid en onpartijdigheid als inspecteur al direct onder druk te staan.

De NAM en de overheid veroorzaken met hun eigen regelgeving dat inwoners met schade in een heel oneerlijk gevecht terecht komen, een gevecht dat bijna niet te winnen valt.

Gevolgen voor de inwoners

De aardbevingsproblematiek heeft op veel inwoners van het aardbevingsgebied een grote impact. Langzamerhand komt het steeds meer naar voren dat dit niet alleen gaat over materiële schade aan woningen/gebouwen, maar dat de emotioneel schade ook steeds groter wordt. Dit verschilt in zwaarte en lang niet iedereen heeft er last van. Psychische klachten en de gevolgen hiervan kunnen veel invloed uitoefenen op het verloop van het dagelijkse leven van de inwoners.

Er is ook uit meerdere onderzoeken gebleken dat de toestand verergerd. Het Sociaal Planbureau Groningen (SPG) constateerde in 2014 dat 'aardbevingen een aanzienlijke invloed hebben op de gemoedstoestand van Groningers'. Ook het GGD Groningen constateerde toen stijgingen.

Psychische klachten kunnen afkomstig zijn van verschillende stoornissen zoals; aanpassingsstoornis, angstgevoelens of zelf Post-Traumatisch Stress Syndroom. In Loppersum hebben psychologen het al gehad over het PTVS, of terwijl Post-Traumatisch Verbittering Syndroom. Dit is het gevolg van traumatische gebeurtenissen die langere tijd aanhouden.

Over dit aspect, de psychische klachten en gevolgen, heb ik onderzoek gedaan. Om zicht te krijgen op de psychische klachten ten gevolge van de aardbevingsproblematiek heb ik een enquête uitgevoerd. Voordat ik met het maken van de enquête begon, heb ik eerst wat literatuur onderzoek gedaan om te kijken of ik goede resultaten kon verwachten met een enquête over dit onderwerp.

Literatuur onderzoek

Lentis

Lentis heeft een polikliniek in Delfzijl. Hier zijn ze ondertussen gespecialiseerd in psychische klachten ten gevolge van de aardbevingsproblematiek. Sinds mei 2014 biedt Lentis hulp aan mensen die er erg mee in de knoop zitten.

Veel klachten gaan gepaard met stress. Lentis noemt de stress door de aardbevingen een specifieke stress. Deze stress en het gevoel van onveiligheid kunnen een veelheid aan klachten en/of problemen veroorzaken. De plek waar iemand zich het meest veilig wil voelen, je thuis, is niet meer vanzelfsprekend een veilige haven. Er kan een gebrek aan controle ervaren worden. Een risico op herhaling is vrijwel zeker aanwezig, de aardbevingen blijven namelijk komen. Daarnaast kan het idee aanwezig zijn dat het de persoon door 'een ander' wordt aangedaan. Tevens moeten er misschien allerlei tijdrovende en energievergende acties worden ondernomen om de schade te laten herstellen. Het beloop van stress heeft gewoonlijk een spontaan herstel. Vaak maken mensen gebruik van hun eigen veerkracht met behulp van familie en vrienden. Als de klachten niet verdwijnen, kun je last krijgen van een opeenstapeling van problemen. Natuurlijk zijn er nog veel meer factoren die invloed hebben op de psyche. Bijvoorbeeld relatie- en/of gezinsproblemen, financiële problemen en gebrek aan steun uit de omgeving.

‘Woningmarkt- en leefbaarheidsonderzoek aardbevingsgebied Groningen’

CMO STAMM Groningen en Technische Universiteit Delft hebben samen gewerkt aan dit onderzoek in opdracht van de Dialoogtafel Groningen. Een gedeelte uit dit onderzoek sluit aan bij mijn eigen onderzoek naar de psychische klachten ten gevolge van de aardbevingsproblematiek. Als toevoeging en mogelijk ter controle is het bijpassende gedeelte samengevat hieronder vermeld.

Ruim 15.000 huishoudens in de negen aardbevingsgemeenten voelen zich onveilig als gevolg van de aardbevingen. Dat is 29% van het totaal aantal huishoudens. Bijna 4.000 huishoudens kampen met psychische problemen als gevolg van de aardbevingsproblematiek;

5.2 Resultaten

In alle negen gemeenten van het aardbevingsgebied hebben de aardbevingen een duidelijke invloed op het wonen en het woongenot. In het hele gebied ervaren de bewoners duidelijk de negatieve gevolgen van de aardbevingsproblematiek. Hierbij gaat het niet alleen om de concrete fysieke effecten van de aardbevingen (schade aan de woning), maar ook om onzekerheid over de impact van toekomstige aardbevingen en het negatieve beeld dat de regio als gevolg van de aardbevingsproblematiek heeft gekregen. In het algemeen geldt, hoe groter de aardbevingsintensiteit, hoe groter de impact van de aardbevingen op het wonen. Overal in het aardbevingsgebied heeft de aardbevingsproblematiek een substantiële impact op het wonen en het woongenot.

6.2 Schadeafhandeling en procedures

De schadeafhandeling en de procedures daaromheen geven de bewoners van het aardbevingsgebied veel zorg en frustratie. De grootste frustratie betreft de onduidelijkheid over criteria en behandeling van wat precies de aard en omvang van de schade is. De trage en slepende procedures geven mensen het gevoel dat de aardbevingen en alles wat daarmee samenhangt hun leven volledig beheerst. Elkaar tegensprekende experts maken dat bewoners twijfelen aan hun expertise, objectiviteit en onafhankelijkheid. Bewoners geven aan dat de aardbevingen een gevolg zijn van de gaswinning, en dat de beoordeling van schade dus breder getrokken moet worden dan alleen schade door de aardbevingen. Schade als gevolg van bodemverzakking en andere gevolgen van de gaswinning moeten ook gehonoreerd worden. Feitelijk gaat het over gaswinningsproblematiek, en niet (alleen) over aardbevingsproblematiek. Men maakt zich zorgen over het feit dat er alleen oog lijkt te zijn voor zichtbare (kosmetische) schade bovengronds, en niet voor schade aan funderingen en ondergrondse infrastructuur. Dit raakt niet alleen aan goede schadeafhandeling, maar ook aan het veiligheidsgevoel.

6.4 Vertrouwen en onbegrip

De bewoners hebben weinig tot geen vertrouwen meer in de overheid. Mensen voelen zich niet gehoord en zich niet serieus genomen. Het gebrek aan vertrouwen heeft onder meer te maken met de politieke onzichtbaarheid. De (landelijke) overheid wordt als passief gezien die geen duidelijke stelling neemt in de aardbevingenproblematiek. Het gevoel heerst dat de overheid de kant van de NAM kiest en geen volledige verantwoordelijkheid neemt. Een deel van het wantrouwen is ontstaan door onduidelijke communicatie vanuit de overheid en NAM. Er is een gevoel ontstaan dat niemand de waarheid spreekt of zijn afspraken nakomt. Daarbij voelen de bewoners zich niet rechtvaardig behandeld.

6.5 Gevoelens van onveiligheid, onrust en boosheid

Bovenstaande beschreven problemen en knelpunten zorgen voor gevoelens van onveiligheid, angst, onzekerheid en onrust. De mensen voelen zich niet meer veilig in hun eigen huis. Tegelijk maken ze zich veel zorgen in hoeverre de aardbevingen gevolgen hebben voor de chemische industrie in Delfzijl en hoe het gesteld is met de veiligheid van de dijken. Deze gevoelens uiten zich in bepaald gedrag. Veel mensen maken zich boos over het nog steeds negeren van de noodzaak van veiligheid. Het gevoel heerst dat mensen 'niet meer vrij zijn in de keuzes die men wil maken. Daarbij zijn de aardbevingen en de gevolgen daarvan een probleem dat constant aanwezig is en het leven van veel van de mensen beheerst. Dit heeft invloed op de gezondheid van veel mensen, zowel in psychische als fysieke zin. Kortom, het vergroten van de veiligheid is een must voor het gebied.

14 conclusie

De meest in het oog springende resultaten uit de negen deelonderzoeken zijn het gevoel van onzekerheid en onveiligheid, de sterk gedaalde leefbaarheid, het gebrek aan vertrouwen en transparantie met betrekking tot het ontwikkelde beleid en de ingezette procedures bij de bewoners in het aardbevingsgebied. Deze uitkomsten leiden tot psychosociale problemen bij een deel van de bewoners uit het aardbevingsgebied.

Van de bijna 53.000 huishoudens in de negen aardbevingsgemeenten voelen ruim 15.000 huishoudens zich onveilig. Dat is 29% van het totaal aantal huishoudens. Bijna 4.000 huishoudens kampen met psychische problemen als gevolg van de aardbevingsproblematiek.

Mijn eigen onderzoek bestaat uit een enquête en twee interviews:

Enquête

Hoofdvraag:

"In welke mate komen de psychische klachten ten gevolge van de aardbevingsproblematiek voor en hoe uiten deze zich?"

Interviews

- Annemarie Heite, Bedum.
Haar boerderij is total loss en haar proces met de NAM duurt al jaren. Ze heeft overwogen om naar de rechter te stappen, maar is toch voor schikking gegaan. Ze dacht er eindelijk na al die jaren te zijn, maar de NAM blijft tegen werken.
- Lida Bakker, Loppersum.
Haar huis is niet goed verankerd, waardoor het plafond bij een zwaardere beving naar beneden kan komen. De NAM/CVW bouwt een nieuw huis en tot nu toe loopt alles op rolletjes.

Enquête

Onderzoeksresultaten

De gevolgen van de aardbevingsproblematiek

Inleiding

De processen die de mensen in het aardbevingsgebied moeten ondergaan zijn vaak erg lang en zwaar. Dit kan een grote impact hebben op de persoon en zijn/haar dagelijkse leven.

Er kunnen psychische klachten optreden (of verergeren) en dit kan weer andere gevolgen met zich mee brengen. Psychische klachten zijn echter niet hetzelfde als psychische aandoeningen. Psychische klachten worden in dit onderzoek omschreven als alles waar een persoon mentaal mee te maken krijgt. In de meeste gevallen zal dit gaan om gevoelens en emoties zoals boosheid, verdriet, machteloosheid, irritatie, moedeloosheid en angst ten gevolge van niet serieus genomen voelen en onbegrepen voelen. Toename van bijvoorbeeld alcohol gebruik en lichamelijke klachten worden opgevat als gevolgen van psychische klachten en vallen dus ook onder psychische klachten en gevolgen.

Een proces waar bijna iedereen met schade aan hun huis/gebouw door de aardbevingen mee te maken krijgt is het schadeproces. Ook dit proces kan veel gevoelens en emotie met zich mee brengen. Communicatie speelt in dit proces ook een grote rol, aangezien dit vaak niet goed verloopt en tot veel onduidelijkheid en onzekerheid leidt.

In dit onderzoek is de hoofdvraag:

“In welke mate komen de psychische klachten ten gevolge van de aardbevingsproblematiek voor en hoe uiten deze zich?”

Om zicht te krijgen op de psychische klachten ten gevolge van de aardbevingsproblematiek heb ik een enquête uitgevoerd onder zowel inwoners als niet-inwoners van het aardbevingsgebied.

De onderzoekspopulatie bestaat uit twee groepen. Inwoners van het aardbevingsgebied, dit is de grote doelgroep, en mensen die niet in het aardbevingsgebied wonen ook wel ‘niet-inwoners’ genoemd, deze doelgroep is minder groot. De hele populatie bestaat uit 164 respondenten. Hiervan wonen er 149 in het aardbevingsgebied en 15 er buiten. De enquête is op verschillende manier verspreid, namelijk middels de nieuwsbrief van de Groninger Bodem Beweging, familie/vrienden en facebook, waardoor het mensen zal hebben bereikt in het hele gebied.

Het eerste deel van het rapport beschrijft de resultaten van de volgende deelvragen:

Ervaren inwoners van het aardbevingsgebied last door de aardbevingen?

Ervaren inwoners psychische klachten door de aardbevingsproblematiek?

Ervaren inwoners negatieve gevoelens ten opzichte van de aardbevingsproblematiek?

Is er een verband tussen het ervaren van psychische klachten en de invloed van de aardbevingsproblematiek op:

- Levensstijl
- Relaties
- Lichamelijke klachten
- Steun

Worden economische gevolgen ervaren door de aardbevingsproblematiek?

Vervolgens, in het tweede deel, worden de volgende deelvragen beantwoord:

Hoe ervaren mensen het schadeproces en de rol van communicatie hierin?

Hoeveel vertrouwen is er in de NAM/CVW?

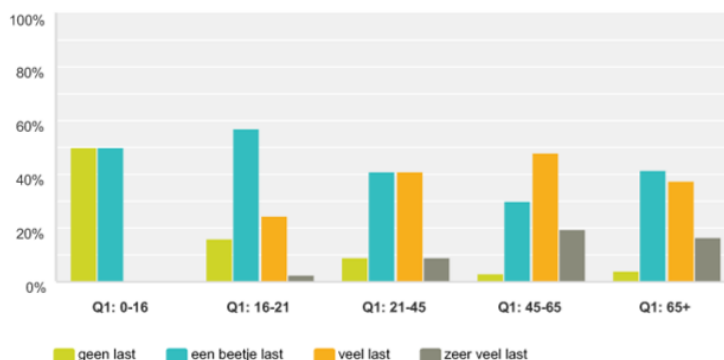
Tenslotte wordt in het laatste deel beschreven hoe de mensen die niet in het aardbevingsgebied wonen aankijken tegen deze problematiek.

Deel 1 Inwoners

1.1 Ervaren inwoners van het aardbevingsgebied last door de aardbevingen?

Niet alle inwoners in het aardbevingsgebied hebben last van de aardbevingen. De vraag hoeveel last er werd ervaren door de aardbevingen is beantwoord door 152¹ mensen. Hiervan heeft slechts 8% geen last van de aardbevingen, 40% heeft een beetje last, 39% heeft veel last en 13% heeft zeer veel last. Samengevat ervaart 92% van de inwoners last van de aardbevingen.

Hoeveel last heeft u van de aardbevingen?

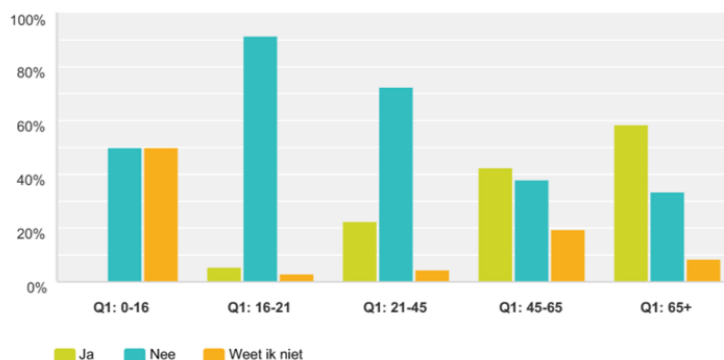
Opvallend is het verband tussen leeftijd en de mate van ervaren last. Des te ouder, des te meer last men ervaart van de aardbevingen.

Na het 65ste jaar neemt dit verband weer ietsjes af.

1.2 Ervaren inwoners psychische klachten door de aardbevingsproblematiek?

De nadruk bij dit deel van de onderzoek ligt op de uiting van de psychische klachten die ten gevolge van de aardbevingsproblematiek ervaren worden. Daarbij wordt gekeken in welke mate dit gebeurt.

Heeft u psychische klachten die worden veroorzaakt en/of verergerd door de aardbevingsproblematiek?

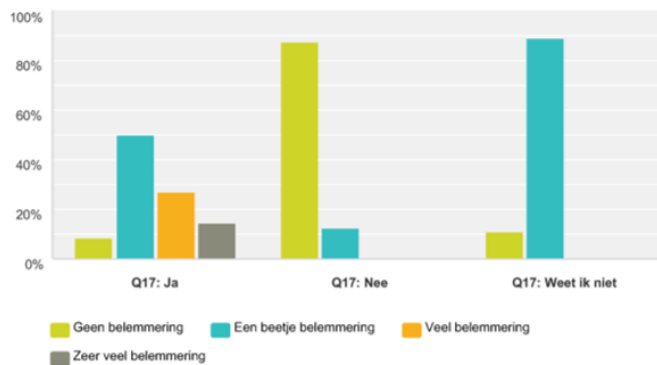

¹ Deze vraag was alleen voor de mensen die in het aardbevingsgebied wonen. Iemand van buiten het gebied heeft niet goed gelezen en deze vraag toch ingevuld. Deze persoon kon niet uit de resultaten worden gefilterd en is daarom meegenomen.

Onder de 150² respondenten in het aardbevingsgebied heeft 33% (49 respondenten) last van psychische klachten, 12% weet het niet en 50% heeft geen last van psychische klachten. In bovenstaande grafiek is ook duidelijk te zien dat de klachten meer worden naarmate de leeftijd stijgt.

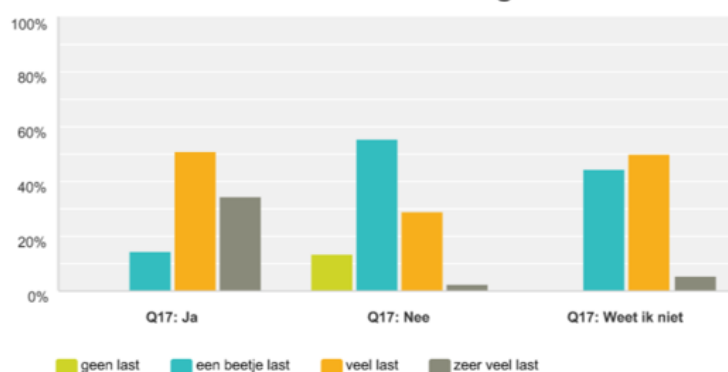
Van de 49 respondenten die aangaven psychische klachten te ondervinden hebben 48 mensen gereageerd op de vraag in hoeverre deze psychische klachten belemmering bezorgen in het dagelijks leven. Hiervan zegt 8% geen belemmeringen te hebben, 50% een beetje belemmering, 27% heeft veel belemmering en 15% heeft zelfs last van zeer veel belemmering.

Belemmeren deze psychische klachten u in uw dagelijks leven?

Bovenstaande grafiek is gefilterd op de vraag ‘heeft u psychische klachten die worden veroorzaakt en/of verergerd door de aardbevingsproblematiek?’. In deze grafiek is duidelijk zichtbaar dat mensen geen psychische klachten ervaren (81 respondenten) bijna tot geen belemmering ondervinden (geen 88% en een beetje 12%). Inwoners die wel psychische klachten ervaren (49 respondenten) merken meer en veel zwaardere belemmering (geen 8%, een beetje 50%, veel 27% en zeer veel 15%). De mensen die niet wisten of ze psychische klachten ondervinden voor een groot deel wel belemmering, maar niet erg zwaar (geen 11% en een beetje 89%).

Hoeveel last heeft u van de aardbevingen?

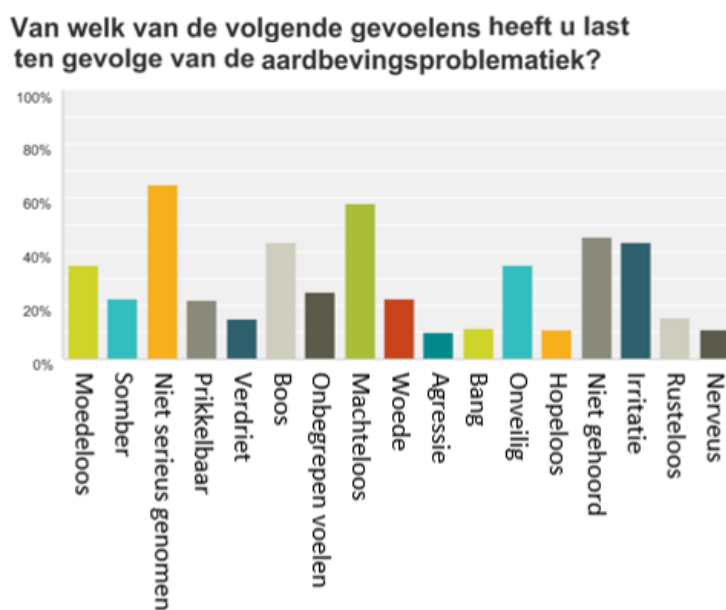
Bovenstaande grafiek is gefilterd op de vraag ‘heeft u psychische klachten die worden veroorzaakt en/of verergerd door de aardbevingsproblematiek?’. Het is een logische conclusie die uit deze grafiek getrokken kan worden. Alle mensen die psychische klachten ervaren (49 respondenten zeggen ‘ja’) hebben meer last, die ook zwaarder weegt (veel tot zeer veel 86%), dan mensen die geen psychische klachten ondervinden (veel tot zeer veel 31%). Mensen die niet wisten of ze psychische gevolgen

² Deze vraag was alleen voor de mensen die in het aardbevingsgebied wonen. Iemand van buiten het gebied heeft niet goed gelezen en deze vraag toch ingevuld. Deze persoon kon niet uit de resultaten worden gefilterd. Om geen valse gokken te maken, is het uitgewerkt met deze ene persoon extra.

hadden (18 respondenten zeggen 'weet ik niet') hebben ook meer last (veel tot zeer veel 56%) dan mensen die geen klachten ervaren. Die zwaarte van de last ligt wel lager dan de zwaarte bij mensen die wel klachten ervaren. Ondanks dat er een grote groep mensen geen psychische klachten hebben, ervaart het overgrote deel de aardbevingsproblematiek wel als een last.

1.3 Ervaren inwoners negatieve gevoelens ten opzichte van de aardbevingsproblematiek?

Van de 149 respondenten hebben er 128 negatieve gevoelens en/of emoties aangaande de aardbevingsproblematiek. Dit zijn veel meer mensen dan de mensen die aangeven psychische klachten te hebben. Dit kan komen doordat mensen wel negatieve gevoelens en/of emoties hebben ontwikkeld over de aardbevingsproblematiek, maar deze niet omschrijven als psychische klachten.

In bovenstaande grafiek is duidelijk te zien hoeveel verschillende gevoelens en emoties er zijn en hoe deze in verschillende mate ervaren worden, meerdere keuzes waren toegestaan. De uitspringers zijn: niet serieus genomen worden (65%), boos (44%), machteloos (58%), niet gehoord worden (45%) en irritatie (44%). Het gevoel van onveilig zijn ligt relatief laag (35%).

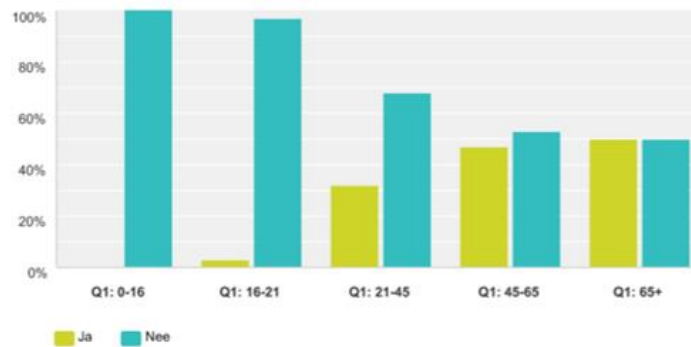
1.4 Is er een verband tussen het ervaren van psychische klachten en de invloed van de aardbevingsproblematiek op:

- Levensstijl
- Relaties
- Lichamelijke klachten
- Steun

Levensstijl

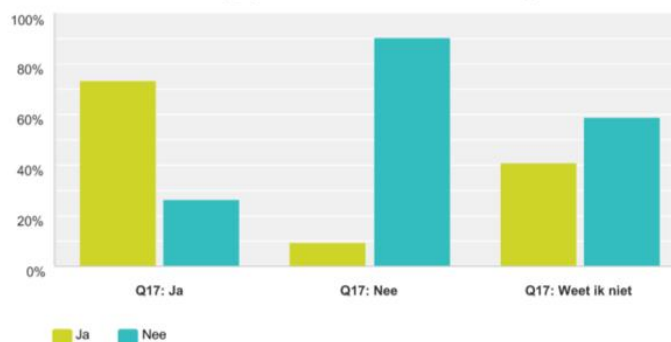
34% van de 150³ respondenten geeft aan dat de aardbevingsproblematiek invloed uitoefent op hun levensstijl. Hier is een verband te zien met de leeftijd. Ook hier geldt, naarmate de leeftijd stijgt, stijgt de invloed ook. Dit is te zien in onderstaande grafiek.

Heeft de aardbevingsproblematiek invloed op uw levensstijl?

Van het aantal respondenten waarvan hun dagelijks leven beïnvloedt wordt door de aardbevingsproblematiek (een derde van de respondenten), ziet 27% dit terug door toenemend gebruik van alcohol, 31% door toenemend gebruik van medicijnen, 20% eet minder en in het toenemen (8%) en verlies (14%) van eetlust. Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk. In de reacties die respondenten zelf gaven kwamen nog andere verschillende dingen naar boven. Er wordt meerdere keren herhaald dat er dagelijkse confrontatie is met de aardbevingsproblematiek en dat het daardoor een centrale rol gaat spelen in het dagelijkse leven. Levens worden erdoor beheerst. Mensen die bezig zijn met verbouwingen moesten dit stil leggen en wachten af hoe dat straks verder moet. Ook worden factoren als stress, slapeloosheid en hoofdpijn genoemd, dit kan ook invloed hebben op het dagelijkse leven.

Heeft de aardbevingsproblematiek invloed op uw levensstijl?

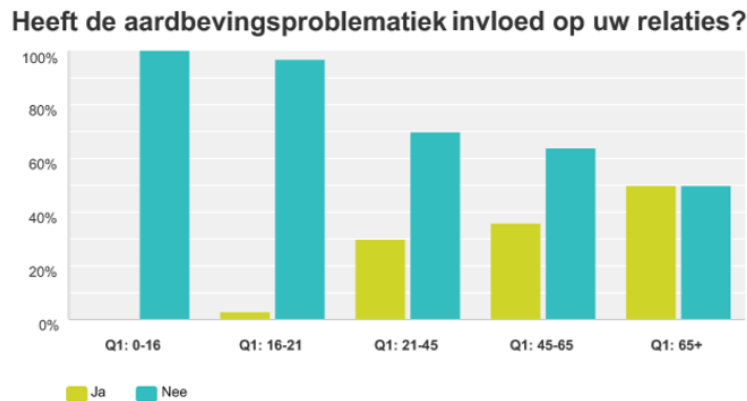
Bovenstaande grafiek geeft het verband weer tussen ervaren psychische klachten en levensstijl in relatie tot de reactie op de aardbevingsproblematiek. Een logische conclusie is te trekken uit bovenstaande grafiek, namelijk dat bij de mensen die 'ja' (49 respondenten) aan hebben gegeven bij de vraag of er psychische klachten worden ervaren, de aardbevingsproblematiek meer invloed heeft op de levensstijl (73%) dan de mensen die met 'nee' (81 respondenten) antwoordden (10% ondervindt

³ Deze vraag was alleen voor de mensen die in het aardbevingsgebied wonen. Iemand van buiten het gebied heeft niet goed gelezen en deze vraag toch ingevuld. Deze persoon kon niet uit de resultaten worden gefilterd. Om geen valse gokken te maken, is het uitgewerkt met deze ene persoon extra.

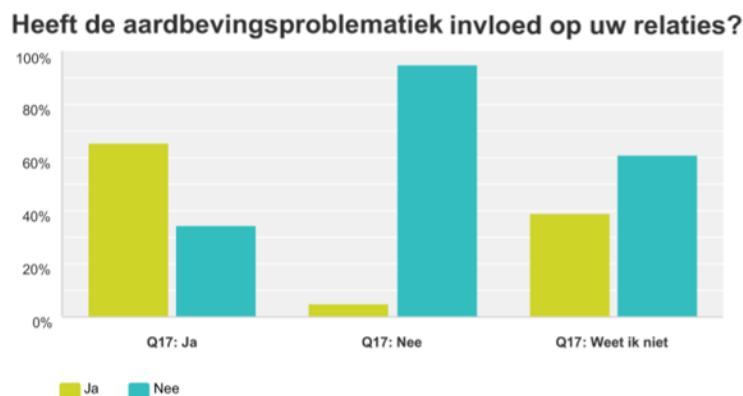
invloed). Van de mensen die 'weet ik niet' ingevuld hebben (18 respondenten) is aan te nemen dat ze meer last ervaren (41%) dan mensen die totaal geen psychische klachten hebben.

Relaties

Van de 149 inwoners van het aardbevingsgebied geeft 29% aan dat de aardbevingsproblematiek invloed heeft op hun relaties. Net als bij de invloed op de levensstijl neemt ook de invloed op relaties toe naarmate de leeftijd stijgt. Zie de grafiek hieronder.

Van deze 43 mensen zegt 74% de invloed te zien in de relatie met hun partner/echtgenoot, 35% in de relatie met hun kinderen, 26% met hun vrienden, 16% met hun burens en 12% met hun collega's, meerder keuzes waren toegestaan. Bij de reacties worden ook relaties genoemd als familie, lotgenoten en er werd zelfs een keer gezegd met iedereen. Toelichtingen die worden gegeven zijn: minder tijd, communiceren gaat alleen over de aardbevingsproblematiek, alles draait hierom en spanningen die naar buiten komen bij het hebben van contact.

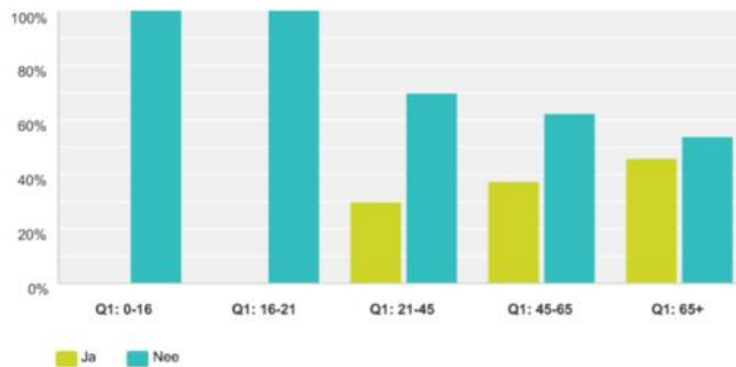

Bovenstaande grafiek laat het verband zien tussen ervaren psychische klachten en de invloed van de aardbevingsproblematiek op relaties. Uit deze grafiek blijkt dat mensen die psychische klachten ervaren (49 respondenten) een groot deel (65%) invloed ondervinden van de aardbevingsproblematiek op hun relaties.

Lichamelijke klachten

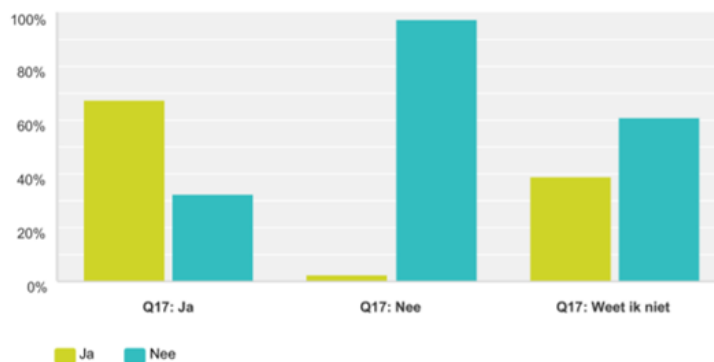
28% van de 149 inwoners geeft aan lichamelijke klachten te hebben ten gevolge van de aardbevingsproblematiek. Net als bij voorgaande onderdelen neemt hier het aantal klachten toe naarmate de leeftijd hoger wordt. Opvallend is hier wel dat deze soort klachten pas beginnen bij de leeftijdsgroep 21-45 jaar, daarvoor worden er geen klachten ervaren. Zie onderstaande grafiek.

Heeft u last van lichamelijke klachten door de aardbevingsproblematiek?

Van de 48⁴ respondenten die lichamelijke klachten hebben, uiten deze klachten zich voor 65% in slapeloosheid, 73% in piekeren, 27% in concentratieproblemen, 67% in stress en 31% in depressieve klachten, meerdere keuzes waren toegestaan. Bij de eigen invulling werd onder anderen ook genoemd: ontstekingen in lichaam, klachten als rug-, schouder- en nekpijn, vermoeidheid en hoofdpijn.

Heeft u last van lichamelijke klachten door de aardbevingsproblematiek?

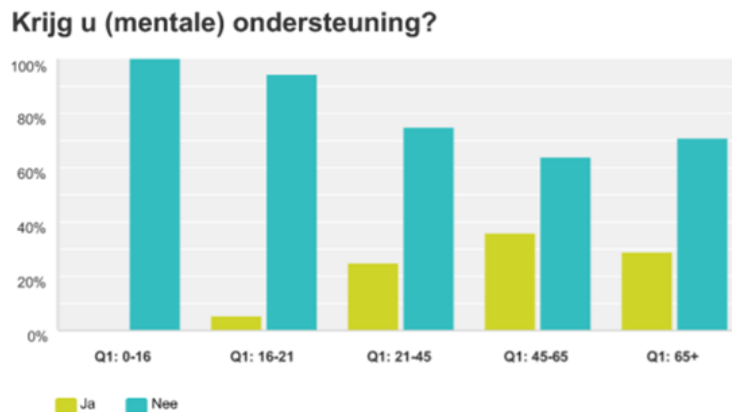
Bovenstaande grafiek laat het verband zien tussen psychische klachten door de aardbevingsproblematiek en lichamelijke klachten. Psychische klachten kunnen doorwerken op het lichaam. Hierdoor zouden er lichamelijke klachten kunnen ontstaan. Het is dan ook een logische conclusie dat uit bovenstaande grafiek blijkt dat mensen die psychische klachten ervaren (49 respondenten) meer last (67%) hebben van lichamelijke klachten dan mensen die geen psychische klachten hebben (81 respondenten, 2% lichamelijke klachten). Van de mensen die niet goed wisten of ze te maken hebben met psychische klachten (18 respondenten) geeft een deel ook aan lichamelijke klachten te ondervinden (39%).

Steun

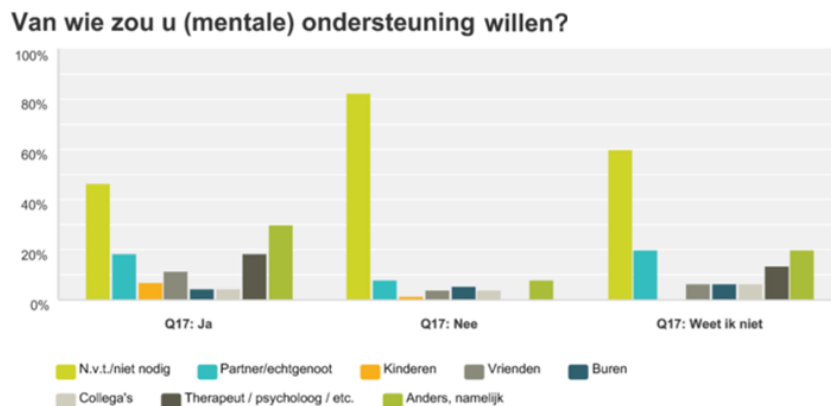
De aardbevingsproblematiek kan een grote impact hebben, maar niet iedereen heeft hier last van. De mensen die wel psychische klachten, invloed op relaties en/of lichamelijke klachten ervaren, kunnen het zwaar te verduren krijgen. Steun is dan vaak heel fijn.

⁴ Bij de vraag of lichamelijke klachten werden ervaren hebben 42 mensen aangegeven deze klachten te hebben. Na deze vraag werd gesteld om de volgende vraag over hoe deze klachten zich uiten over te slaan indien nee geantwoord was. 6 mensen hebben niet goed geantwoord en vervolgens toch de volgende vraag ingevuld.

26% van de 149 inwoners geeft aan steun te krijgen. Ook hier neemt de mate van het krijgen van steun toe naarmate de leeftijd stijgt. Alleen de 65+'ers nemen iets af. Zie onderstaande grafiek.

Van de 43⁵ respondenten krijgt 77% steun van hun partner/echtgenoot, 28% van hun kinderen, 42% van burens, 16% van collega's en 35% van een therapeut/psycholoog/etc., meerdere keuzes waren toegestaan. Zelf gaven de respondenten aan steun te krijgen van onder anderen de Groninger Bodem Beweging, de huisarts en lotgenoten. Toevoegingen waar respondenten steun van zouden willen krijgen zijn: de NAM, de overheid, professionals die je ondersteunt bij het afhandelen van de schade en steungroepen/lokale interventies.

Bovenstaande grafiek laat het verband zien tussen psychische klachten door de aardbevingsproblematiek en ondersteuningsbehoefte. Er wordt nu vooral gekeken naar de eerste licht groene staaf, deze houdt in dat mensen geen steun nodig hebben. Het is logisch en aannemelijk dat mensen die geen psychische klachten ondervinden (81 respondenten) steun minder nodig vinden (82%), dan de mensen die wel psychische klachten vinden (49 respondenten, 47% zegt geen steun nodig te hebben). Ook hier schommelen de mensen die niet wisten of ze psychische klachten hadden (18 respondenten) tussen in (60% zegt geen steun nodig te hebben).

⁵ 38 mensen hebben aangegeven steun te krijgen. De volgende vraag moest worden overgeslagen indien mensen nee hebben geantwoord. 5 mensen hebben niet goed gelezen en hebben vervolgens toch de volgende vraag beantwoord.

Conclusie

Uit dit onderzoek is duidelijk geworden dat de aardbevingsproblematiek psychische klachten en gevolgen kan veroorzaken. Eenderde van de respondenten heeft last van psychische klachten en gevolgen door de aardbevingsproblematiek. Hier komt bij dat er onder de 20% die aangaf niet te weten of ze psychische klachten ervaren ook mensen kunnen zitten die wel degelijk psychische klachten hebben. Dit kan komen doordat deze mensen een andere betekenis geven aan psychische klachten dan ik in dit onderzoek.

Deze psychische klachten die zijn ontstaan of verergerd door de aardbevingsproblematiek brengen allerlei gevolgen met zich mee. Dit is duidelijk geworden uit het onderzoek met betrekking op de onderdelen die behandeld zijn. De levensstijl, relaties, lichamelijke klachten en de steun. Bij een groot deel van de mensen die psychische klachten ervaren is deze invloed goed zichtbaar geworden.

Ook is uit dit onderzoek gebleken dat klachten van elk onderdeel verergeren naarmate de leeftijd van de personen stijgt. Af en toe vallen 65+'ers iets terug, maar over het algemeen geldt er een stijging.

1.5 Worden economische gevolgen ervaren en hoe worden deze geuit?

De aardbevingsproblematiek brengt niet alleen psychische klachten gevolgen met zich mee. Ook economische gevolgen kunnen aan de orde komen.

Verhuizen

Van de 150⁶ respondenten geeft 35% aan te willen verhuizen naar buiten het aardbevingsgebied. Daarvan wil 79% verhuizen ten gevolge van de aardbevingsproblematiek. De mate waarin de aardbevingsproblematiek geldt als reden neemt toe bij stijging van de leeftijd, alleen bij de categorie 65+ neemt het wat af. Zie onderstaande grafiek.

Van de 55⁷ respondenten meent 93% dat de aardbevingsproblematiek invloed heeft op de verkoopbaarheid van het huis. Vervolgens hebben 66⁸ respondenten aangegeven op welke manieren deze invloed zich uit, meerdere keuzes waren toegestaan. 86% meent dat de waardevermindering heeft, 64% zegt schade waardoor het huis niet meer aantrekkelijk is voor kopers en 55% zegt dat het huis in een gebied met hoger risico op aardbevingen staat. Toevoegingen door de respondenten zelf

⁶ Deze vraag was alleen voor de mensen die in het aardbevingsgebied wonen. Iemand van buiten het gebied heeft niet goed gelezen en deze vraag toch ingevuld. Deze persoon kon niet uit de resultaten worden gefilterd. Om geen valse gokken te maken, is het uitgewerkt met deze ene persoon extra.

⁷ 52 respondenten hebben met 'ja' gereageerd op de vraag of zij willen verhuizen naar buiten het aardbevingsgebied. De mensen die met 'nee' antwoorden moesten de volgende drie vragen overslaan. Hier is niet door alle respondenten goed gelezen. Bij de 2^e vraag hebben 55 respondenten geantwoord.

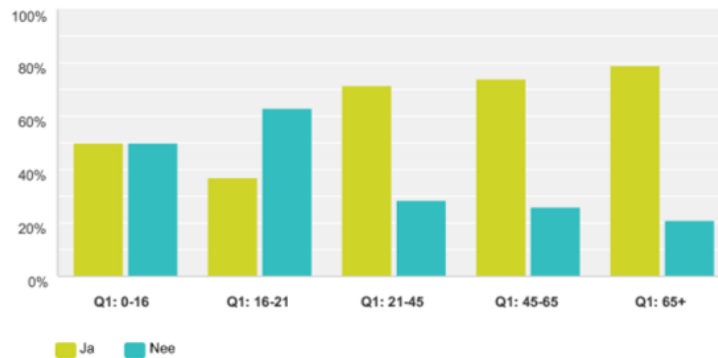
⁸ 52 respondenten hebben met 'ja' gereageerd op de vraag of zij willen verhuizen naar buiten het aardbevingsgebied. De mensen die met 'nee' antwoorden moeten de volgende drie vragen overslaan. Hier is niet door alle respondenten goed gelezen. Bij de 3^e vraag hebben 66 respondenten geantwoord

zijn: onverkoopbaar, onveilig, onbewoonbaar, alleen met groot verlies te verkopen, krimp regio en onzekerheid van vergoeding van schade in de toekomst.

Financieel

Van alle inwoners van het aardbevingsgebied geeft 23% aan financiële problemen te hebben door de aardbevingsproblematiek. In eigen reacties wordt meerdere keren genoemd dat mensen zelf voor schadekosten moesten opdraaien, omdat de NAM ze niet erkend had als aardbevingschade.

Maakt u zich zorgen over (mogelijke) financiële problemen door de aardbevingsproblematiek?

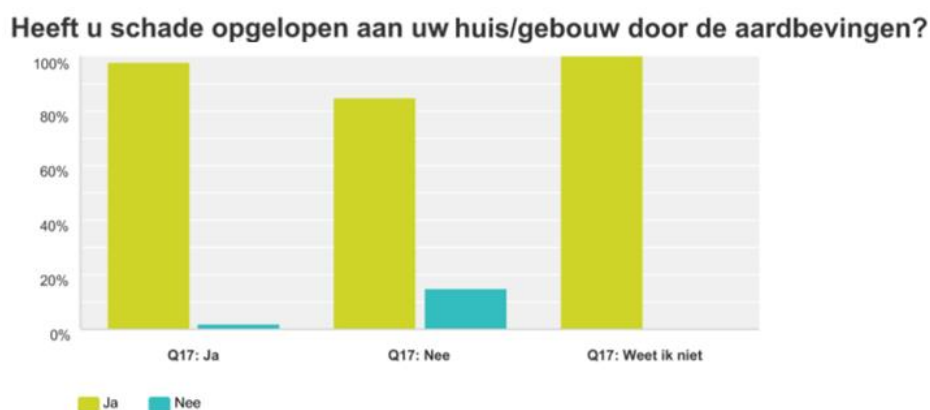
Daarnaast maken 66% van de 148 inwoners zich zorgen over financiële problemen ten gevolge van de problematiek. Van één inwoner is dit onbekend. Redenen die voor de zorgen werden gegeven zijn vooral gebaseerd op onverkoopbare huizen en de waardedaling van huizen. In bovenstaande grafiek is zichtbaar dat de zorgen stijgen naarmate de leeftijd stijgt, wel in kleine mate.

Deel 2 Schadeproces, communicatie en vertrouwen

2.1 Hoe ervaren mensen het schadeproces en de rol van communicatie hierin?

Schadeproces

Van de 149 respondenten die in het aardbevingsgebied wonen heeft 91% schade opgelopen aan hun huis/gebouw door de aardbevingen. 95% van de 138⁹ respondenten heeft een schademelding gemaakt.

Bovenstaande grafiek laat het verband zien tussen psychische klachten door de aardbevingsproblematiek en het hebben van schade. Hieruit is te concluderen dat mensen met psychische klachten (49 respondenten) vaker (98%) schade hebben opgelopen door aardbevingen dan mensen die geen psychische klachten (81 respondenten) ervaren (85%). Aan te nemen is dat het hebben van schade kan leiden tot psychische klachten.

Van de 127¹⁰ respondenten was 39% tevreden over het rapport. Redenen die voor ontevredenheid werden gegeven zijn: het rapport is onduidelijk en voor 'gewone' mensen niet te begrijpen, de criteria over wel of geen aardbevingsgerelateerd schade was onduidelijk, schade werd niet erkend als aardbevingssschade, oorzaken die worden gegeven voor de schade waardoor het geen aardbevingssschade kan zijn slaan nergens op, schade bij het eigen huis is geen aardbevingssschade maar bij de burens met dezelfde schade wel, niet alle schade stond erin en het herstel bedrag dekt lang niet alle schade.

61% van de respondenten was ontevreden met het opgestelde rapport en 52% van de respondenten is akkoord gegaan met het rapport. Dit houdt in dat terwijl 39% tevreden was er toch 52% akkoord is gegaan, wat betekent dat 13% van de respondenten akkoord is gegaan ondanks dat zij ontevreden waren.

⁹ 136 respondenten hebben aangegeven schade te hebben door de aardbevingen. De 14 hierop volgende vragen moesten worden overgeslagen indien de respondent 'nee' heeft geantwoord bij het hebben van schade. Twee mensen hebben niet goed gelezen en de vraag of er een schademelding is gemaakt toch beantwoord.

¹⁰ 136 respondenten hebben aangegeven schade te hebben door aardbevingen. Een verklaring waarom slechts 127 respondenten hebben aangegeven of zij tevreden waren over het rapport kan zijn dat de overige 9 mensen nog geen rapport hebben ontvangen.

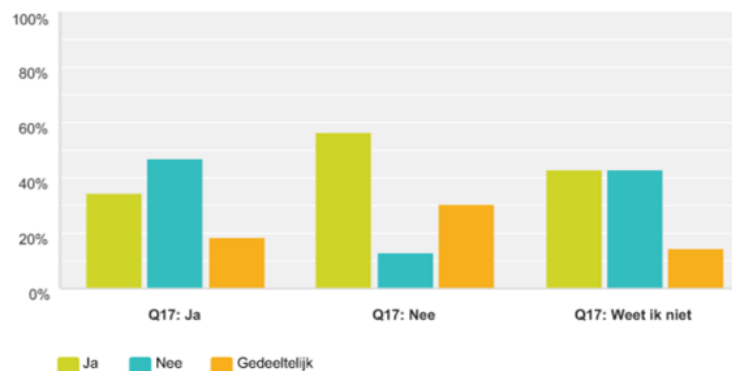
Was u tevreden over het rapport?

Bovenstaande grafiek laat het verband zien tussen psychische klachten door de aardbevingsproblematiek en de tevredenheid over het rapport. Bij inwoners die hebben aangegeven psychische klachten te ervaren (49 respondenten) is slechts 24% tevreden over het rapport, meer dan drievierde van de respondenten is dus niet tevreden. Bij de respondenten die aangegeven hebben geen psychische klachten te ervaren (81 respondenten) is meer dan de helft (58%) tevreden met het rapport. Aannemelijk is dus dat er een verband is tussen de tevredenheid over het rapport en psychische klachten.

Bij 85¹¹ respondenten is het herstellen van de schade is bij 47% volledig en bij 25% gedeeltelijk gebeurd op kosten van de NAM, dus bij 28% van de respondenten is de schade niet (of nog niet) hersteld op kosten van de NAM.

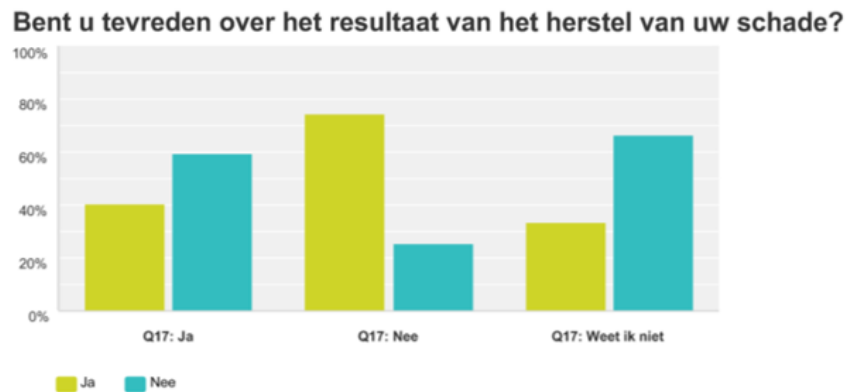
Is uw schade hersteld op kosten van de NAM / CVW?

Bovenstaande grafiek laat het verband zien tussen psychische klachten door de aardbevingsproblematiek en het vergoeden van de kosten door de NAM. Respondenten die aan hebben gegeven psychische klachten te ervaren (49 respondenten), hebben vaker te maken met het niet-vergoeden van de kosten (47%) dan de respondenten die aangaven geen psychische klachten te hebben (81 respondenten, 13%). Er is dus een verband tussen het niet-vergoed krijgen van schade door de aardbevingen en het hebben van psychische klachten.

¹¹ 67 respondenten hebben door aangegeven akkoord te zijn gegaan met het rapport door 'ja' in te vullen. Indien op deze vraag 'nee' is ingevuld moesten de volgende 3 vragen overgeslagen worden. Een verklaring waarom toch 85 respondenten hebben aangegeven of de schade betaald is door de NAM is dat er niet goed is gelezen en 18 respondenten toch de eerst volgende vraag hebben ingevuld.

Van de 76¹² respondenten is 59% tevreden met het herstel van de schade. Redenen voor die voor ontevredenheid worden gegeven zijn: er is nog restschade over onder anderen, slecht schilderwerk en metselwerk laat herstelsporen zien op de voorgevel, niet deskundig en netjes gerepareerd, afgeraffeld, niet volgens afspraak hersteld, kleurenverschil en achteraf moest een andere methode worden toegepast. Er zijn meerdere toevoegingen waarin mensen zeggen zelf de schade te hebben hersteld of een eigen aannemer hebben ingeschakeld, aan te nemen is dat deze mensen wel tevreden zijn.

Bovenstaande grafiek laat het verband zien tussen psychische klachten door de aardbevingsproblematiek en de tevredenheid over het herstel van de schade. Het is duidelijk te zien dat respondenten die hebben aangegeven last te hebben van psychische klachten (49 respondenten) vaker (60%) niet tevreden zijn over het herstel van de schade dan respondenten die geen psychische klachten ervaren (81 respondenten, 26%). Hier is een verband te zien tussen de ontevredenheid over het herstel van de schade en het ervaren van psychische klachten.

Van de 97¹³ respondenten geeft 54% aan een contra-expertise aan te hebben gevraagd. Er zouden dus 52 respondenten een contra-expertise hebben aangevraagd.

Van de 50¹⁴ respondenten geeft 72% aan tevreden te zijn met het rapport van de contra-expertise. Deze 72% is ook akkoord gegaan met het contra-rapport.

¹² 67 respondenten hebben door aangegeven akkoord te zijn gegaan met het rapport door 'ja' in te vullen. Indien op deze vraag 'nee' is ingevuld moesten de volgende 3 vragen overgeslagen worden. Een verklaring waarom toch 76 respondenten hebben aangegeven of zij tevreden waren met het herstel is dat er niet goed is gelezen en 9 respondenten toch de 2^e vraag hebben ingevuld.

¹³ 62 mensen gaven aan niet akkoord te zijn gegaan met het rapport. De vragen over de contra-expertise was alleen voor deze respondenten bestemd. Vanwege 35 respondenten die niet goed hebben gelezen is deze vraag dus volledig onrepresentatief.

¹⁴ 52 gaven aan een contra-expertise hebben Een verklaring waarom slechts 50 respondenten hebben gereageerd op de vragen of ze tevreden waren over het rapport en of zij akkoord zijn gegaan is dat 2 respondenten het contra-rapport nog niet hebben ontvangen.

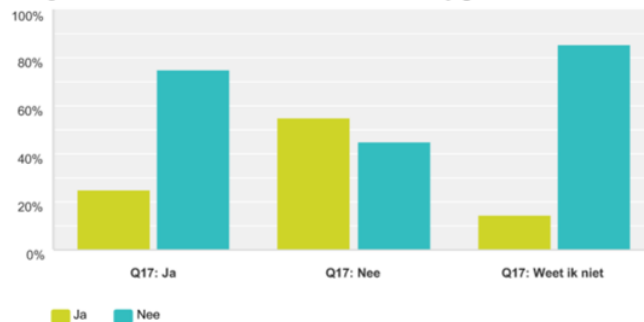
Was u tevreden over het opgestelde contra-rapport?

Bovenstaande grafiek laat het verband zien tussen psychische klachten door de aardbevingsproblematiek en de tevredenheid over het contra-rapport. De percentages van tevredenheid en daarbij ook ontevredenheid geeft geen significant verschil om een verband te zien tussen het ervaren van psychische klachten en de tevredenheid over het contra-rapport.

Van de 48¹⁵ respondenten gaf slechts 37% aan dat de NAM akkoord ging met het opgestelde contra-rapport.

Ging de NAM / CVW akkoord met het opgestelde contra-rapport?

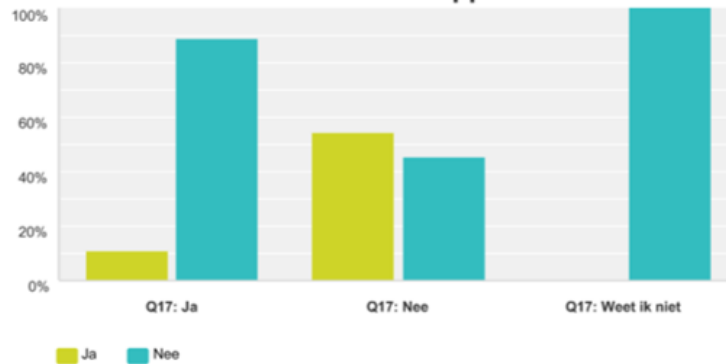
Bovenstaande grafiek laat het verband zien tussen psychische klachten door de aardbevingsproblematiek en of de NAM akkoord ging met het contra-rapport. Het blijkt dat mensen met psychische klachten (49 respondenten) vaker (75%) te maken kregen met de NAM die niet akkoord ging met het rapport dan respondenten die aangaven geen psychische klachten te ervaren (81 respondenten, 45%). Het is dus aan te nemen dat wanneer de NAM niet akkoord gaat met het contra-rapport, dit aanleiding kan geven tot psychische klachten.

Van de 36¹⁶ respondenten waarbij de NAM niet akkoord is gegaan met het contra-rapport heeft slechts 22% een tussenweg kunnen vinden met de NAM.

¹⁵ 52 mensen gaven aan niet akkoord te zijn gegaan met het rapport. Een verklaring waarom slechts 48 respondenten hebben gereageerd op de vraag of de NAM akkoord ging is dat 4 respondenten nog niet zo ver in het proces zijn om deze vraag te kunnen beantwoorden.

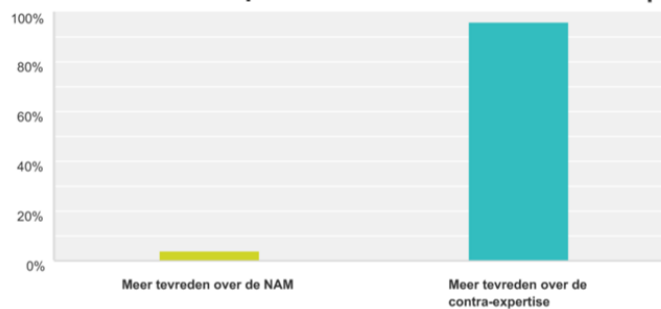
¹⁶ 30 mensen gaven aan dat de NAM niet akkoord is gegaan met het opgestelde contra-rapport. De volgende vraag moest worden overgeslagen indien 'ja' werd geantwoord. 6 respondenten hebben niet goed gelezen en hebben de volgende vraag over de tussenweg toch beantwoord.

Is er een tussenweg gevonden tussen het rapport van de NAM / CVW en het contra-rapport?

Bovenstaande grafiek laat het verband zien tussen psychische klachten door de aardbevingsproblematiek en het vinden van een tussenweg tussen het rapport van de NAM en het contra-rapport. Bij mensen die aan hebben gegeven psychische klachten te ervaren (49 respondenten) is er vaker (89%) sprake van geen tussenweg vinden dan bij de respondenten die aangaven geen psychische klachten te ervaren (81 respondenten, 45%). Het is dan ook logisch dat er een verband is tussen het niet vinden van een tussenweg en het ervaren van psychische klachten.

Was u meer tevreden over de inspecteur/taxateur van de NAM / CVW of de inspecteur/taxateur van de contra-expertise?

Van de 48¹⁷ respondenten is 96% meer tevreden over de contra-expertise. Dat betekent dat slecht 4% meer tevreden is over de NAM.

Discussie

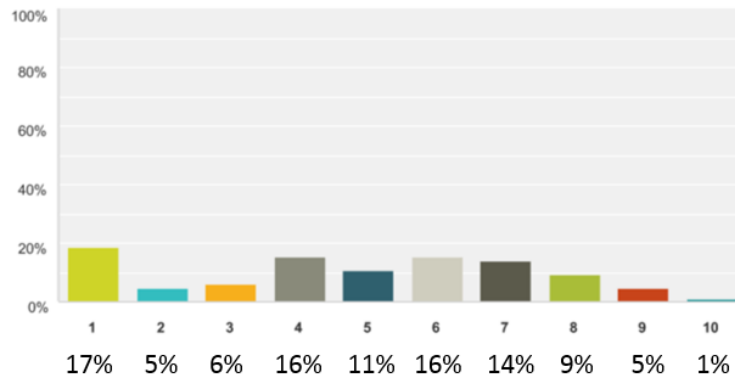
Dat 91% van de respondenten schade heeft opgelopen door de aardbevingen is niet te relateren met alle inwoners van het aardbevingsgebied. De enquête is onder anderen verspreid via de nieuwsbrief van de Groninger Boden Beweging. Een groot deel van de leden van de GBB hebben waarschijnlijk schade opgelopen. Aan te nemen is dat mensen met schade zich meer (moeten) verdiepen in de problematiek. Dit kan resulteren in dat er meer mensen met schade de enquête hebben ingevuld dan mensen zonder schade.

Communicatie

¹⁷ 52 mensen gaven aan niet akkoord te zijn gegaan met het rapport. Een verklaring waarom slechts 48 respondenten hebben gereageerd op de vraag over wie meer tevredenheid heerst is dat 4 respondenten nog niet zo ver in het proces zijn om deze vraag te kunnen beantwoorden.

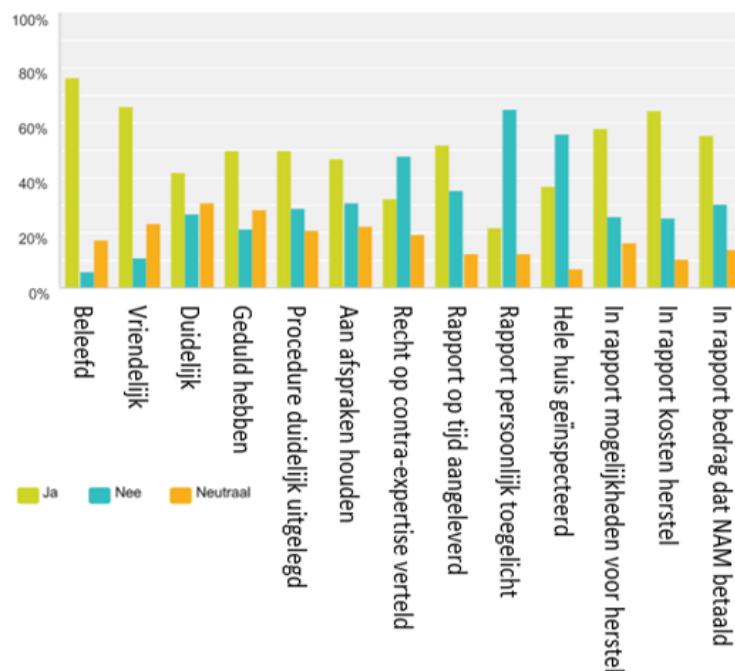
Communicatie speelt een grote rol in het schadeproces. Zowel in het hebben van duidelijk contact over wat er geregeld moet worden, hoe, met wie en wie dat doet, als in het toelichten van het rapport en het rapport zelf.

Hoe goed communiceerde de inspecteur/taxateur

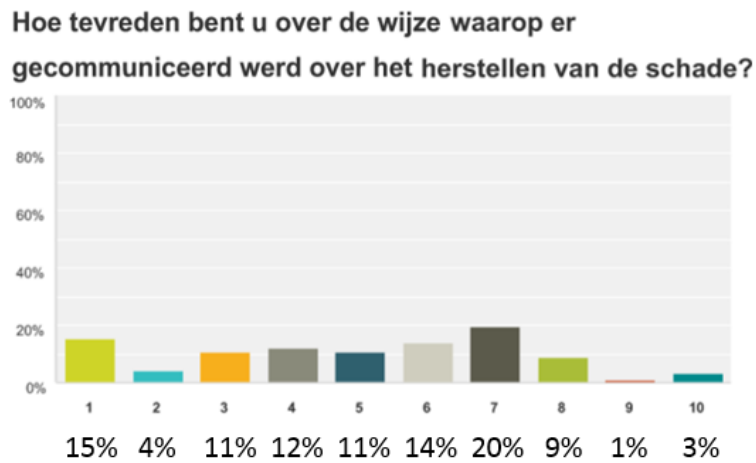
In bovenstaande grafiek is te zien welk cijfer er werd gegeven aan de communicatie van de inspecteur/taxateur van de NAM. 129 respondenten hebben hierover hun mening gegeven. Het gemiddelde cijfer dat is gegeven is een 4,85. Toelichtingen waarom er lage cijfer worden gegeven zijn: inspecteur deed alsof het niets was, geen inlevingsvermogen, afstandelijk, niet deskundig, wees alles bij voorbaat af, niet toelichten, wat wordt gezegd neemt men later terug, ze proberen met oneigenlijke argumenten te ontmoedigen en het schade bedrag zo laag mogelijk te krijgen, half werk, marionetten van de NAM met waardeloos werk, onbetrouwbaar, liegen, geen enkele steun, niet helder en draait om alle zaken heen.

Hoe beoordeelt u de communicatie van de inspecteur/taxateur op de volgende keuzes?

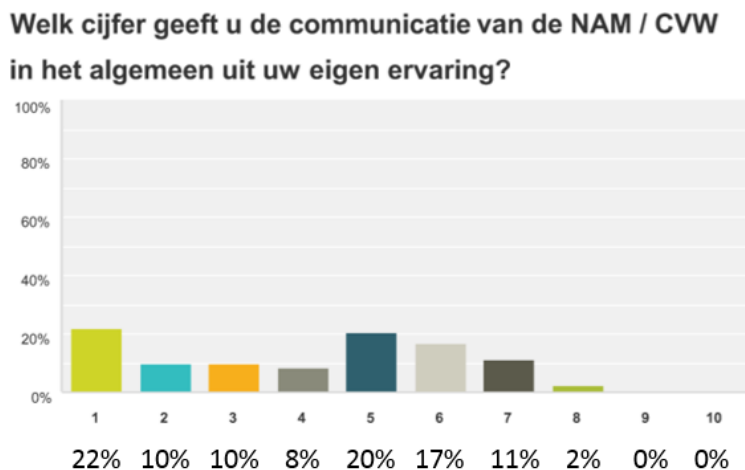

In bovenstaande grafiek is de inspecteur/taxateur beoordeeld op verschillende punten waarin hij qua communicatie aan moet voldoen. Bepaalde punten zijn goed zoals beleefd en vriendelijk zijn en bepaalde punten in het rapport verwerken. Andere punten zijn simpelweg slecht zoals, het rapport

persoonlijk toelichten, vertellen dat een schadelijder recht heeft op een contra-expertise en het inspecteren van het hele huis en niet alleen de scheuren die de schadelijder zelf aan geeft gezien te hebben. De rest van de punten moeten verbeterd worden willen mensen meer tevreden worden over de communicatie van de inspecteur/taxateur van de NAM/CVW.

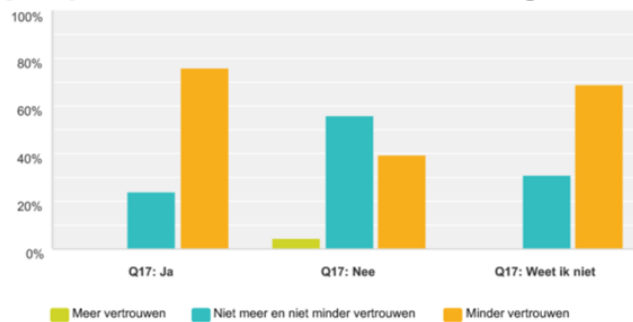
In bovenstaande grafiek is te zien welk cijfer er werd gegeven aan het communiceren over het herstellen van de schade. 92 respondenten hebben hierover hun mening gegeven. Het gemiddelde cijfer dat is gegeven is een 4,94.

In bovenstaande grafiek is te zien welk cijfer er werd gegeven aan de communicatie van de NAM/CVW in het algemeen. 133 respondenten hebben hierover hun mening gegeven. Het gemiddelde cijfer dat is gegeven is een 3,99.

Van de 123 respondenten geeft 55% aan minder vertrouwen te hebben gekregen in de NAM door de manier van communiceren, 42% zegt niet meer en niet minder vertrouwen en slechts 3% zegt meer vertrouwen te hebben gekregen.

Heeft de manier van communiceren van de NAM / CVW ervoor gezorgd dat u meer of minder vertrouwen kreeg in de NAM / CVW?

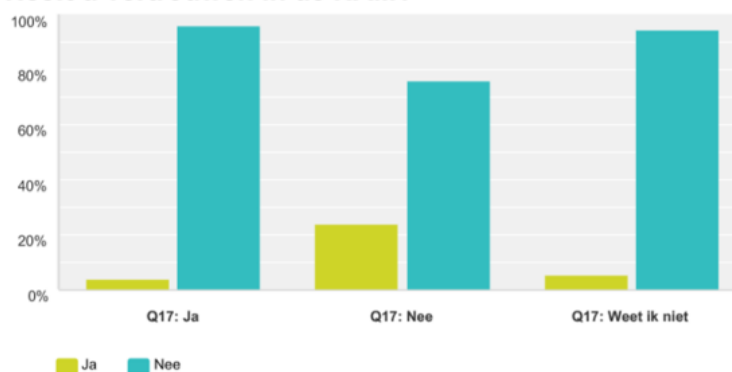
Bovenstaande grafiek laat het verband zien tussen psychische klachten door de aardbevingsproblematiek en het meer of minder vertrouwen hebben gekregen in de NAM/CVW door de manier van communiceren. De respondenten die hebben aangegeven psychische klachten te ervaren (49 respondenten) hebben meer vertrouwen verloren (76%) dan de respondenten die aangaven geen psychische klachten te ervaren (81 respondenten, 39%). 5% van de respondenten zonder psychische klachten geeft zelfs aan meer vertrouwen te hebben gekregen door de manier van communiceren, terwijl het vertrouwen bij de respondenten met psychische klachten 0% is. Er is dus een verband te zien tussen het verliezen van vertrouwen in de NAM en het ervaren van psychische klachten.

2.2 Hoeveel vertrouwen is er in de NAM/CVW?

De manier waarop de NAM/CVW omgaat met de mensen uit het aardbevingsgebied en met de mensen met schade door aardbevingen is vaak een punt van kritiek. Door op deze manier met de mensen om te gaan is het mogelijk dat ze hun vertrouwen in de NAM verliezen.

Slechts 15% van de 151¹⁸ respondenten geeft aan vertrouwen te hebben in de NAM. Dat betekent dat 85% geen vertrouwen heeft in de NAM!

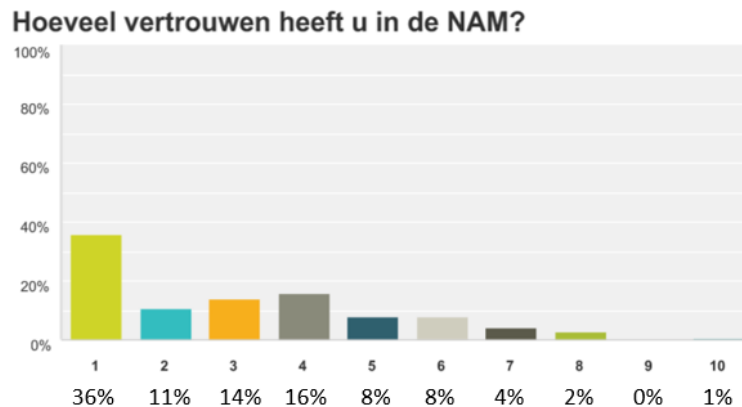
Heeft u vertrouwen in de NAM?

Bovenstaande grafiek laat het verband zien tussen psychische klachten door de aardbevingsproblematiek en het vertrouwen in de NAM. Bij respondenten met psychische klachten (49 respondenten) heeft 96% geen vertrouwen in de NAM. Bij de respondenten die geen psychische klachten ervaren is dit een veel lager percentage (76%). Dat een persoon geen vertrouwen in NAM

¹⁸ Deze vraag was alleen bedoel voor de 149 respondenten in het aardbevingsgebied. 2 respondenten van buiten het aardbevingsgebied hebben niet goed gelezen en deze vraag toch ingevuld.

heeft betekent niet gelijk dat deze persoon ook psychische klachten zal ervaren, maar er is wel een verband zichtbaar.

In bovenstaande grafiek is de mate van vertrouwen in de NAM te zien. Hierbij is 1 geen vertrouwen en 10 veel vertrouwen. 150¹⁹ respondenten hebben hierover hun mening gegeven. Het gemiddelde cijfer dat is gegeven is een 3,06.

Conclusie

De mate van communicatie van de inspecteurs/taxateurs en de NAM is onvoldoende. Er is een verband tussen het ervaren van slechte communicatie en het hebben van psychische klachten. Verder is er erg weinig vertrouwen in de NAM.

¹⁹ Deze vraag was alleen bedoel voor de 149 respondenten in het aardbevingsgebied. 1 respondent van buiten het aardbevingsgebied heeft niet goed gelezen en deze vraag toch ingevuld.

Deel 3 Niet-inwoners

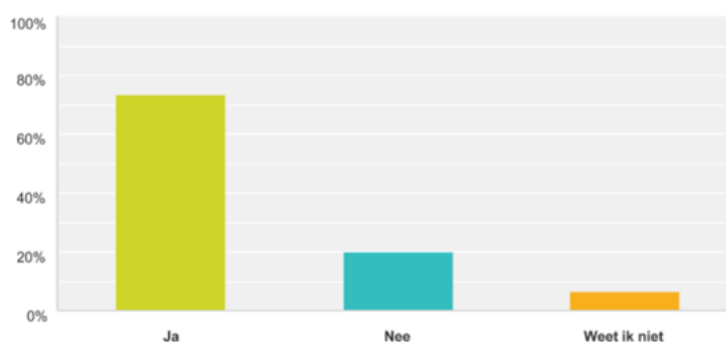
In totaal vormen 15 respondenten de onderzoeksgroep.

De respondenten wonen redelijk verspreid over de verschillende provincies in Nederland. Ze zijn afkomstig uit 8 provincies. Ook de leeftijd is gevarieerd.

Hoe kijken niet-inwoners aan tegen de aardbevingsproblematiek?

Alle respondenten hebben wel eens gehoord over de aardbevingsproblematiek. 60% vindt de hele problematiek rond de aardbevingen in Groningen redelijk tot zeer ernstig. Eén persoon vindt het daarentegen allemaal erg overdreven. De overige respondenten zijn neutraal.

Vindt u dat de gaskraan verder dicht kan?

Zoals bovenstaande grafiek laat zien vindt driekwart van de respondenten dat de gaskraan verder dicht kan, 20% is het daar niet mee eens.

Van de respondenten vindt 53% dat de situatie redelijk onveilig tot onveilig is voor de inwoners van het aardbevingsgebied, 20% zegt redelijk veilig tot veilig en de overige respondenten zijn neutraal. Over de ernst van de situatie voor de inwoners komen de resultaten overeen met de mening over de aardbevingsproblematiek zelf; 60% denkt redelijk tot zeer ernstig, één persoon denkt dat het zeer overdreven is en de rest is neutraal.

Opvallend is dat er een verschil is tussen hoe niet-inwoners de veiligheid zien en de ernst van de situatie zoals die nu is door de aardbevingsproblematiek. Er zijn meer mensen die de problematiek redelijk tot zeer ernstig vinden dan hoe onveilig het hier is.

Bij de open vraag of deze mensen zelf nog iets toe wilden voegen aan de enquête, werd door twee respondenten iets gezegd over het ontkennen van schade door mijnbouw. Dat er veel meer schade is door de gaswinning dan alleen de schade door aardbevingen.

Discussie

15 respondenten is niet erg representatief, ook omdat familie en vrienden die niet in het aardbevingsgebied wonen onder deze 15 vallen. Deze familie en vrienden weten hoe de problematiek voor ons Groningers is en kunnen dit dus erger en ernstiger vinden dan onbekenden. Betrouwbare conclusies kunnen dus niet worden getrokken onder de onderzoeksgroep van niet-inwoners van het aardbevingsgebied.

Deel 4 Persoonlijke toevoegingen

Op meerdere plaatsen in de enquête was ruimte voor de respondenten om hun mening te geven, hun gevoel te uiten of een ander soort toevoeging te geven. Bepaalde toevoegingen vind ik zeer aangrijpend. Mensen geven een stukje uit hun persoonlijke leven bloot. Ik vind het belangrijk dat deze persoonlijke toevoegingen door andere mensen gelezen kunnen worden, zodat de ernst die er bij deze mensen heerst over de aardbevingsproblematiek gezien wordt en dat lotgenoten zich hierin kunnen herkennen. De persoonlijke toevoegingen zijn hieronder te lezen.

- De aardbevingsproblematiek geeft een dagelijkse confrontatie en speelt dus een centrale rol in mijn leven; mijn leven wordt er door beheerst.
- Niet veilig voelen in je eigen huis, waar je al je geld in hebt gestopt. Nu kunnen wij niet van de oude dag genieten en betalen we ons blauw om het huis overeind te houden.
- Realiseren dat het elk moment gebeurd kan zijn en dat je daar niks aan kunt doen, dus pluk de dag en geniet van alles en je gezin nu het nog kan.
- Nachtmerries, angst belemmerd normaal gesproken al mijn dagelijkse leven, maar dit heeft voor mij en mijn gezin dramatische gevolgen.
- Elke avond bij het naar bed gaan hopen dat er die nacht geen beving komt.
- Laat maar zitten, strijden heeft geen zin.
- Al twee jaar zitten we met een pand dat total loss is. Het kan niet worden verkocht en investeren heeft geen zin.
- Ik ga binnenkort met pensioen. Door de enorme waardedaling van mijn woning (ik schat 50%=100.000 Euro) kan ik nu niet opnieuw een woning kopen en zal moeten huren. Gelet op mijn pensioeninkomen zit ik net boven de grens van sociale woningbouw. Ik zal dus een forse verhoging krijgen van mijn woonlasten. Of ik moet niet verkopen. Maar dan ben ik gegijzeld in mijn eigen huis. Bovendien blijft de angst voor nog meer schade aan de woning. De waarde zal alleen nog maar lager worden naarmate ik langer wacht.
- Ipv een huis als oudedagsvoorziening, erven onze kinderen mogelijk onze schulden...
- Gaat dit ooit goed komen, zakken we niet met ons allen de diepte in?
- Ik heb weinig bevingsproblemen thuis, maar ik zie ook hoe dat voor het centrale deel uitpakt. Ik maak me daar woest over, omdat er geen gehoor voor is...
- Ik wil steun van de veroorzaker van dit alles en de arrogantie van minister Kamp wuift alles weg, dit gaat niet goed komen. Ik walg van deze man.
- Mijn vrouw heeft door het gedoe met de aardbevingen een miskraam gehad door stress. Ik slaap slecht, ben bang en heb veel stress erdoor en zie mijn bedrijf ook afgronden gaan.
- Let op diegenen die zich niet kunnen en DURVEN uiten. Mensen zijn bang om iets van de NAM en het CVW te zeggen, omdat zij vrezen voor repressie gedurende hun claimafhandeling.
- Het is een aanslag op je gehele conditie. Omdat ik al bijna twee jaar in een onveilig huis woon en het zo verschrikkelijk moeilijk is om schade erkend te krijgen zit ik helemaal vast. Zowel in mijn huis als in mijn lichaam. Het is heel ongezond omdat het om je basis gaat.
- Mijn partner is door de psychische druk chronisch ziek geworden.
- Ik zit vlak voor mijn pensioen en nu wordt ik geconfronteerd met grote, door mij niet op te lossen problemen en grote machtige instellingen die vooral om zichzelf denken.
- Het is zo slecht gegaan met onze jongste zoon (o.a. door de verbouwing vanwege aardbevingschade) dat hij opgenomen is geweest in een psychiatrisch ziekenhuis!
- Ik lijd niet aan psychische klachten omdat ik nog een keus heb, weg kan uit dit gebied. Wel weegt de aardgaswinningsproblematiek en hoe die (niet) aangepakt wordt mee in mijn overweging definitief naar het buitenland te emigreren, naar het geboorteland van mijn echtgenote. Ik heb het wel zo'n beetje gehad met Nederland.
- Bij elk zwaar gerommel en geknal van vuurwerk steeds weer schrikken en me af vragen of dat weer zo'n beving is.

- Extra mediteren nodig, heel langzaam bewegen en daarin awareness leren ervaren, loskomen van vroegste instinctmatige reactieve onbewuste patronen.
- Als je niet voldoende assertief bent wordt je zo aan de kant gezet. De inspecteurs proberen je met oneigenlijke argumenten te ontmoedigen om het schade bedrag zo laag als mogelijk te krijgen.
- Ik voelde geen enkele steun van de inspecteur, hij loog, hij draaide om zaken heen en was niet helder.
- We wachten het nog steeds af ik heb schade nummer 512 en ze moeten nog beginnen.
- Veel schade is na herstel teruggekeerd (o.a. scheuren in muren) of niet deskundig of netjes gerepareerd. Tijdens herstel antieke tegelvloer ging onderaannemer failliet. Daarna is de reparatie afgeraffeld.
- De contraexpert (Vergnes) heeft namens ons overeenstemming met de NAM bereikt. Wij wisten niet dat hij daartoe gerechtigd was. En we zijn het niet eens met het resultaat.
- De aannemer heeft naar mijn mening misbruik gemaakt van de situatie. Het bedrijf zou om 8 uur komen en was er pas 2 uur later, ook hadden ze erg lang pauze.
- Het zou goed zijn als de NAM en het CVW zich zouden houden aan (nota bene) hun eigen schadeprotocol en zaken, zoals vermeld in de brochure van minister Kamp zouden uitvoeren. Dus ruimhartig herstel; versteviging en waardevermeerdering. Een communicatieprotocol over gedwongen huisuitzettingen ontbreekt. Bewoners zijn overgeleverd aan willekeur. Rechten van de mens worden geschonden. bv veiligheid en woongenot.!
- Waar zijn toch in terecht gekomen, het is een hel!
- Veel leugens, intimidatie, lang laten wachten, niet aan afspraken houden, langs elkaar heen werken.
- Wij zijn mensen en wensen ook zo behandeld te worden.
- Door de communicatie lijkt het bijna of je een crimineel bent. En je komt alleen voor je rechten op. Erg slecht, en wens die inspecteur ook nooit meer te zien.
- Men zegt tijdens/na de inspectie iets toe maar in het eindrapport staat dan iets anders. Tevens is men in een afhandelende fase wat te veel op de NAM-kant aan het toe praten om jouw verhaal af te zwakken.
- Onbetrouwbaar en misleidend dat vind ik van de Nam.
- Misschien de mensen die schade hebben eindelijk eens serieus nemen.
- Er is na al die jaren, 2012 tot en met 2015 nog niets hersteld. De geplaatste houten stutten beginnen al te rotten!
- Ik heb mijn huis alleen met zwaar verlies kunnen verkopen na overlijden van mijn man.

Interviews

Annemarie Heite

Algemene informatie

Annemarie Heite woont met haar man Albert Ubels en haar dochters Annemijn en Zara aan Ter Laan in Bedum. Ze woont op een prachtige kop-hals-romp boerderij uit ca. 1837, in het aardbevingsgebied in de provincie Groningen. Annemarie heeft op de Rijksuniversiteit Groningen Communicatiekunde met een Marketingspecialisatie gestudeerd. Momenteel is ze werkzaam als docent marketing, marketingcommunicatie & management aan de Hanze University of Applied Sciences. Ook werkt

ze als marketingconsultant voor verschillende bedrijven, verder is ze fractievoorzitter geweest van een grote lokale partij; Gemeentebelangen Bedum. Annemarie heeft in Frankrijk gewoond en gewerkt en houdt erg veel van reizen, koken, motorrijden en is Rotarian bij de Rotaryclub Groningen-Noord.

Annemarie en haar man hebben hun boerderij gekocht in oktober 2011. Volgens een onafhankelijk bouwkundig rapport verkeerde het destijds in 'goede bouwkundige staat'. Op 20 augustus 2012 is er een zware beving in Huizinge met een 3.6 op de Schaal van Richter (SvR). In januari 2013 luidt de onafhankelijke toezichthouder: het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) de noodklok en komt er eindelijk erkenning voor de consequenties van 40 jaar gaswinning in Groningen: in toenemende mate steeds zwaarder wordende bevingen, met desastreuze gevolgen. Het SodM houdt rekening met dodelijke slachtoffers en instortingen en een vergelijk met een ernstige chemische ramp of overstroming wordt gemaakt.

Interview

Annemarie was met haar familie op vakantie toen de zware beving in Huizinge op 20 augustus 2012 plaatsvond. Deze had een kracht van 3,6 op de schaal van Richter. Toen ze terug kwamen zagen ze direct al heel veel schade rondom het huis. Aan de kant waar de kinderen slapen, in de schuur. Op 7 plekken was de muur van boven naar beneden doormidden gescheurd. De voorgevel zag er niet goed uit, die helde duidelijk naar voren. Het leek alsof hij was losgekomen. Maar het was niet zo dat ze alle schade op dat moment zagen. Vanaf dat moment is er iets gebeurd, ze weten nog steeds niet precies wat, maar het werkt maar door. Annemarie: "Ik loop nog dagelijks met mijn stofzuiger rond en dan denk ik 'huh' er zit weer ergens een scheur. Sinds de zware beving is er iets ontworcht. We hebben direct de NAM gebeld, de schade gemeld en het eerste jaar hebben we heel positief met de NAM samengewerkt." Ze kregen een tussenpersoon en de schade werd opgenomen. Annemarie en Albert zijn hard aan de slag gegaan om alle schade te verhelpen.

Het was wel vervelend voor ze, omdat ze de boerderij een jaar daarvoor hadden gekocht. "We hadden al een jaar 'klussen' achter de rug en we wilden net aan de slaapkamers van de meiden beginnen. We werden dus ingehaald met zaken waar we niet op gerekend hadden. Vervolgens hebben we op bepaalde plekken gezegd: "In deze gevel zitten nu heel veel scheuren. Vinden jullie, de NAM, het goed als wij dat geld krijgen, want we hadden die gevel toch aan willen passen. De NAM reageerde dat dit prima was. Hierdoor konden we het nuttige met het aangename verenigen. Het eerste jaar kregen we er dus wel veel extra werk bij, maar we zagen hiervan ook het positieve in en hadden zo iets van we gaan ook weer door."

“Je kunt niet in plekken waar een soort natuurlijke scheuring is ontstaan beton gieten, want bij de volgende beving scheurt het ernaast gewoon weer.”

Alleen de voorgevel werd ondertussen slechter en slechter. In eerste instantie had de NAM gezegd dat er wikkels in al die scheuren moest worden gedraaid. De boerderij is afkomstig uit 1837 en is in kalk gemetseld. Dat is heel ander materiaal dan beton. Kalk neemt vocht op en werkt. Annemarie en Albert wisten in eerste instantie niet of die wikkels het juiste materiaal was om toe te passen. Omdat dit in het najaar speelde heeft Annemarie toen gezegd dat ze het over de winter heel wilde tillen. Zij zag de bui al hangen: “Dan slijpen ze de voegen uit, de vorst valt in en je kan niks”. Ze wilde hier dus mee wachten. Ze werden zich ondertussen steeds bewuster van de problemen waar ze mee te maken hadden en kwamen er in de winter achter dat dit ook eigenlijk helemaal niet kon. “Je kunt niet in plekken waar een soort natuurlijke scheuring is ontstaan beton gieten, want bij de volgende beving scheurt het ernaast gewoon weer.” In het voorjaar belden ze met de NAM en maakten hun zorgen kenbaar, daarop kregen ze een nieuwe tussenpersoon, gespecialiseerd in monumenten. De boerderij is overigens geen monument. Deze tussenpersoon heeft toen gelijk toegegeven dat dit helemaal niet met wikkels kan. Hij herriep dus eigenlijk het eerste advies van de NAM.

“Het was gewoon één grote lego doos waar je blokjes uit kon pakken.”

Vervolgens hebben ze hun eigen aannemer erbij gehaald en die zei: “Als je het mij vraagt, moet je dit gewoon afbreken, opnieuw funderen en die gevel opnieuw opmetselen. Dan kun je het in een keer goed doen.” Maar de NAM was het hier niet mee eens en vond dat niet nodig. Ze moesten gewoon hetzelfde materiaal weer voegen en boven de ramen zou het wat extra versterkt worden. Toen Annemarie aan de tussenpersoon vroeg wat hij zou doen als het zijn huis was, zei hij: “Nou mevrouw, dan zou ik het ook zo doen.” Aangezien Annemarie en Albert nog in de ‘te goeder trouw modus’ zaten, gingen ze er in mee. Ze hielden zich wel het recht voor dat als er bezig werd gegaan, dat ze de NAM konden bellen als het erger zou worden dan ze nu dachten, want je kunt het niet zien voordat je het gaat open slijpen. Hun eigen aannemer ging ermee bezig en binnen een half uur zei hij: “Ik stop er mee, hier gaat mijn handtekening niet onder.” Zo slecht was het er dus aan toe met de gevel. Annemarie: “Het was gewoon één grote lego doos waar je blokjes uit kon pakken.”

Dus toen hebben ze wéér de NAM gebeld. Annemarie en Albert begonnen inmiddels behoorlijk straffe vragen te stellen. De tussenpersoon heeft toen toegegeven dat als de voorgevel op deze manier ‘hersteld’ zou worden dat er over twee jaar weer een steiger zou staan. Bij een huis uit 1837 op 20 meter klei is de fundering niet opgewassen tegen aardbevingen. Maar hij kon niet anders adviseren omdat hij alleen trillingschade mocht opnemen van de NAM. Toen was Annemarie boos. Ze waren inmiddels bijna twee jaar verder, hadden niet om deze ellende gevraagd en waren niet van plan om nog jaren in dezelfde ellende te blijven zitten. Ze heeft toen een brief gestuurd naar minister Kamp en naar de toenmalig directeur van de NAM, vd Leemput. Ze is flink op de grote trom gaan roffelen en het duurde niet lang of de NAM kwam langs. Zij vertelden dat ze bezig waren met een pilot, omdat er een groot versterkingsproces aan zat te komen voor Groningen. Ze wilden ongeveer 200 huizen analyseren en versterken, om ervaring op te doen over hoe dat het beste zou kunnen. Tussen deze 200 huizen hadden ze nog geen kop-hals-rompboerderij, dus Annemarie en Albert mochten hier aan meedoen. Alles zou goed komen. Alle schades die tot dan toe waren geweest werden even geparkeerd en dat zou allemaal in een keer worden meegenomen. Onder leiding van Arcadis is vervolgens een half jaar lang gewerkt aan de analyses. Dat betekende wekelijks mensen over de vloer en heel veel extra werk. Alles is onderzocht. Elk hoekje is driedimensionaal opgenomen, er is sonderingsonderzoek gedaan, etc. etc.

“Ja mevrouw, 4,5/5 op de schaal van Richter, dat komt allemaal wel goed”

Annemarie wist dat er een moment zou komen, dat al deze gegevens in de computer zouden worden geklopt ten behoeve van allerlei berekeningen. Dat was het volgende punt, met welke kracht op de schaal van Richter of nog belangrijker, welke grondversnelling zou er worden gerekend. Bij welke PGA (piekgrondversnelling) zouden ze dat gaan doen? Want daar hangt een heleboel van af. Daarover is ze toen vragen gaan stellen bij Arcadis en bij de NAM en in eerste instantie was het “Ja mevrouw, 4,5/5 op de schaal van Richter, dat komt allemaal wel goed”. Toen ze doorvroeg over de PGA, moesten ze wel toegeven dat ze in Bedum met een PGA van 0.12 rekenden. Terwijl er op dat moment, oktober 2014, een door minister Kamp (EZ) geadviseerde kaart van de KNMI in omloop was met een PGA van 0.18. De NEN bouw norm bij nieuwbouw was zelfs een PGA van 0.34! Hoezo mocht de NAM zelf bepalen met welke norm ze zou gaan analyseren en versterken en hoezo werd er onderscheid gemaakt tussen bestaande bouw en nieuwbouw? Veiligheid zou toch het uitgangspunt moeten zijn? Annemarie heeft daarop weer een brief naar minister Kamp gestuurd.

“Mevrouw, wat u ook kiest, uitkoop, versterken of nieuwbouw, geld mag geen enkele rol spelen. Het mag voor u geen financiële consequenties hebben, we gaan u volledig ontzorgen.”

Bij de NAM heeft ze de vraag gesteld wat er zou gaan gebeuren als zou blijken dat de PGA hoger zou moeten zijn, waarop het antwoord was: “We willen vaart maken en als dat zo zou zijn, dan komen we gewoon nog een keertje langs.” Met andere woorden; je mag een jaar je huis uit, de NAM gaat alles doen, “Oh we hebben ons vergist, nou dan komen we gewoon nog een keertje en doen we het opnieuw.” Om uit die impasse te komen heeft Annemarie aangegeven dat ze het goed vond om te analyseren met 0.12 PGA, maar dat er dan ook een doorkijk moest komen naar 0.18 PGA en 0.34 PGA. Dat hebben ze ook gedaan en de resultaten kwamen in het voorjaar van 2015 naar buiten. Het was desastreus. Mensen van de directie van de NAM hebben nog bij haar aan tafel gezegd: “Mevrouw, wat u ook kiest, uitkoop, versterken of nieuwbouw, geld mag geen enkele rol spelen. Het mag voor u geen financiële consequenties hebben, we gaan u volledig ontzorgen.”

Diezelfde avond zat ze voor de tweede keer aan tafel bij Humberto Tan van RTL Late Night. Ze was toen nog positief. Ze was ervan overtuigd dat ze oprechte mensen had ontmoet, het was een opluchting, het is allemaal heel naar, maar ze wisten eindelijk waar ze aan toe waren. Ze konden weer verder. Annemarie en Albert zijn heel nauwkeurig gaan rekenen met een bouwkundig adviseur die zij goed kenden en vertrouwden. Ze zijn gaan rekenen wat het kost het om zo’n boerderij opnieuw te bouwen, precies zoals hij nu is. Ze wilden niets meer en niets minder. Dat is ook de schade die ze hebben opgelopen, want de boerderij was total loss, zoals uit onderzoeken was gebleken. Het eerst volgende gesprek met de NAM werd echter veel minder plezierig. Bij de eerste zin die de NAM uitsprak werd al gezegd: “Dat gaan we niet doen, dat vinden we niet redelijk.” Daarmee was het gesprek ook direct afgelopen. Toen hebben Annemarie en Albert een advocaat ingeschakeld. Ze hebben gezegd dat ze dan wel naar de rechter zouden gaan. Annemarie: “Wij willen gewoon dat als er over 200 jaar over het oude kerkpad langs onze boerderij mensen wandelen, dat ze elkaar aanstoten en zeggen ‘kijk daar staat er nog een’. Trots in het Groninger landschap. Zo’n prachtige kop-hals-rompboerderij. De meesten zijn verdwenen (dat gaat gewoon gebeuren) maar dáár staat er nog een.”

“Ik ben zo boos op de NAM! Ze hebben me mijn zus afgepakt.”

Ze zijn in het voorjaar van 2015 begonnen met het voorbereiden van een kortgeding en bodemprocedure. Vlak voor de zomervakantie is er vanuit de advocaat een brief naar de NAM gegaan. Dat was een heel belangrijk moment want op datzelfde moment belde haar broertje op uit Leeuwarden. Hij zei: “Ik ben zo boos op de NAM!” Annemarie dacht ‘boos op de NAM, in Leeuwarden?’

Waar heb je het over?'. Hij zei: "Ze hebben me mijn zus afgepakt. Denk er goed om, want het voelt misschien niet zo, het overkomt je, maar je hebt altijd een keuze. Ga desnoods twee jaar in de schuldhulpverlening, maar dan is je leven wel weer van jou. Ga daar weg, houd hiermee op, want als je die rechtszaak begint, ben je 5 à 6 jaar verder en gaan je kinderen zo'n beetje uit huis. Je hebt dan wel een uitspraak, maar nog geen oplossing. Je hebt een keuze Anne! Hoe wil je de komende jaren leven?" Met die boodschap is ze met haar billen in het zand in Frankrijk gaan zitten om samen met Albert over alles na te denken.

Ondertussen belde de NAM, omdat de advocaat een brief had gestuurd, want dan gaan ze bellen. De NAM vond dat ze toch maar weer in gesprek moesten. Annemarie en Albert hebben heel erg nagedacht, zijn het gesprek aangegaan en hebben uiteindelijk besloten water bij de wijn te doen. Ze mochten niet meer in de schuur wonen, daar wonen ze nu voor 700 kubieke meter in. De schuur moest los van het huis komen en weer een agrarische bestemming krijgen. Nu heeft hij helemaal een woonbestemming. Met die 700 kubieke meter die bij het huis geplakt moest worden en door het huis los van de schuur te moeten bouwen, raak je de kop-hals-romp kwijt. In hun voortuin hebben ze een hele mooie oude vijver met een 200 jaar oude treurbeuk, er is geen ruimte om daar tussen iets te gaan doen.

Het is voor Annemarie en Albert dus een proces geweest van loslaten en dat was zwaar, want ze moesten afscheid nemen van hun geliefde boerderij. Er wordt nu een nieuw huis gebouwd met hetzelfde aantal kubieke meter en hetzelfde woonniveau. Ze willen verder met hun leven. Ze hebben nog nooit in een nieuw huis gewoond en dat past ook niet bij ze, maar ze hebben er uiteindelijk wel voor gekozen. Ze zijn de onderhandelingen met de NAM ingegaan waarbij van beide kanten fors water bij de wijn moest worden gedaan en ze hebben een vaststellingsovereenkomst getekend op 16 november 2015.

Annemarie heeft alleen zwijgplicht over het bedrag. Ze kent veel gevallen waar dat anders is geregeld, er is overal sprake van willekeur en verdeel en heers. Ze had te maken met de advocaten van De Brauw Blackstone Westbroek en die hebben voorgesteld om het geld te parkeren op een derdenrekening bij een notaris van De Brauw. De op naam van de NAM gestelde bonnen moesten Annemarie en Albert doorsturen naar de notaris, die zou dan het geld overmaken naar de aannemer. Daarna zou de notaris van de Brauw de bon doorsturen naar de NAM zodat zij de btw terug zouden kunnen krijgen van de Fiscus. Hier zit een btw deal achter, waarmee de NAM 21% van alle schades weer terug krijgen. Overigens, de tweede kamer was daar niet van op de hoogte. Annemarie heeft daar tweede kamer leden over geïnformeerd en die zijn daar vragen over gaan stellen. Dat moet allemaal nog beantwoord worden. Minister Kamp heeft gezegd dat tot nu toe van alle schades 40% wordt betaald door de Nederlandse staat (EBN), dus de belastingbetaler. De vraag is of die 21% boven op die 40% komt of dat deze erbinnen valt.

"Hoor eens, je houdt je aan de overeenkomst die is getekend of je zet het geld op onze rekening."

Binnen een week na het ondertekenen van de vaststellingsovereenkomst belde De Brauw advocaten op en vertelden dat ze een fout hadden gemaakt. De rol van depot kon De Brauw notaris niet vervullen in verband met belangenverstremming. Als er een mogelijk toekomstig conflict zou ontstaan, omdat de NAM de rekeningen niet zou willen betalen en het geld bij een notaris van dezelfde maatschappij geparkeerd zou staan, dan zou de advocatentak van De Brauw de NAM niet meer kunnen bijstaan.

Toen brak Annemarie haar klomp, ze dacht dat je met De Brauw één van de top drie advocaten kantoren in Nederland te maken had. Ze waren maanden bezig geweest om tot een overeenkomst te komen. Haar eerste reactie was dan ook: "Hoor eens, je houdt je aan de overeenkomst die is getekend of je zet het geld op onze rekening. Wij zetten de bonnen wel op naam van de NAM en sturen ze wel

op, dat hele depot is nergens voor nodig. Dat is alleen maar bedoeld om controle uit te oefenen. Mensen onder de knoet van de NAM te houden, om te terroriseren en om bang te maken. In onze vaststellingsovereenkomst staat niets over controle van de NAM”.

Ze kregen een brief terug waarin stond dat ze ‘niet van goede zin waren’ en dat het echt anders moest. Er werd zelfs nog voorgesteld om een derdenrekening bij De Brauw advocaten te gebruiken. Dat vond Annemarie eigenlijk nog schandaliger en meer belangenverstremming dan het depot bij de notaris van De Brauw. Hun advocaat heeft vervolgens de ballen wat over het net laten vliegen. Uiteindelijk zijn ze akkoord gegaan met het uitzoeken van een andere notaris want ze stonden zo onder druk en de rekeningen stapelden zich ondertussen op. Ze wilden verder, ze waren al met de tekeningen, sloop en bouw bezig. Dus ze hebben een notaris in Zuidhorn gevraagd of hij als depot en doorgeefluik wilde fungeren.

“Dat was dus een totaal andere overeenkomst dan degene die ze hadden getekend in november.”

Haar advocaat heeft met die notaris gebeld en wat passages uit de overeenkomst voorgelezen. Annemarie had tegen haar advocaat gezegd dat hij de overeenkomst gewoon moest opsturen, dan kon de notaris een depotovereenkomst maken die helemaal hetzelfde zou zijn als de getekende vaststellingsovereenkomst. De advocaat heeft dit niet gedaan, hij heeft zelfs de notaris geadviseerd om contact op te nemen met De Brauw als hij nog vragen had.

Enkele weken later kwam De Brauw met een concept depotovereenkomst, zogenaamd op het verzoek van Annemarie en Albert. Zij hadden zo iets van ‘wàt?’ Annemarie denkt dat de NAM zelf inzag dat de overeenkomst niet echt gunstig voor hen zou uitpakken, dus probeerden ze via de achterdeur Annemarie en Albert weer onder de knoet te krijgen.

In de nieuwe, door de Brauw opgestelde concept depotovereenkomst stond dat er volledige zwijgplicht gold en dat alles onder volledige controle van de NAM zou gaan. Dat was dus een totaal andere overeenkomst dan degene die ze hadden getekend in november! Annemarie was woest en ze was ook woest op haar advocaat. Toen heeft ze zelf een brief gestuurd naar De Brauw, deze heeft ze ook openbaar gemaakt.

“We hebben een getekende overeenkomst, het ergste wat ons kan overkomen is dat ze zich daaraan moeten houden.”

Ze heeft vorige week afscheid van haar advocaat genomen. Ze wilde dat hij onmiddellijk een incasso kortgeding zou aanspannen en de rechter er naar zou laten kijken. Annemarie: “We hebben een getekende overeenkomst, het ergste wat ons kan overkomen is dat ze zich daaraan moeten houden. Laat het maar gebeuren. De Brauw heeft onlangs te maken gehad met belangenverstremming in de affaire rondom het NS-onderzoek. Straks komt daar deze belangenverstremming bij, maar ook de hele btw deal tussen de NAM en de fiscus en de wijze waarop de Groningers met controle door de NAM middels een depot, te maken krijgen. Dat gaat dan allemaal ‘out in the open.’” Haar advocaat antwoorde hierop in de zin van ‘maar moeten we dat wel doen?’. Het was tijd om afscheid te nemen...

De maat was vol voor Annemarie. Afgelopen week heeft ze met hulp van haar rechtsbijstandverzekering bij Unive een nieuw juridisch team opgebouwd. Er is op 9 februari jl. een brief uit gegaan naar de NAM waarin heel duidelijk staat: “Jullie hebben 5 dagen om het geld over te maken op onze rekening. Staat het er niet op, dan starten we zonder verdere notificatie een incasso kortgeding. Dan is er geen weg meer terug. Dan gaan we niet alsnog praten, dan gaan we ook echt naar de rechter.” Annemarie en Albert zijn er helemaal klaar mee.

“Dit is dus de manier waarop de NAM met de mensen in Groningen omgaat.”

Ondertussen heeft de NAM gereageerd op de brief van 9 februari. De reactie van de NAM was dat ‘ze het niet verkeerd bedoelden’. Toch blijven ze vasthouden aan een regeling met een depot. Dit vinden ze belachelijk. Annemarie: “Dit is dus de manier waarop de NAM met de mensen in Groningen omgaat. Ze blijven tijd rekken. Ik heb ondertussen al aanmaningen van rekeningen bij de post zitten. De bedrijven die de bonnen op naam van de NAM moeten zetten zijn het hier vaak niet mee eens, omdat ze weten dat de NAM niet op tijd betaalt en omdat ze de bon op naam van de opdrachtgever willen zetten. Dat zijn wij, niet de NAM, het gaat immers om ons huis.”

In een laatste reactie richting de Brauw (NAM) is duidelijk gesteld dat er twee mogelijke uitkomsten zijn. De eerste is om alles te doen zoals in de getekende vaststellingsovereenkomst van november staat, dus om het geld in depot te parkeren bij De Brauw notaris. De tweede optie is dat de NAM het schadebedrag exclusief BTW overmaakt op de rekening van Annemarie en Albert. Anders gaan ze zonder pardon maandag naar de rechter voor een incasso-kortgeding procedure.

Nadat de NAM voor het eerst terugkwam op de overeenkomst van november, was Annemarie nog vrijgevig en wilde ze nog wel akkoord gaan met het zelf uitzoeken van een andere notaris. Maar nu de Brauw (NAM) met een concept depot overeenkomst is gekomen die voor hen zeer nadelig afwijkt van de getekende vaststellingsovereenkomst, zijn ze er helemaal klaar mee, ze willen verder met hun leven. Ze zijn nu bijna vier jaar verder en ze hebben met hun gezin nog steeds geen toekomstperspectief.

(Update toegevoegd van begin april “Vrijdag ... uitgevoerd.”)

“Ze stappen dus niet naar de rechter.”

Vrijdag 24 maart hebben Annemarie en Albert een laatste gesprek met de NAM en De Brauw in Amsterdam gehad voor een laatste poging om eruit te komen. Uiteindelijk is dit gelukt en zijn ze er op een manier uitgekomen waar ze blij mee zijn. eigenlijk is er niet zoveel veranderd aan de overeenkomst. Er is wel nog steeds sprake van een depotvorming, maar controle van de NAM is uitgesloten in de overeenkomst. De getekende vaststellingsovereenkomst hoe die is opgeschreven wordt nagekomen, alleen met een ander depot dan De Brauw waar ze vertrouwen in hebben. Er is dus sprake van een 3^e rekening. De bonnen moeten nog wel op de naam van de NAM worden gezet in verband met de btw teruggave. Annemarie heeft ook bij deze overeenkomst geen zwijgplicht en benadrukt hier extra bij dat ze heel graag iedereen wil helpen waar ze dat kan. Ze stappen dus niet naar de rechter.

Al met al heeft het nog zes maand extra geduurd, zes maand extra ellende voor Annemarie en Albert, voordat de vaststellingsovereenkomst, getekend in november, ook daadwerkelijk wordt uitgevoerd.

“Zelfs zij, Annemarie Heite, kon niet meer.”

Tot november vorig jaar, toen de vaststellingsovereenkomst was getekend, zat Annemarie in de stand dat het goed ging komen. Met het tekenen van de overeenkomst dacht ze dat ze er was, maar toen de NAM erop terug kwam, was de rek er finaal uit. Zelfs zij, Annemarie Heite, kon niet meer. Ze is heel moe, maar ze gaat zich herpakken. Die laatste twee maanden, heeft ze het gevoel gehad dat ze constant onderop zat en geen controle meer had. Nu heeft ze de controle weer helemaal terug.

“Dit drijft mij, mijn burens, de familie Meulema, al die goede, lieve en kwetsbare mensen, die het moeilijk vinden om voor zichzelf op te komen en het woord te voeren. Dit is voor die mensen niet te doen.”

In haar vaststellingsovereenkomst heeft ze verschillende afspraken gemaakt waarvan ze niet kan wachten tot ze voor de rechter staat en deze kan uitspreken en aan heel Groningen kan vertellen. Een voorbeeld hiervan is het resterende bedrag dat overblijft van het totaal bedrag voor de nieuwbouw, dit wordt exclusief btw uiteindelijk op hun eigen rekening gestort. Bij heel veel andere vaststellingsovereenkomsten krijgt de NAM zelf dat geld terug. Hetzelfde geldt voor het uitvoeren van controle door de NAM, die hebben Annemarie en Albert uit onderhandeld. Bij veel anderen is dit niet het geval en blijft de NAM op bestek niveau controle uitoefenen, waardoor veel gedupeerden zich niet durven uitspreken.

Tegen mensen die ook een vaststellingsovereenkomst moeten opstellen met de NAM zegt ze: “Kom bij me, ik vertel je alles, ik laat het je lezen. Doe er vooral je voordeel mee!” Dat is nu een beetje haar missie. Die verdeel en heers waardoor mensen niks durven of kunnen, dat moet worden doorbroken. Ze heeft geen volledige zwijgplicht, alleen over het bedrag. Dus iedereen mag alles van haar weten. Ze had een gesprek met de EO, welke in de week van 7 maart met het programma Geloof, Hoop en Liefde elke avond over Bedum wordt uitgezonden, onder anderen over de aardbevingsproblematiek. Ze vroegen Annemarie wat haar nou zo drijft. Ze zei: “Dit drijft mij, mijn burens, de familie Meulema, al die goede, lieve en kwetsbare mensen, die het moeilijk vinden om voor zichzelf op te komen en het woord te voeren. Dit is voor die mensen niet te doen.” Mensen kunnen altijd bij haar komen, ze wil zoveel mogelijk mensen helpen.

“We hebben alle redenen om bang te zijn, maar we zijn het niet, want we willen het niet. Het is een keuze, ik ga niet bang zijn. Ik ben nooit bang.”

Laatst zat Annemarie met haar dochter Zara te werken aan een werkstuk over aardbevingen die Zara voor school moest maken. Haar centrale vraag was: Wat zijn de gevolgen van de aardbevingen voor

de mensen in Groningen? Ze waren bezig met het schrijven van de conclusie. Zara is pas tien, dus hielp Annemarie haar en ze vroeg aan Zara: “Wat voel je daarbij?” “Ja, dat vind ik moeilijk te zeggen.” Annemarie vroeg haar: “Hoe voelt het als er straks een bulldozer door jouw slaapkamer gaat?” Het was misschien een beetje bot en zo bedoelde ze het natuurlijk niet, maar Zara begon verschrikkelijk te huilen. Toen schrok Annemarie enorm. Ze zat erbij van ‘Oh god, kindje toch.’ Dat gebeurt er met haar kinderen. Ze zitten op woensdagmiddag aan de keukentafel met hun vriendjes en vriendinnetjes en die kijken allemaal rond van: “Ja, ja, moet dat allemaal weg en gesloopt?”. Dat is ontzettend heftig. De kinderen rennen daar rond met hun vriendjes. Het is er altijd feest. Straks hebben ze dat niet meer. Haar kinderen zijn heel sterk. Annemarie: “We zijn types die er niet zo mee bezig zijn dat we er angstig van worden. We hebben alle reden om bang te zijn, maar we zijn het niet, want we willen het niet. Het is een keuze, ik ga niet bang zijn. Ik ben nooit bang.” Het is een mindset die ze zichzelf heeft beloofd, ze doet het niet, want dan kan ze daar niet verder. Dat is een keuze waarvan ze zegt dat die misschien wel tegen beter weten in is. Haar dochter kwam een keer thuis uit school en zei: “Mam ik baal zo, ik heb een toetsvraag overgeslagen want er was een aardbeving.” De impact op de kinderen is er absoluut, maar die komt waarschijnlijk pas echt als alles achter de rug is. Daar moeten ze alert op blijven. Annemarie: “Onze kinderen hebben straks 3 jaar hun huis in de stutten en in het plastic zien staan. Natuurlijk doet dat iets met hun gevoel van veiligheid.”

Om zichtbaar te maken wat de aardbevingsproblematiek doet, werkt Annemarie al sinds 2014 samen met Piet Hein van de Hoek (Dutch Broadcasting Company) aan een documentaire. Annemarie en Albert hebben 32 camera’s rondom het huis opgehangen, zowel binnen als buiten. De beelden worden via een server opgeslagen voor een bepaalde periode en die worden verwijderd als er geen activiteiten hebben plaatsgevonden die interessant zijn voor de documentaire. Toen de zware beving bij Huizinge was, gaven mensen aan dat er golven in het landschap te zien waren. De cameraopstellingen zijn in ieder geval zo gemaakt dat eventuele golven, trillingen en schokken zichtbaar zijn.

Hij heeft die NAM directeuren daar aan tafel gefilmd die gewoon keihard zeiden: “Geld speelt geen enkele rol. Wat je ook kiest. Wij zullen jullie volledig ondersteunen.”

Naast camera’s hebben ze onder andere ook sensoren geplaatst. In de schuur staan aquariums met pingpong ballen erin en blauw water, waar camera’s op gericht staan. Ze proberen alles te meten met van alles en nog wat om zoveel mogelijk te kunnen monitoren wat er gebeurt tijdens een aardbeving. Wat Annemarie wel spectaculair vindt, is dat alle bevingen te zien zijn in de aquariums. In ieder geval sinds september, want toen kwamen ze er achter. Ook bevingen die op 20 km afstand het epicentrum hadden, dus ook de beving in bijvoorbeeld Hellingum. Alle aquariums trilden, dus het huis heeft wel degelijk last van al die aardbevingen in het hele aardbevingsgebied. Mensen kunnen het niet voelen, trillingsmeters voelen het niet, omdat het te licht is. Ook dit zijn ze aan het monitoren. De NAM heeft het over zettingsschade, maar als een huis op een weke bodem continu aan deze trillingen wordt blootgesteld, al zijn ze nog zo klein, wat denk je dan dat er dan gebeurt!

Piet Hein is ondertussen bezig met het afronden van de documentaire. Hij heeft al het materiaal geschoten. In april tot en met mei gaat hij monitoren. Hij probeert nog in juni op het IDFA mee te draaien en dit najaar de documentaire in première te laten gaan in Groningen. Het wordt ook op de Nederlandse televisie uitgezonden. Hij heeft Annemarie en haar gezin bijna twee jaar gevolgd. De hele rollercoaster heeft hij meegemaakt en gefilmd. Hij heeft die NAM directeuren daar aan tafel gefilmd die gewoon keihard zeiden: “Geld speelt geen enkele rol. Wat je ook kiest. Wij zullen jullie volledig ondersteunen.”

“Het gras wordt daar nog gemaaid, de bomen worden nog gesnoeid, maar er is een grote lege open plek tussen de bomen waar het huis heeft gestaan.”

De documentaire heet *De Stille Beving*. Annemarie zegt dat dit hun cadeau wordt aan Groningen en aan Nederland. Het was een impactvol en zwaar project. In de documentaire is ook de schoonheid van de boerderij en de schoonheid van het Groninger landschap te zien en hoe waardevol zo'n boerderij is. Ze hebben opnames gemaakt met een drone van het erf van haar achterburen, waarvan de boerderij al is geruimd. Het gras wordt daar nog gemaaid, de bomen worden nog gesnoeid, maar er is een grote lege open plek tussen de bomen waar het huis heeft gestaan. Ook de ingestorte boerderij van Annemarie haar burens is te zien. Als Annemarie haar huis wordt gesloopt en herbouwd moeten de camera's eruit. Buiten zullen de camera's wel blijven draaien en wachten op de zware beving die gaat komen...

Lida Bakker

Lida Bakker is 71 jaar. Ze woont in Loppersum in een hoekhuis van een blok in de Delfstraat. Ze woont al sinds 1980 in Loppersum en woont nu zo'n 30 jaar in haar huidige huis. Het blok waar ze in woont moet worden gesloopt, samen met 4 andere blokken van dezelfde huizen en 7 blokken van een ander soort huizen. Totaal gaan in haar buurt 43 woningen tegen de vlakte. Het probleem bij de woningen waarin Lida woont is dat de huizen niet goed verankerd zijn, hierdoor kunnen bij een zwaardere aardbevingen de plafonds naar beneden komen. De andere 7 blokken zijn het onveiligst. Lida vertelde dat de aannemer die deze woningen heeft gebouwd, geknoeid heeft bij de bouw. De draagmuren staan niet eens op de fundering. Deze aannemer is een paar weken later ook failliet gegaan, er zal dus wel zo goedkoop mogelijk gebouwd zijn.

“Die van ons niet, er mankeert ja niks aan!”

Lida heeft absoluut geen last van de aardbevingen. Ze heeft wel wat scheuren in de vloer gehad en de aardbevingen wel eens gevoeld. Maar daar blijft het ook bij, van echt last kan ze dus niet spreken. Ze heeft vertrouwen in de NAM en gelooft dat alles goed gaat komen met haar huis. Het enige minpuntje is dat het allemaal erg lang duurt. Ze zijn nu al bijna een jaar bezig, vertelt ze, ze kregen het vorig jaar april al te horen. De herbouw zou in eerste instantie in één fase gaan, deze zou afgelopen december van start moeten zijn gegaan. Dit was niet het geval, ten eerste gaat het nu in twee fases en ten tweede duurt het nog een behoorlijke tijd voordat de herbouw gaat beginnen. Ondanks deze traagheid is Lida ervan overtuigd dat het allemaal goed gaat komen.

Eigenlijk vindt Lida het erg leuk dat ze een nieuw huis krijgt. Aan haar huidige huis is ze dan ook niet erg gehecht, alleen aan bepaalde meubels in haar huis, maar die kunnen natuurlijk gewoon mee het nieuwe huis in. Ze heeft wel erg veel aan haar huidige huis gedaan om het precies zo te maken zoals ze dat graag wilde. Ze hebben binnen verbouwd, muren verwijderd, een nieuwe keuken geplaatst drie jaar geleden, de hele achterwand is nu van glas en ze hebben dakkapellen op het huis gezet. Ondanks al deze aanpassingen is ze toch niet zo gehecht. Ze ziet vooral de voordelen in van het nieuwe huis dat ze straks krijgt. Een voorbeeld hiervan is dat in haar huidige huis de badkamer er al 18 jaar inzit, straks krijgt ze een hele nieuwe badkamer. Toen haar buurman haar vertelde dat de huizen plat gingen, kwam ze net terug van boodschappen doen. Ze zei: “Die van ons niet, er mankeert ja niks aan!”. Ze schrok er wel even van. Het idee was even wennen, maar al snel was ze overtuigd dat het een goede zet was. Behalve dat de plavuizen onder de vloer waren gescheurd en de scheur in de muur die ze ontdekten bij het plaatsen van de nieuwe keuken, leek er niks mis te zijn met het huis. Toen wist Lida nog niet van de gevaarlijke plafonds af. De woningen zijn in 1980 gebouwd en zijn dus nog maar 36 jaar oud. Daar verwacht je ook niet van dat ze moeten worden herbouwd.

Aangezien er zwaardere aardbevingen verwacht worden moest er wel iets aan deze huizen gebeuren. Het bleek goedkoper de huizen te slopen en opnieuw te bouwen dan de huizen te verstevigen. Daarnaast kunnen ze de huizen waarschijnlijk niet zodanig versterken dat de NAM er vertrouwen in heeft.

Zoals al gezegd zou het project in eerste instantie in één fase gaan. Dat het nu in twee fases gaat is het gevolg van het aantal ruilhuizen. Er worden op twee plekken in Loppersum koophuizen gebouwd, 13 huizen aan de Wijmers en 8 huizen aan de Wirdumerweg. Niet alle bewoners van de 43 huizen kunnen hier tegelijk in, daarom is het verdeeld over twee fases. Deze koophuizen moeten nog gebouwd worden, wat nog meer uitstel oplevert. De NAM heeft de koophuizen voor 5 jaar gehuurd, er zijn namelijk meerdere projecten dan alleen de buurt van Lida. Lida verwacht dat de gevaarlijkste blokken, die waar de muren niet op de fundering staan, in de eerste fase komen en Lida haar soort huizen in de tweede fase. De eerste fase begint na de bouwvak in dit jaar, in ieder geval zoals het nu lijkt. Lida verwacht dat de tweede fase dan ook pas in 2017 zal zijn. Ze had gehoopt bij de eerste fase te zitten, maar verwacht dit dus niet. Ze merkt wel dat ze minder aan haar tuin doet, het gaat toch plat. Haar planten is ze al aan het onderbrengen bij één van haar dochters.

“De inhoud van het huis blijft ook precies hetzelfde, de indeling verandert wel.”

Over het financiële plaatje maakt Lida zich geen zorgen. Er zullen geen verplichte kosten zijn voor de bewoner van de huizen. Het is een principe van een huis voor een huis. Hierbij speelt de waarde ook een rol. Je krijgt een huis met dezelfde waarde terug. Lida heeft bijvoorbeeld haar achtergevel van glas en dakkapellen. Bij het nieuwe huis dat gebouwd wordt zit dit er niet standaard bij, maar aangezien Lida dit nu heeft, krijgt ze het ook zo terug. Als één van haar burens die daarentegen geen dakkapellen hebben deze wel willen op het nieuwe huis, zullen ze hiervoor wel bij moeten betalen. Maar dat is logisch vindt ze. Hoe de kosten precies betaald gaan worden weten ze nog niet. Lida denkt dat het een bouwdepot wordt, alles wat ze nodig hebben zal hier dan uit betaald worden. Maar die zekerheid is er nog niet, daar zijn ze wel erg traag mee vindt ze.

Het nieuwe huis dat ze krijgen wordt energiezuiniger. De inhoud van het huis blijft ook precies hetzelfde, de indeling verandert wel. De bewoners van de huizen die gesloopt gaan worden mochten kiezen voor twee aannemers. De aannemers hebben beide een ander voorstel voor de huizen. Bij de stemming hebben de bewoners tweederde stem en de NAM eenderde stem. Degene waar Lida voor heeft gekozen vindt ze erg mooi. Het beeld van de nieuwe wijk vindt ze er erg leuk en lieflijk uitzien, met een mooie steen en donkere dakpannen. Hoe alles ingedeeld wordt weet ze nog niet. Iedereen krijgt een persoonlijk gesprek met de aannemer. Je mag de ramen veranderen, je mag kiezen hoe bepaalde muren komen te staan. Als ze alles zo ziet wil ze direct aan de gang.

“Ze wil hier sowieso niet weg. Ze heeft hier haar kinderen en kleinkinderen. Zo veel moois, dat wil ze echt niet missen.”

Alle communicatie verloopt via het CVW. Lida is erg tevreden over hoe de communicatie loopt en heeft hier absoluut geen commentaar op. Dit doen ze erg goed. Ze vertelt dat ze niet aanwezig kon zijn op de eerste vergadering waarin werd verteld en uitgelegd dat hun huizen plat gingen. De volgende ochtend had ze het van haar buurman gehoord. Nog geen half uur later stonden ze van het CVW voor de deur om haar nog een persoonlijke uitleg te geven. Als ze vragen had dan werd hier keurig en net op gereageerd. Af en toe komt haar contactpersoon van het CVW langs om te vragen of het allemaal goed gaat en of ze het nog allemaal aankunnen. Er is elke maand tot nu toe een vergadering, hierin wordt iedereen op de hoogte gehouden over iedere stap die gezet wordt.

Als er aan Lida gevraagd wordt of ze liever zou willen verhuizen, zegt ze nee. Ze wil hier sowieso niet weg. Ze heeft hier haar kinderen en kleinkinderen. Zo veel moois, dat wil ze echt niet missen. Er zijn in de buurt wel twee huizen verkocht. Deze optie was er dus ook. De mensen uit één van de verkochte huizen gaan naar Spijk verhuizen, de reden hiervan is familie. Dus niet de aardbevingsproblematiek want die heb je daar net zo goed als in Loppersum. Van de andere mensen uit het andere verkochte huis weet ze de reden niet.

Lida kent de mensen in haar buurt niet heel goed. Ze hoorde wel meer dat haar buurtgenoten in het begin niet wilden dat hun huizen plat gingen en ze een nieuw huis krijgen. Wat de precieze redenen hiervoor waren weet ze dus ook niet. Ze weet wel dat die mening veranderd is en de mensen er nu wel voor zijn. Je moet duidelijk aan het idee wennen volgens Lida. Haar buurvrouw was in eerste instantie niet blij. Zij had er niet veel vertrouwen in, maar dat is nu ook veranderd. Haar buurvrouw zit ook in de werkgroep. Deze werkgroep is opgezet om de bewoners te vertegenwoordigen. Ze hoort alles wat er geregeld en gedaan wordt. Lida hoort dat allemaal weer van haar.

“Als Lida straks echt haar huis uit moet en alles echt gaat beginnen, dan is het wel even slikken.”

Zoals eerder gezegd heeft Lida helemaal geen last van de aardbevingsproblematiek. Het enige waar ze een beetje moedeloos van wordt is dat het allemaal zo ontzettend lang duurt, maar dat vindt ze bijzaak. Ze heeft geen zin om zich druk te maken over de rol van de overheid en het doen en laten van de NAM, dat is politiek. Ze kunnen nou eenmaal niet zonder de gaswinning.

Kortom, Lida is over alles tevreden. Ze is blij met een nieuw huis en ze heeft niks aan te merken op de communicatie van het CVW/NAM. Als Lida straks echt haar huis uit moet en alles echt gaat beginnen, dan is het wel even slikken. Ze denkt dat ze niet gaat kijken als haar huis gesloopt wordt.

Nawoord

Voordat ik aan mijn profielwerkstuk begon was ik over de aardbevingsproblematiek niet zo goed geïnformeerd als nu. Als ik dan iets vond, dan gooide ik mijn mening er direct heel ongenueanceerd uit, zonder te weten of dit wel echt klopte. Ook had ik al een erg negatief beeld gevormd. Dat ik vóór mijn profielwerkstuk al een beeld heb gevormd, komt doordat ik er zelf al een aantal jaar mee te maken heb, ons huis is namelijk ernstig beschadigd. De negativiteit van mijn beeld is ontstaan doordat ik veel hoorde over hoe de NAM en de overheid met de mensen uit Groningen omgegaan. Dit vind ik echt niet kunnen.

Ik wist van veel dingen wel wat af, maar nu ik beter begrijp hoe alles in elkaar steekt, kan ik mijn mening beter onderbouwen en meer inbrengen zonder dat het ongenueanceerd is. Nu ik meer weet, ben ik eigenlijk ook meer verbaasd. De overheid en de NAM zitten zo in elkaar verweven, dat je als inwoner van het aardbevingsgebied bijna geen schijn van kans hebt en je gedwongen wordt hun regels te volgen.

De conclusies die getrokken kunnen worden uit de resultaten van de enquête zijn ook niet onverwacht. De inwoners krijgen het gevoel dat ze niet 'belangrijk' genoeg zijn, doordat de economische belangen boven de veiligheid worden gezet. Dit roept verschillende emoties op die ernstige psychische gevolgen kunnen hebben. Dat er nu mogelijkheden zijn voor hulp gespecialiseerd in psychische klachten ten gevolge van de aardbevingsproblematiek, bijvoorbeeld bij Lentis, vind ik heel goed. Je raakt als schadelijder soms verstrikt door alles wat er speelt en het kan heel lastig zijn om daar uit te komen. Vaak ook omdat je veilige haven, je thuis, niet meer zo veilig blijkt te zijn.

De overheid hoort de rechten van haar burgers te beschermen, het is belachelijk dat rechten als veiligheid en woongenot ontnomen worden in het aardbevingsgebied. Natuurlijk kan minister Kamp de gaskraan niet zomaar dichtdraaien, Nederland is tenslotte afhankelijk van de inkomsten uit de gaswinning. Hij heeft ook rekening te houden met zaken als leveringszekerheid van het aardgas voor zowel Nederland als het buitenland. Daarnaast kan de gaskraan ook niet zomaar dicht, omdat dit ook voor problemen in de Groningse grond kan zorgen. Maar om vervolgens zo min mogelijke rekening te houden met de inwoners is buitengewoon schandalig. Wanneer gezegd wordt dat de NAM ruimhartig moet omgaan met de inwoners en de schades die zij door de gaswinning ondervinden, moet de NAM dit ook echt doen en niet op alle mogelijke manieren proberen eronder uit te komen.

Mijn profielwerkstuk is geschreven vanuit een negatief perspectief, dus waarom de NAM eigenlijk 'fout' bezig is. Ik weet ook heel goed dat we niet moeten vergeten dat er ook mensen zijn waarbij schade-afhandelingen en andere zaken die te maken hebben met de aardbevingsproblematiek wel goed worden afgehandeld en dat deze mensen heel positief zijn. Dat is ook een reden waarom ik een interview met Lida Bakker heb gedaan. Er zijn ook veel mensen, die net als Lida tevreden zijn. Ook de kleinere schades van een paar duizend euro worden vaak snel en naar tevredenheid opgelost.

Het gaat met name om de grote(re) schadegevallen waar vaak de problemen ontstaan, kijk maar naar de situatie van Annemarie Heite of die van ons huis. Als deze schadelijders (terecht) geen water bij de wijn willen doen en niet akkoord gaan met de visie van de NAM op hun situatie, kom je in het frustrerende, langdurige en energievretende proces terecht zoals ik in dit profielwerkstuk heb beschreven. Feitelijk doe je niets anders dan opkomen voor je rechten en dat de overheid van dit land hierin niet afdoende ondersteund, vind ik te gek voor woorden. Al deze factoren maken het vormen van een positief beeld voor mij onmogelijk.

Eline de Flines – 19 februari 2016

Bronvermelding

De NAM

<http://www.namplatform.nl/gaswinning-en-aardbevingen/winningsplan/betekenis-van-het-winningsplan>

https://nl.wikipedia.org/wiki/Aardgasveld_van_Slochteren
www.ondergroningen.nl

<http://redactie.dvhn.nl/aardbevingen/>

<http://aardgas-in-nederland.nl/nederland-aardgasland/aardgas-en-de-economie/>

<https://www.ebn.nl/mvo/#aardgasbaten>

Aardbevingen

<http://www.bouwenmetstaal.nl/themas/aardbevingsbestendig/aardbevingen-door-gaswinning>

Meetmogelijkheden

<http://wibnet.nl/natuur/natuurrampen/aardbeving/aardbevingen-zo-werkt-de-schaal-van-richter>

<http://www.falw.vu.nl/nl/voor-het-vwo/wetenschap-in-gewone-woorden/Aardwetenschappen/aardbeving/schaal-van-richter.aspx>

https://nl.wikipedia.org/wiki/Schaal_van_Richter

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Seismograaf>

Feiten en cijfers

www.namplatform.nl/feiten-en-cijfers

Veiligheid

<http://www.onderzoeksraad.nl/uploads/phase-docs/843/b67a5a1b6356publieksversie-gaswinning-groningen-web.pdf>

<http://www.onderzoeksraad.nl/uploads/phase-docs/843/8156380c0bb9reactie-nam-op-rapport-aardbevingsrisico-s-in-groningen.pdf>

Schadeprocedure

<http://www.namplatform.nl/wp-content/uploads/2014/08/Protocol-schadeafhandeling-augustus-2014.pdf>

Aansprakelijkheid van de NAM

Visie GBB www.groninger-bodem-beweging.nl

Aangifte Groninger Bodem Beweging

www.spong.nl

www.groninger-bodem-beweging.nl

wetboeken

Naar de rechter

www.ondergroningen.nl

Rechtsbescherming en rechtszekerheid zijn ver te zoeken in Groningen

VISIE GBB www.groninger-bodem-beweging.nl

<http://www.ondergroningen.nl/wp-content/uploads/2015/05/Waarom-de-gang-naar-de-rechter-een-brug-te-ver-is1.pdf>

NJB blad

Gevolgen voor de inwoners

<http://www.gezondheidenco.nl/157361/stress-door-aardbevingen-gevolgen-kunnen-groot-zijn/>

<http://www.groningerkrant.nl/2014/04/psychologische-problemen-door-gevolgen-gaswinning-groningen/>

<https://www.lentis.nl/probleem/aardbevingen-en-psychische-klachten/>

Onderzoek CMO STAMM en TU Delft

Enquête

www.surveymonkey.com

Interviews

www.destillebeving.nl